

ЛЕСЯ ТУРОВСЬКА

**ОЧМАНІЛИЙ
МАНІЯК**

Головна героїня гостросюжетного роману на рідкісне ім'я Малуша знайомиться із Ангелікою Папарук. Вони приятелюють.

Малуша дізнається, що Ангеліку переслідує Очманілий Маніяк.

Не розраховуючи на допомогу представників закону, подруги намагаються різними способами та будь-якою ціною позбутися потвори.

Кульмінацією є зустріч Малуші з Очманілим Маніяком, в ході якої з'ясовується, що насправді Очманілим Маніяком є сама Ангеліка, яка гостро страждає на манію переслідування.

Вболіваючи за подругу, Малуша має намір присвятити її лікуванню все своє життя, але й сама мало не стає жертвою параноїдальної шизофренічки.

Туровська Леся Олегівна

Очманілий маніяк

Психологічний роман

Авторське редагування

Київ, 2024

Немає небезпечніше манії, ніж манія переслідування інших.

*Юзеф Кусьмерек,
польський сценарист.
(1927-1992).*

Глава 1

АНГЕЛІКА

З Ангелікою Папарук ми познайомилися в невеличкій благодійній установі, куди я завітала в приватних справах. Ця миловида жіночка середнього віку з пергідрольними¹ кучериками ледь не збила мене з ніг, прожогом виплигнувши з кабінету з табличкою: «Реабілітація людей з особливими потребами». Перепрошуючи за неуважність, вона підвела на мене волошкові очі, в яких перлинами застигли сльози. А коли, як сонце з-за хмар, блиснула її відкрита, начебто дитинна усмішка з двома рівними рядами добірних зубенят, я розтанула, як снігова баба.

Спілкуючись далі, я довідалася, що Ангеліка працює бухгалтером в цій самій конторі. Посаду обіймає відповідальну, замішану на професіоналізмі й чеснотах. Саме такою ця жіночка за своєю сутністю й була. В її кондуїтах² царював хірургічний порядок. Всі свої виробничі звіти готувала вчасно, дебет з кредитом зводила, як ластівка плела гніздечко.

Я навіть не помітила, як ми заприятелювали, що стало для мене справжнім дивом, адже з роками я позбавилася майже всіх подруг. Робота, підробітки, такі важливі в наш нестабільний час, до того ж нескінченний дачний клопіт й дріб'язна побутова метушня підвели мене до хронічного життєвого цейтноту³.

¹Пергідроль – перекис водню, який застосовують для вибілювання волосся.

²Кондуїт – журнал.

³Цейтнот – брак часу.

Ангеліка поринула в нашу дружбу без тіні сумніву. Вона призвичаїлася по сто разів на день мені дзвонити та надсилати смс-ки. То про ефектне «пiксі»⁴ в слухавку щебече, то запрошує разом відвідати джакузі, а ні, то бентежитья щодо присутності в моїй сумочці парасольки, коли зненацька хлюпотить з небес.

Правду кажучи, спершу я дещо підігравала їй і потурала, водночас побоювалася, що поява нової людини в моєму вкрай насиченому житті може мене якимось чином обтяжити. Та невзабарі звикла, що на світанку, коли я ще не «проклюнулася» з ліжка, або у присмерках, коли справно жонглюю каструлями на кухні, – бринить смартфон, і на його миготливому дисплеї блимає розпізнане ім'я – «Ангеліка» на тлі її усмішливої пергідрольної фаціяти⁵.

Ангеліка Папарук. Моя непосидюча, доброзичлива й спочутлива подружка! Власне, її прізвище було зовсім не Папарук, а Клівадчук. Однак вона примудрилася якимось дивним чином як дві краплі води бути схожою на Лідію Папарук, легкокрилу музу Павла Тичини⁶ та першу слухачку його незрівняних віршів.

Ангеліка завше летіла до мене начебто на вітрилах. Якщо мені потребувалися дефіцитні ліки – вона їх де тільки не роздобувала. Вміла задешево виторгувати на базарі купажований мед. Виконувала будь-яке моє доручення, навіть якщо їй доводилося нехтувати власними інтересами, кардинально змінювати свої плани, їхати на інший край міста. Згодом між нами встановився зворушливий обмін дрібничками з приводу і без: кухонними рушниками в горошок, хрусткими вафельними цукерками, брикетами суничного мила в обгортці з суницями.

Колись, багато років тому, ще зовсім молоденька Ангеліка необережно зачепилася підбором босоніжки за залізну покришку на вуличному асфальті і провалилася в каналізаційний люк. Вона серйозно травмувала ноги й потрапила

⁴Піксі – ультрамодна коротка жіноча стрижка.

⁵Фаціята – обличчя (жарт.).

⁶Павло Григорович Тичина (1891-1963 – український поет, перекладач, публіцист.

до лікарні, де перенесла кілька хірургічних операцій. Отримала третю групу інвалідності. Ніяких пільг це не передбачало. Однак, вступивши до міського товариства людей з особливими потребами, вона активно долучилася до спортивно-оздоровчих заходів. Найбільших успіхів досягла у змаганнях з кидання кілець та з метання дротиків у мішень – дартсу. Виборювала призові місця, за які її нагороджували безплатними краєзнавчими екскурсіями та мандрівками, і вона цим неймовірно пишалася і тішилася.

Глава 2

ПОВНИЙ БЕРКИЦЬ

Коли я вперше потрапила до Ангеліки в гості, то одразу ж помітила, що ця жіночка – чистьоха. Найбільше мене вразила значна кількість квітучих вазонів на підвіконні та ціла армія м'яких іграшок, що пустотливо стріляли в мене своїми блискучими очима-намистинками з усіх кутів. І поміж них була справдешня красуня, мрія усього мого дитинства – накрутна лялечка Боолкін.

Ангеліка імпонувала мені й тим, що була вкрай досвідченою господинею. Вона вміла мочити яблука в дерев'яній діжці; варити ананасовий конфітур, використовуючи замість ананасів – гарбузові скибочки з аличею; ліпити картопляні кнедлики по-чеському; запікати французьке «жиго з песто»⁷ й з зачиненими очима могла відрізнити пікулі⁸ від корнішонів⁹. Якось вона пригостила мене своєю фірмовою стравою – нормандським яловичим «потофе»¹⁰, яке варила водночас у чотирьох каструлях. Вечеря вдалася на славу – за вуха не відтягнеш!

Вона була гуру не тільки з домашнього господарювання, а й з догляду за лицем і фігурою. Знала й щиро ділилася безліччю різноманітних рецептів: як

⁷ Жиго з песто – запечена бараняча нога.

⁸ Пікулі – овочі, замариновані з прянощами.

⁹ Корнішони – дрібноплідні огірки.

¹⁰ Pot-au-feu – французька страва з повільно відвареного м'яса та овочів, яка зазвичай подається у вигляді двох страв: спочатку бульйону, а потім м'яса та овочів. Блюдо знайоме по всій Франції та має багато регіональних варіацій.

позбавитися апельсинового целюліту на стегнах, підтягнути м'язи живота, зробити ревіталізацію¹¹ зони декольте на шиї. Ба більше! Вона виявилася ще й поступливою та лагідною на вдачу. На будь-які мої ідеї, приміром, відвідати театр пантоміми, «погарувати» в тренажерному залі чи податися у вихідний на крыту ковзанку – зазвичай лаконічно, проте з ентузіазмом випалювала: «Малушо, так!», підтверджуючи свою згоду широю усмішкою з бездоганними перлинними зубами.

Якось я, віддаючи належне широко знаному оздоровчому буму, придбала в «Спорттоварах» палиці для скандинавської ходьби¹². Ангеліка негайно запропонувала скласти мені компанію. Ми почали спритно «намотувати» кола довкруг прилеглого до парку ставка. Збиралися пройти десять, та через крижаний вітер (бо, за законом Мерфі¹³, в який бік не поверни, Борей¹⁴ завше дме в обличчя) заледве спромоглися здолати сім. Однак найулюбленішими фізичними вправами моєї подружки все ж таки залишалися різнобарвні кільця, що їх треба накидати на кілочки, та дротики дартсу.

Колись Ангеліка сходила заміж, однак її обранець виявився затятим п'яничкою. Дітлахів не заводила. З чоловіком хутко розлучилася. Так і домувала сама-саменька в затишному гніздечку – однокімнатній квартирці, на тринадцятому поверсі керамзитобетонного будинку з вражаючою урбаністичною панорамою з балкона.

У Скалеватці, за Ведмежою Яругою, мешкала її молодша сестра Павця, до якої Ангеліка коли-не-коли навідувалася на коротку гостину.

Переповнена найкращими почуттями, я замислила подарувати Ангелиці кумедного щенятку, що мала привезти зі своєї дачі. Так раділа, мріючи про те, що невдовзі мою подружку з нетерпінням чекатиме в передпокої з домашніми капцями в зубах грайливий і потішний собака-усміхака.

¹¹Ревіталізація – сучасна методика омолодження.

¹²Скандинавська ходьба – різновид фізичної активності, де застосовують певну методику й техніку ходьби з використанням спеціальних палиць.

¹³Закон Мерфі – жартівливий філософський принцип: якщо є хоч найменша ймовірність, що якась халепа може статися, то вона обов'язково станеться.

¹⁴Борей – холодний вітер (ім'я бога північного вітру в давньогрецькій міфології).

– Ні-і-і!!! Нізащо! – істерично волає Ангеліка у відповідь на мою пропозицію і лякливо сахається, кривлячи кутики губ.

Повний беркиць! З подиву я перетворююся на людину-запитання. З тією різницею, що люди зазвичай задовольняються кількома запитаннями. Моєму ж здивуванню немає ніяких меж.

–Тому що *він* не заспокоїться, допоки не удавить! Або заріже будь-якого собацюру, котенятко, мавпочку, ховрашка чи морську свинку! А ні, то заколе, задавить, отруїть, повісить чи спалить, чи ще якимось по-іншому приб'є!

– Хто *він*?

– Упир!!

Ангеліка шумно вбирає в легені повітря, вибухає судомним риданням і, краючи моє серце, з натугою у голосі горлає:

– Чого *він* хоче від мене? Що *йому* від мене треба?

Ой, леле! Я відчуваю в голосі своєї подружки непідробний тваринний жах. Від цього знавіснілого «*він*» у мене й самої по-зрадницькому холоне спина й шалено калатає серце. Ще й у боці коле, як у тому анекдоті:

«Усе безглуздо. Якщо не тікати від маніяка, – він колітиме тебе ножом у бік. Якщо тікати, – в боці колітиме само собою».

Глава 3

ОЧМАНІЛИЙ МАНІЯК

Вже й не знаю, вірити Ангеліці чи ні, однак навіщо б їй наші добрі стосунки приправляти брехнею? Тож сутність полягає в тому, що шостий рік поспіль цю маленьку, вразливу, приязну жіночку, Ангеліку Папарук, повсюдно, постійно і настирливо переслідує... Очманілий Маніяк. Повсюдно. Постійно. І настирливо. Позаяк вона, як легковажна нерозсудлива рибка, потрапила йому на гачок. І не випадково журнальний столик в її кімнаті просто завалений купою списаних паперів з численними зверненнями до всіляких державних і громадських установ, а також органів поліції, прокуратури та суду ыз

закликами про допомогу. Та все марно.

Щоразу, коли Ангеліка вирушає з дому на роботу або по своїх приватних справах: у поліклініку, фітнес-клуб або супермаркет, – зловмисник, що її вистежує, відмикає своїми інструментами двері й безперешкодно потрапляє до її помешкання, де з хворобливим азартом починає знищувати її особисті речі. Геть усі, що трапляються йому під гарячу руку. Ось він висмикує з тумбочки побіля ліжка постільну білизну й розпорює її гострим лезом. Затим псує елегантну застібку на джинсах кльош. Далі – робить відколи-щербинки на краєчках десертних тарілок з венеційським візерунком. Спилює надфилем¹⁵ танкетки літніх сріблястих босоніжок. Зрізує дерматин з кухонних табуреток та шпурляє його в різні боки. Усього не перелічиш.

Та найгірше те, що Очманілий Маніяк незмінно й невсипуще впорскує в Ангелікину страву, зубну пасту, шампунь для волосся або крем для обличчя – шкідливу кислоту, що повільно, але щоразу все більше підриває її й без того не такий вже й здоровий організм.

–А чи ти зверталася до лікарів чи проходила обстеження на отруєння, алергічні реакції чи ще щось подібне? – співчутливо запитую я.

–Та навіщо? Бувають хвороби, знаєш-маєш, занадто хороші, аби довіряти їх лікарям.

Хороші, чи навпаки, погані? Я не насмілююся перепитати.

Сяк чи так, але вже майже шість років поспіль, виходячи з дому, бідолаха вимушена повсюдно тягти за собою клумаки з найнеобхіднішими побутовими речами й документами, аби вони не потрапили до рук Очманілого Маніяка. До того ж вона не може залишити без нагляду ані наваристого борщу, ані соковитих смажених котлет, ані свого улюбленого торта, що зветься «Дамський каприз». Чому? А тому, що Очманілий Маніяк кровожерно сприскує всі продукти якоюсь прозорою невидимою отрутою, безпардонно риючись в надрах її холодильника.

¹⁵ Надфіль – невеличкий напилек.

Якось Ангеліці спала на думку рятівна ідея: залишити свої клумки в квартирі давньої приятельки й сусідки, Олянки Ушети. Однак цією обставиною негайно скористався Очманілий Маніяк. Як він спромігся втертися в довіру, залишилося тасмницею. Але проти фактів не попреш: того ж самого дня він передав Олянці невеличку штрикавку. І підступна зрадниця непохитною рукою ввела до бальзамічного лініменту Ангеліки токсин, що роз'їдає шкіру впритул до мокнучих пухирів.

Отак лишень за якихось «тридцять срібняків»¹⁶ була зраджена жіноча дружба!

Ой, леле! Оце так диявольський зигзаг у житті моєї подружки! Вкрай обурена, я жадаю одного: негайно припинити безглузді витівки божевільного кривдника!

Глава 4

СІМ РАЗІВ НЕ ВІДМІРЯВШИ

Наступного дня я запрошую Ангеліку до себе. За всіма правилами застольного етикету ми смакуємо на кухні зелену гербату з саусепом¹⁷ і ласуємо пундиками з баденської порцеляни. Затим влаштуємо «сімейну раду»: потаємно-притишеними голосами обмірковуємо варіанти знешкодження Очманілого Маніяка.

– Спершу віднеси до поліції відповідну заяву, – висловлюю я раціональну, на мій погляд, думку.

– Марно! – безпорадно зітхає Ангеліка. – Дільничний інспектор вже здавна про все обізнаний, причому в найдрібніших деталях. Та він нічим не переймається. Навпаки! Саме він, власною парсуною, і заохочує Очманілого Маніяка на зухвалі вчинки!

– Поліціант? Підбурює злочинця? Та навіщо?

¹⁶ Тридцять срібняків – плата за зраду, яку отримав Юда Іскаріот, погодившись видати Ісуса Христа первосвященникам.

¹⁷ Саусеп – фрукт зі смаком суниці й ананасу.

– Задля хабаря! Очманілий Маніяк стиха промишляє наркотиками, тож у нього в кишені зазвичай брязчать брудні гроші. Ними він і відкупується, зокрема, від поліційного нагляду.

–А прокуратура?

Зі слів Ангеліки – її також підкуплено з усіма тельбухами¹⁸. І не випадково у відповідь на численні звернення до казенних установ моя подружка отримує лишень безликі, однакові, немов скопійовані, канцелярські відписки. Її скарги до вищих інстанцій під грифом «З'ясувати й вжити заходи» автоматично спрямовуються до нижчих інстанцій, де вони потрапляють на круги своя – до дільничного інспектора. А той лишень буркотить і жадібно потирає спітнілі нечисті лапки в очікуванні чергової ін'єкції зеленої валюти.

Втім, потрапивши в таку безнадійну канцелярську круговерть, моя мужня Ангеліка й не думала здаватися. Вона й далі апелювала до тих чи інших установ, плекаючи надію, що колись поміж байдужих бюрократичних чинуш все ж таки знайдеться хоч би одна свята, непідкупна душа, що покладе її неймовірним стражданням край.

Під моїми пальцями хрускотить папір, в очах ряхтить од безлічі заяв, прохань, повідомлень, скарг, зауважень і благань моєї подружки, які вона мені принесла задля детального ознайомлення. Я пильно передивляюся документи і переконуюся, що всі вони складені імпульсивно, поза канонами сухого офіційного високого штилю. До того ж, вони рясніють безліччю повторів, зайвої деталізації, ще й від руки писані, звичайною кульковою авторучкою.

І тут у мене зблискує цілком слухна думка. Мабуть, «крутихвости» відмахуються від епістолярної¹⁹ творчості прохачки через те, що їм просто ліньки або бракує часу розшифровувати не завжди розбірливий, кривулястий почерк, занурюватися в нагромадження складнопідрядних речень, борсатися у шлейфі вигнуто-увігнутих дієприкметникових зворотів, потопати у в'язкому болоті нескінченних знаків запитання й оклику.

¹⁸З усіма тельбухами – цілком і повністю (фразеологізм).

¹⁹ Епістолярний – написаний як лист.

Сім разів не відмірявши²⁰, я необачно пропоную Ангеліці свою безкорисливу допомогу з редагування, комп'ютерного набору та друку всіх її звернень до офіційних та громадських установ, а також до поліції, прокуратури й суду.

Глава 5

МАРНІТА МАРНІТ

Не можу передати словами, як моя подружка радіє. Начебто ясным сонечком сяє. Вона жваво погоджується з усіма моїми аргументами. Нехай втелепають чиновники зрозумілий, компактний, чітко сформульований, ще й набраний у «Ворді» текст! І тоді вони одразу прозріють. І полуда зрештою спаде з їхніх очей! І вони без зволікань перейдуть від благодушної апатії до енергійної діяльності, тобто до виконання своїх прямих функціональних обов'язків і посадових інструкцій. Спираючись на «дух і букву закону»²¹, нехай влаштують очну ставку Ангеліки й Очманілого Маніяка! І завертять йому в голову ще ту контргайку²²!

О, як пристрасно Ангеліка цього благає! Вона нескінченно повторює свою найзаповітнішу мрію: зустрітися з кривдником віч-на-віч у присутності одягнених у довгі мантиї²³ посадових осіб. Ніс до носа. Тет-а-тет. І вимагати з Очманілого Маніяка вичерпних пояснень з приводу його потворної поведінки, а від судових мантий – винесення суворого, але справедливого вироку.

Каюсь, що безсонними ночами, сугулячись і горблячись над передруком нерозбірливих і вкрай безграмотних Ангелікиних «манускриптів»²⁴, вдивляючись у дрібні букви її бісерного почерку, що начебто численні павучки, навскоси розбігалися по нескінченних сторінках, я неодноразово картала себе

²⁰ Сім разів відміряй – один раз відріж – прислів'я, що зосереджує від поспішних, необдуманих дій.

²¹ Дух і буква закону: дух закону – мета, буква – текст.

²² Контргайка – друга гайка, яку нагвинчують за основною для більшої міцності.

²³ Одягнений у мантию – суддя.

²⁴ Манускрипт – рукопис.

за те, що, мабуть, погарячкувала, пропонуючи безкорисливу допомогу. І наразі гибію, нехтуючи власним часом. Зневажаючи сон, слинячи повіки, я як пашню розорюю букви, слова, рядки й сторінки, єдино втішаючись тим, що чиню це за покликом справжньої, не білими нитками²⁵ шитої, дружби.

Забігаючи наперед, з саркастичною іронією відзначу, що зрештою вся моя ретельна, прискіплива, вивірена до дрібниць, титанічна писарська робота зазнала нищівного фіаско²⁶. Пройшовши круговерть бюрократичних інстанцій, левова частка документів повернулася назад з уже знайомими бездушними канцелярськими відписками. Інші папірці осіли на полицях запорошених пилом архівів. Деякі з них банально загубилися в нутрощах затхлих чиновницьких кабінетів. Марнота марнот, як далекоглядно зазначив колись цар Соломон²⁷.

Глава 6

ГРИМАСИ НАШОГО ПРАВОСУДДЯ

Зловмисними, зловісними й цілковито зіпсутими бувають зчаста гримаси нашого правосуддя. Не так давно мені довелося брати участь у цивільному судовому процесі, який через байдужість і недбалість служительки Феміди, перетворився на справжнє «ходіння по муках».

Суддя районного суду, файна молодичка з зачіскою «кінський хвіст», проводила судові засідання поверхово й нарочито. Вона вела судове засідання, одягнена в прозору мереживну блузку й максі спідницю з глибокою розпіркою, хоч згідно до Закону «Про статус суддів», мала перебувати в мантиї, опис і зразки якої затверджено парламентом. Адже мантия із закріпленням на ній нагрудним знаком виступає символом судової влади. І це абсолютно правильно, позаяк зовнішня службова атрибутика багато в чому впливає на внутрішню зібраність та імідж чиновника, а також дисциплінує всіх присутніх.

²⁵Шите білими нитками – грубо підроблене (фразеологізм).

²⁶Фіаско – невдача (італ.).

²⁷Цар Соломон – один із найбільш могутніх, розумних та заможних царів давньої держави Ізраїль (965-932 до н. е.).

Та хіба могла жриця правосуддя пильно й об'єктивно розглядати справу, коли в нещільно причинені двері час від часу зазирає молодик і багатозначно струшував рукою, показуючи їй годинник? І не має значення, був він її колегою, приятелем, однокласником чи нареченим. Як казав колись Цицерон²⁸: *«Чесна людина, вдягаючи суддівську мантію, має забути про особисті симпатії»*.

Мене вкрай здивувало, що слухання справи відбувалося в невеличкому кабінеті, хоча поруч порожніла простора зала, призначена саме для судових засідань. Зрештою, в тісне приміщення, крім судді й секретарки, натовклися: позивачка, відповідачка, адвокат і родичі (зацікавлені сторони) обох сторін. Коли ж до кабінету запрошували свідків, вони просто не знали, де приткнутися. Всім присутнім довелося тримати в руках, крім документів, ще й купу свого верхнього одягу. Клоунада!

Байдужість – категорія моральна. І якщо вона притаманна службовцеві, то цього не виправиш жодним кодексом честі. Вже з самого початку судового процесу мені стало ясно, що суддя в прозорій мереживній блузці й максі спідниці з глибокою розпіркою ні в чому серйозно розбиратися не буде, бо вона не ставить собі за мету з'ясувати істину – їй просто до того байдуже. Призначаючи судові засідання на дев'яту ранку, вона сама з'являлася о десятій. А якщо призначала чергове слухання на кінець дня, то денервово вовтузилася на стільці – схоже, не могла дочекатися, коли врешті решт піде додому.

Ця набундючена суддя по-хамському поставилася до свідків, коли безпідставно відмовилася їх допитувати й перенесла слухання на інший день. Вийшло, що люди даремно приїхали з іншого кінця міста, відпросилися з роботи, сплатили за транспорт (для декотрих і такі гроші щось важать), довго нудилися в коридорі перед суддівськими дверима й пішли, діставши облизня²⁹, не надавши свідчень, даремно згаявши час.

Після проголошення судового рішення чиновниця майже півтора місяця з

²⁸ Марк Тулій Цицерон (106 до н. е. – 7 грудня 43 до н. е.) – давньоримський політичний діяч, оратор, філософ і літератор.

²⁹ Дістати облизня – зазнати невдачі (фразеологізм).

незрозумілих причин не передавала протоколи до канцелярії. Учасники судової справи бентежилися, що без вивчення протоколів судових рішень не встигнуть подати апеляційну скаргу в зазначений термін і неодноразово телефонували до суду. У відповідь секретарка судді нахабно відмахнулася: «Ну, не встигаємо ми підготувати вашу справу, у нас і без вас роботи по саму горлянку»³⁰.

Та коли особи, залучені до цієї судової справи, зрештою отримали жадані протоколи, то вони їх просто спантеличили безліччю граматичних помилок, та ще й писаних як курка лапою. Тож їм довелося розбирати ті каракулі, вглядаючись в аркуші і напружуючи зір. Неначе це писала не державна службовиця, а недбала школярка! Вони подали скаргу на якість ведення протоколів, однак одержали суху відписку: усі їхні зауваження були геть відхилені. Ще б пак! Адже скаргу розглядав не хто-небудь, а ... та сама суддя в прозорій мереживній блузці й максі спідниці з глибокою розпіркою.

Вважаючи поведінку судді неприпустимою і ганебною, я вирішила втрутитися і звернулася до міського управління юстиції з проханням провести службову перевірку. І тут бюрократи повелися, як в анекдоті, коли один слухає, але не чує, другий чує, але не слухає, а третій слухає й чує, але нічого не хоче робити. Тобто замість службової перевірки на світ народилася ще одна формальна відписка.

Недавно горезвісна суддя все-таки звільнилася зі своєї посади через... своє підвищення по службі. Зрозуміло, що вона й далі чинитиме свавілля, але відтепер уже на іншому, більш високому рівні. І ніхто за цинічне нехтування правовими нормами її так і не притягне до відповідальності.

Тож оскаржуйте, шановні, дії таких суддів хоч у Вищій раді юстиції, хоч у дідька лисого, результат буде однаковий – відсутній!

Глава 7

³⁰По саму горлянку – дуже багато (фразеологізм).

У ПАСТЦІ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

На вулиці смеркає, коли мою домашню тишу пронизує неочікуваний, настирливий і пронизливий дзвінок. Я обачно припадаю до дверного вічка. Спостерігаю зовні елегантну особу в люстриновому³¹ жакеті та спідничці-тюльпані.

Зазирнувши до мене навмання, без попередження, Ангеліка (а це саме вона) береться накручувати на мою свідомість свою, цілковито сторонню, систему координат. Її мозок майже закипає від зливи різних незвичайних задумів.

– Ось вона, бач! – моя подружка витягує зі своєї сумочки невеличку шабатуру й переможно тицяє її мені. Всередині знаходиться новенька прихована відеокамера. Компактна, я б сказала, убориста. Ангеліка воліє, щоб ми негайно нею скористалися. Шкода, що в мене нетехнічний склад мислення. Кручу-верчу, однак ніяк не зметикую, як налаштувати й увімкнути цей хитромудрий смарт-гаджет.³²

Ангеліка денервує. І я разом з нею. Зрештою згадую про свого знайомого, Наума Хаєвича Пишного, електрика за фахом. Телефоную йому, чітко окреслюючи суть проблеми, себто, що ми навіть не знаємо, з якого боку до прихованої камери приступитися.

– Тільки диви мені: щоб без прокрастинації!³³, – попереджаю металічним голосом, позаяк Наум Хаєвич зчаста грішить цим недоліком. Та хіба тільки він?

Харизматичний американський блогер Тім Урбан у своєму інтернет-блозі «Wait But Why» дає розлогу оцінку прокрастинації, описуючи її з усіх боків та пропонуючи свій ексклюзивний спосіб її подолання.

Тлумачний словник визначає, що прокрастинація – це відстрочка важливих рішень; ухиляння від зобов'язань, відкладання «на завтра» справ або наріжних питань.

³¹ Люстрин – тонка блискуча вовняна тканина.

³² Смарт – розумний (англ.).

³³ Прокрастинація – схильність до відкладання важливих, термінових справ.

Блогер розмірковує, чому зчаста ми не можемо відірватися, приміром, від кулінарної сторінки на YouTube або чергового «мильного» серіалу тоді, коли наш терміновий креативний проєкт вже майже займається синім полум'ям³⁴.

Чому студент, якому до здачі іспиту залишається усього тиждень, сідає за ноутбук і ... зависає на інтерактивних іграх. Щоразу він знаходить щось вагомніше за диплом: впорядкувати речі в платтяній шафі, побалакати в чаті, посьорбати солоденьку гербату й пожувати тістечка зі згущеним молоком вдесьте за добу. Зрештою до здачі диплому залишається півтора-два дні. І тут у студента прокидається неймовірна працьовитість: він студіює матеріал без сну і впину. Так, його відповідь перед комісією не найкраща. Але ж цілком прийнятна.

Також працівники зчаста відкладають насамкінець задачу виробничого звіту, написання тексту доповіді для конференції, та й все, що завгодно.

Психологи вбачають у прокрастинації своєрідний захисний механізм, який вмикається в мозку, коли треба зробити щось вимушене й термінове. Людина підсвідомо ухиляється від складних і нудних завдань, вдаючись до лінощів і розваг.

Тім Урбан розробив модель поведінки потенційного прокрастинатора, вигадавши трьох персонажів, начебто співіснуючих у його голові. Перший з них – Раціоналіст, який вирішує, планує й піклується про майбутнє. Однак щойно Раціоналіст береться зробити щось продуктивне, як з'являється другий персонаж – Мавпочка, яка вимагає відпочинку й розваг. Мавпочка заважає Раціоналістові. Вона уособлює легковажність та переймається тільки сьогоднішнім. Вона не бажає згадувати про минуле і не має жодних планів на майбутнє. Її ваблять лишень поточні утіхи й насолоди. Коли людина прокрастинує, то сліпо слухається Мавпочку, відволікається на дурниці й не зважає на важливе. А повернутися до нагальних справ її змушує третій персонаж – Панічний Монстр, який прокидається щоразу, коли дед-лайн³⁵

³⁴ Горіти синім полум'ям – гинути (фразеологізм).

³⁵ Дед-лайн – крайній термін (дата або час), до якого має бути виконано певне завдання.

маячить вже занадто близько. Коли ось-ось має статися щось вкрай неприємне, Мавпочка впадає в панічну кому і Раціоналіст, якому вже ніхто не заважає, стрімко кидається до роботи, тобто береться за справи, які відкладав на останній момент.

Прокрастинація спонукає людину почуватися некомфортно. Почасти це пов'язано з тим, що розваги не приносять радощів і задоволення, коли в нас бракує на них часу, коли охоплює відчуття провини, страх, тривога, відраза до себе. З іншого боку, проблему завше вдається розв'язати – прокрастинатор встигає (хай зчаста надто дорогою ціною) зробити те, що потрібно.

«Щоб ніколи не відкладати важливих справ, треба найперше навчитися цінувати свій власний час», – напучує Тім Урбан.

Глава 8

ВУСАНЬ-ЗОЛОТІ РУЧКИ

– Бабусю! Навчи танцювати Чарльстон³⁶, – невдоволено буркоче в слухавку Наум Хаєвич Пишний. Тож мені нічого іншого не залишається, як стисло розповісти йому про Раціоналіста, Мавпочку й Панічного Монстра. Найбільше йому припадає до вподоби Панічний Монстр і він з нього оглушно регоче. Зрештою він «такає» мені на знак повної згоди.

І ось мій приятель вивалюється з надр тролейбуса, начебто з кабіни космічного боліда³⁷, розстібаючи на ходу мідний шолом і протираючи квадратні окуляри. Тож невзабарі ми всі утрюх переступаємо поріг Ангелікиної квартири.

Наум Хаєвич цілковито виправдовує мої сподівання. Він блискавично встановлює й підключає камеру прихованого спостереження. Затим проводить нам лікнеп³⁸, як правильно вмикати та вимикати гаджет, переглядати електронний запис, за необхідності – повторювати перегляд. Прожогом

³⁶ «Бабусю, навчи танцювати Чарльстон» – назва пісні, популярної в 1960-ті роки.

³⁷ Болід – тип одномісного перегонового авто.

³⁸ Лікнеп – навчання елементарних навичок.

лагодить електричну розетку на кухні. Її напередодні пошкодив Очманілий Маніяк, щойно моя подружка вибігла на хвилю до продуктової ятки за соусом айолі, який вона завше додає до яєць, зварених на м'яко. Затим, щось бурмочучи собі під ніс, Наум Хаєвич прикручує у ванні змішувач-гусак, який Очманілий Маніяк вирвав геть із м'ясом³⁹ зі свого гнізда. Ми з Ангелікою тільки переглядаємося: оце зух!

Моя подружка просто сяє від позитивних емоцій. Приємно ніяковіючи, вона не може нахвалитися Наумом Хаєвичем Пишним. Мліє від його американської картатої сорочки з доброго краму з гудзиками на комірці «баттен-даун». А ще її неймовірно бентежать його невеличкі джигунські вусики, що тремтять на верхній губі. Та й сам він нівроку, хоча й опецькуватий, начебто на виправдання свого прізвища. Я б навіть сказала подружньому: вайлуватий опецьок. Однак Ангеліка назвала його інакше: Вусань-Золоті Ручки.

Після того, як Наум Хаєвич доводить до розуму⁴⁰ майже всі зламані чи понівечені речі, окрім хіба що телевізора (який він безапеляційно називає маніпулятором людською свідомістю, тож не радить навіть близько підходити до нього), моя подружка пригощає нас борщем на веприні й овочевим суфле, що припадає моєму приятелеві до смаку. Я спостерігаю, як він пожадливо мачає в сметану кнелі.

Зрештою Наум Хаєвич відкланюється, а Ангелікині оченята ще довго випромінюють загадкові бурштинові вогники. Тож я не на жарт замислююся: а й справді, чи не одружити мені їх?

Глава 9

АНІСОВІ КРАПЛІ ВІД КАХИКАННЯ

Ноутбука в Ангеліки, на жаль, немає, тож наступного дня вона знов, як

³⁹ Вирвати з м'ясом – відірвати разом зі шматком поверхні, до якої прикріплено предмет (фразеологізм).

⁴⁰ Довести до розуму – успішно впоратися з чимось (фразеологізм).

бравий солдатик, з'являється в мене з проханням вставити до мого комп'ютера картку пам'яті, щоб якнайшвидше продивитися відеофайли, які мали зафіксувати на камеру прихованого спостереження черговий напад Очманілого Маніяка на її оселю, в чому вона була непереборно впевнена.

Я зустрічаю її з дерев'яною кописткою, бо тільки-но зібралася варити густий джем з агрусу. Скоса поглядаючи на свою подружку, що майже палає від нетерплячки, я чи не вперше мимоволі вихоплюю у своїй голові крамольну думку, що вона певною мірою, хоча й мимоволі, зловживає моєю дружбою й добротою та дедалі більше відбирає у мене мій неоціненний час.

Ми переглядаємо картку пам'яті й розчаровано усвідомлюємо, що жодних підозрілих записів на ній немає. Хоч Ангеліка вчора спеціально під різними приводами випурхувала з квартири. То завітала до сусідки з іншого під'їзду, щоб позичити мідницю, то биту годину⁴¹ прогулювалася у сквері навпроти.

Схоже, що Очманілий Маніяк прорахував наш хитромудрий задум на кілька кроків уперед, тож перепрограмував відео-камеру в такий спосіб, що на дисплеї зависнув лишень єдиний статичний кадр коридору моєї подружки.

Втім, хоч ми і зазнали поразки, наш експеримент мав невеличку користь: Наум Хаєвич Пишний і Ангеліка порозумілися! Вони стали передзвонюватися й навідуватися в гості. Жартівливо зверталися одне до одного дивним незрозумілим словом «пульпультик», балакали про все відразу й ні про що, суціль і впереміш. Святково опорядивши обрусом журнальний столик, призвичаїлися смакувати разом каркаде⁴² з пікантною кислінкою й поглинали у величезній кількості пухкі кайзерські булочки з хрестиком. Якось Ангеліка навіть пригостила свого дорогоцінного візітера зупою⁴³, звареною на підчеревині, з грибами та квасолею.

Кажуть, що в щасті й свиня – королева. Розквітаючи від несподіваної душевної благодаті, моя подружка закручувала свого опецькуватого принца

⁴¹ Бита година – дуже довго (фразеологізм).

⁴² Каркаде – чай з сушених пелюстків суданської троянди.

⁴³ Зупа – суп (діал.).

довкола себе як нитку на катушку. Та майже через місяць після палкої дружби, присмаченої першими паростками кохання, Наума Хаєвича за чималі гроші перекупив... Очманілий Маніяк. Ангеліка навіть змарніла від обурення, розповідаючи мені, як була вимушена обрізати всі мотузки своїх солодких почуттів.

Якось, коли напахчений Наум Хаєвич Пишний поспішав на чергові приємні посиденьки, Ангеліка телефоном доручила йому придбати в сусідній аптеці дрібничку – анісові краплі від кашикання. Виконавши прохання своєї подружки, зрадник, замість того, щоб поспішати до неї, сховався в сусідньому під'їзді. Там він розкрив медичний герметичний каламарчик та своєю пухкою рукою спокійно, без докору совісті, впорснув усередину – ту саму, що роз'їдає внутрішні органи, кислоту, скориставшись зі штрикавки, яку завчасно передав йому Очманілий Маніяк.

При цьому він начебто підступно потирав руки, примовляючи:

Ось – хомут, ось – дуга,

Я вам більше не слуга.

Це нагадує мені довічне Мефістофельське:

Де блищить метал панам,

*Сатана керує там!*⁴⁴

Глава 10

СВЯТИЛИЩЕ МЕЛЬПОМЕНИ

Один з найефективніших способів позбутися прикрих емоцій це, безперечно, театр. Тож, щоб відвернутися від думок про підступну зраду мого колишнього приятеля, Наума Хаєвича Пишного, ми з Ангелікою, вдаючи двох безтурботних панянок, вирушаємо до святилища Мельпомени⁴⁵.

Повсідавшись на малинові оксамитові стільці переповненої ложі

⁴⁴ Рядки з арії Мефістофеля з опери Ш. Гуно «Фауст».

⁴⁵ Мельпомена – муза трагедії, символ театрального мистецтва.

бенуару⁴⁶, спостерігаємо через скельця біноклів за бурхливим дрейфуючим потоком публіки. Мине лишень кілька хвилин, як залунають гучні оплески, розкриються таємничі лаштунки, і ми всуціль зануримося у чарівне дійство мюзиклу за мотивами п'єси Карло Гольдоні «Труффальдіно із Бергамо». Мене охоплює врочисте піднесення з цього приводу, тож я напівголоса промовляю безсмертне шекспірівське⁴⁷: *«Весь світ – театр, а люди в нім актори»*.

Для мене з дитинства справжнім святом було опинитися в театральних хоромах. Я полюблюю приходити на спектакль заздалегідь, спостерігаючи, як поволі заповнюється зала. Глядачі входять спочатку по одному, по двоє, затим коридорами вже пливе безперервний людський океан. Різні обличчя, стать, вік і водночас – щось спільне на всіх. Але що? Мо' театральний настрій і передчуття незабутніх вражень, які можна отримати від гарної вистави?

Останні приготування акторів за кулісами. Овації, якими зустрічають диригента. Сліпучі люстри, що висвітлюють кожний кут, кожний рух. І раптом зала поринає в суцільну темряву. Лишень на мить.

Я скоса позираю на Ангеліку. Моя подружка нагадує справжню шляхетну пані в ошатній каніфасовій⁴⁸ спідничці та срібній блузі з мереживним комірцем. Вдяганка їй ідеально пасує. Наразі вся її увага прикута до сценічної дії. Вона реагує на кожну акторську репліку, невимушено сміється, бурхливо аплодує.

Під час антракту ми прогулюємося по розкішному фойє, де розбігаються очі від блиску довкруз. Розважаємося, спостерігаючи гоноровитих дамських догідників, ведемо салонні розмови, милуємося стельовою ліпниною. Я фотографуюся побіля золототканої театральної порт'єри і радію від того, що здогадалася вдягнути сукенку класичних шляхетних кольорів: зеленого й брунатне-золотого з деревним відтінком.

⁴⁶ Бенуар – нижній ярус лож на рівні партеру.

⁴⁷ Вільям Шекспір (1564-1616) – найвидатніший англійський драматург.

⁴⁸ Каніфас – легка бавовняна тканина з рельєфним малюнком.

Глава 11

ЗІПСОВАНИЙ ТРУФФАЛЬДІНО

Раптом натуральна усмішка сходить з Ангелікиного личка. Вона вся наїжачується й набирає нашорошено-войовничого вигляду:

– Ой, леле! Поки ми долучаємося до високого мистецтва у «кіятрі»⁴⁹, у мене вдома вже повним ходом орудує Очманілій Маніяк!

– Утамуй моя печалі!⁵⁰ – закликаю я й молитовно складаю долоньки.

З бурхливих пояснень моєї подружки дізнаюся, що насправді ми з нею, самі того не тямлячи, знаходимося у невсипному оточенні найманцями Очманілого Маніяка, куди оком не кинь. Його інформатори пильно відстежують кожен Ангелікин крок. Шпигуючи за нею, донощики катаються в переповнених вагонах метро; крадуться зловісними тінями в багатоликому людському натовпі; визирають з-за кожного дерева, що трапляється на шляху, затаюються на сходах будинків. Ці негідники оперативно доповідають Очманілому Маніякові мобільним телефоном або радіозв'язком, що Ангеліка робить, де і з ким спілкується й коли повернеться додому.

Тож наразі, користаючи з відсутності своєї жертви, Очманілій Маніяк спритними, відпрацьованими рухами вже відчинив фомкою⁵¹ вхідні двері, безперешкодно забрався в її квартиру і з садистською втіхою, не поспішаючи, псує, ламає, трощить, крушить, плюндрує й нівечить всі її, працею нажиті, речі.

Я здригаюся, але не через вітерець. Виймаю карамельний цукерок, денервово кручу-верчу хрустку обгортку і знов засовую його до кишені.

Лунає театральний дзвінок, сповіщаючи про закінчення антракту й закликаючи глядачів до другої дії спектаклю. І тут Ангеліка ошелешує мене ще однією новиною, що змушує мене остовпіти: вона вчора звільнилася зі своєї служби.

– А що мені залишалось діяти, коли Очманілій Маніяк проторував

⁴⁹ Кіятр – театр (викривл.).

⁵⁰ Утамуй моя печалі – ікона Богородиці, яку вважають за чудотворну.

⁵¹ Фомка – невеличкий ломик, який використовують для злону (злодійське, жарг.).

слизьку стежку не тільки до моєї оселі, а й до моєї роботи?

З розповіді моєї подружки з'ясовується, що невгамовний злочинець «відслинив котлету грошей» літній вахтерці, одній з тих підступних осіб, що на публіці вдають із себе гречних матрон. Саме з її мовчазного благословення він унадився в позаробочий час просякати до кабінету Ангеліки. Відмикав вогнетривкий службовий сейф і перевертав догори дригом всю її бухгалтерську документацію. Безбожно підтирав, закреслював і переставляв цифри в діловодстві; складав паперові човники й вітрячки з канцелярських бланків та бавився ними, зминав своїми довгими пальцями хрусткі аркуші в лінійованих конторських книгах.

Ангеліка не витримала такого знущання і, набравшись відваги, розповіла високому начальству геть всю правду про те, що з нею коїться. Високе начальство довго й пильно розглядало збентежену жіночку крізь рогові окуляри, а наступного дня звільнило її з роботи без двотижневого відробітку й вихідної допомоги. І розумно вчинило, бо кому потрібні на службі кадри з особистими проблемами, навіть якщо вони першокласні фахівці?

Краєчком вуха я чую, як Труффальдіно із Бергамо вже щось наспівує тна сцені та грає, мабуть, на мандоліні. Йому вторує, перевдягнена в чоловічий костюм, Беатріче. Однак всі їхні кумедні витівки, бурхливі сварки, смертельні дуелі, палкі присяги й венеційські інтриги блякнуть після Ангелікиної сумної оповіді.

Ми виходимо з театру на вулицю, де густими медовими борознами тече жовтогаряче літо. Мені б по дитинному радіти, натомість я шкутильгаю додому з тяжким серцем, похиленими плечима, згаслим поглядом і зіпсованим настроєм. На хвилинку зупиняюся у підземному переході, де енергійно скандує якийсь жебрак-недоріка:

*Разом прянуть, стануть в пари
Браво грянуть – рях-цях-цях,
Дами, панночки, гусари,
Джигуни в вузьких штанцях.
Дідичі, негоціанти,
Фрачні франти, пачкарі.*

*Ад'ютантські аксельбанти,
Флотські шарфи й якорі⁵².*

Глава 12

БЛАТНА РОБОТА

Теперечки я не тільки на словах непокоюся через Ангелікин душевний стан, а й активно шукаю їй нову роботу. До глибокої ночі засиджуюся за комп'ютером, перелопачую купу сайтів з пропозиціями працевлаштування, скрізь надсилаю їй резюме, які складаю, звісно, я, а не вона.

Здебільшого мені трапляються повідомлення на кшталт:

«Запрошуємо всіх охочих працювати координаторами ТОВ «Ейвон Б'юті Продактс Компані». Цікава робота, де ви самі собі – хазяїн, господар, шеф і бос. Знаходячись вдома, поруч з сім'єю, чи розважаючись із друзями, ви легко заробите понад 20 000!! Вам потрібен лишень швидкісний Інтернет. Ми гарантуємо вам певні приємні знижки на нашу продукцію, а також бонуси й винагороди. Ви завжди матимете з цього якусь вигоду. Ми розповімо вам, як розпочати власний бізнес, забезпечимо інструкціями, обговоримо алгоритм діяльності, доведемо за білі рученята до фантастичного прибутку! На вас чекає гарантована вигода 12 500 та відсоток від товарообігу, 34 000 за кожного координатора у вашій структурі, 1 000 за кожного нового координатора в компанії, бонуси 3 000 за перевиконання завдань».

Блискуче! Заманливо! Неперевершено! Насторожує хіба що дивакувата обіцянка «привести за білі рученята» й незрозумілі обсяги грошей, пропонованих чи то в гривнях, чи то в тугриках, чи хтозна ще в яких еквівалентах. Мо' це й не готівка зовсім, а якісь гральні кубики чи фантики.

Передивляючись інші інтернет-сторінки, що пропонують роботу, я помічаю, що повсякчасно натрапляю на таку прикру перепону, як обмеження за віком. Відомо, що згідно з класифікацією вікових груп від Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, молодий вік триває до 44-х років, а середній –

⁵² Рядки з поеми українського поета М. П. Бажана (1904-1983) «Міцкевич в Одесі».

коливається у межах від 45-ти до 59-ти. Втім, зчаста роботодавці відмовляються мати діло навіть з 30-річними. Складається враження, що претендентів зрілого віку, попри притаманну їм енергійність і головне – накопичений досвід, вважають за осіб другого чи й третього сорту.

Раптом мені на очі спадає оголошення без дискримінаційних обмежень горопашного вікового цензу: *«Навчання – безплатне, гнучкий режим роботи, амбітність, товариськість, робота з кадрами, зарплата – від 300 доларів, освіта й вік ролі не відіграють».*

Ой, леле! Це ж точнісінько те, що моїй подружці треба, – підсумовую я, телефоную до диспетчера й хутко записую її на співбесіду. Моя душа тріумфує. Я вже уявляю Ангеліку такою собі елегантною бізнес-леді у стриманому сірому костюмі англійського крою, який вона придбає з першої ж зарплати. Свій робочий стіл вона, чистьоха, утримуватиме в хірургічному порядку. А в обідню перерву вирушатиме з колегами до найближчого бістро смакувати піцу «Маргариту» чи «Маринару». Досконало вивчить всі свої посадові права й обов'язки. І, звісно, дасть відсіч ймовірним фривольностям⁵³ з боку свого шефа. А ввечері після роботи вона завітає до мене, картинно плюхнеться в крісло й нарікатиме, як сильно втомилася.

Однак не все складається, як мріється й бажається. Ангеліка повідомляє мене телефоном, що в неї ниють ясна й вже напухла щока. Не інакше, як флюс. Без стоматолога не обійтися. Тож благає мене пройти відповідальну співбесіду замість неї. Я з важким серцем погоджуюся. Ну ні дня ніякого спокою з моєю подружкою! Тож наступного дня пуцую свої мешти⁵⁴ і, скуштувавши ринку завиванців, приречено чвалаю за вказаною в оголошенні адресою.

Глава 13

ЗДІЙСНЕННЯ РОЖЕВОЇ МРІЇ

⁵³ Фривольність – легковажність, непристойність.

⁵⁴ Мешти – офіційне, святкове взуття.

Зрештою настає момент, коли ми всі, хто жадає отримати роботу (а таких зібралось хоч греблю гати⁵⁵), вмощуємося на вишикувані стільці просторої актової зали. Западає особлива, майже урочиста тиша, в якій вряди-годи чуто лишень порипування й покахикування. Не знайомі між собою люди недовірливо роздивляються, начебто оцінюючи одне одного. На обличчі кожного застигла потаємна цікавість і нетерпіння.

Відверто кажучи, вся ця публіка нагадує мені ніяких не профі, а радше простих вуличних перехожих. «Зачекаємо, що буде далі», – заспокоюю я себе.

А далі... насеред яскраво освітленої сцени вистрибує, ламаючи напруженість тиші, бездоганний і вдоволений собою, карамельної зовнішності, молодик з хвилястим волоссям і булькатими очима. Його поява скидається на постріл з ракетниці, що сигналізує про старт. Напахчений дорогими парфумами, у модному сурдуті, він начебто зійшов з обкладинки, що рекламує престиж, респектабельність і лиск.

–Я майже такий самий, як і ви, – каже новоявлений шах-заде⁵⁶ і задля максимальної переконливості хвалькувато простягає руки, унізані діамантовими перстнями. Смарагдовими іскрами мерехтять вочевидь коштовні запонки на манжетах його сліпучо-білої сорочки.

–Близько півроку тому я потрапив як і ви, саме до цієї зали, коли був душевно спустошеним і фізично знедоленим, без копійчини за душею. Я був серйозно хворим (тут між брів молодика, як гірський хребет, пролягла сумна борозна), а коштів на ліки не вистачало. А на утриманні – старенька мамця. Відтоді, як взявся виконувати цю роботу, моє життя докорінно змінилося. Хіба по мені цього не видно?

– А яка вона, ваша робота? – нестримно гукає хтось із зали.

І тут супермен, кліпаючи «овечо-вовчими» очима, дохідливо пояснює, що ми, присутні, мусимо пропонувати (читай: «втюхивати») на вулицях перехожим (а якщо не виженуть, то й в кабінетах – працівникам яких завгодно закладів та

⁵⁵ Хоч греблю гати – дуже багато (фразеологізм).

⁵⁶ Шах-заде – син шаха, царевич, принц.

установ) господарські й галантерейні товари різних іноземних компаній: побутову хімію, парфуми, косметику, засоби особистої гігієни.

– Щоб ви розуміли: якщо швидко реалізуєте крам, продемонструєте нам свою кмітливість і спритність, то вже наступного дня ваш щоденний прибуток збільшиться удвічі, – вкражливо напучує наш благодійник.

– Годі бо, а раптом поліція наскочить? – пошепки вжахуюся я, – адже поліціанти несанкціонований товар і вилучити можуть, ще й випишуть штраф. А якщо (інша біда) напоремося на рекет?⁵⁷

Моє волосся починає ворухитися. Стає лячно, однак я змушую себе слухати далі. Пересихає в горлянці, тож я з'їдаю грушу, яку завбачливо поклала до сумочки для тамування спраги.

–Щоб влаштуватися на нашу роботу, треба спершу за смішну ціну⁵⁸ придбати пакет за назвою «Гербалайф»⁵⁹. Усього за триста баксів⁶⁰. Погодьтеся, це – мізерна сума у порівнянні з тим, що ви потім отримаєте по факту.

Триста баксів? Та хто ж їх сплатить? Стомлений чоловік, що похнюпившись сидить у середньому ряду в стоптаних чоботях? Чи ота літня жіночка в потертій плюшевій камізельці?

Раптом серед застиглої, разючої тиші лунає моє уривчасте, боязке стакато⁶¹:

–Але ж Ви у своєму оголошенні обіцяли нам роботу з кадрами.

–Саме так, мало не забувся, – глузливо посміхається наш «бейлербей»⁶², і я несподівано завважую про себе, що це, мабуть, рот бабія й ласуна, – у вільний від торгівельного бізнесу час усі ви будете розклеювати нові оголошення й вербувати на роботу таких самих... (він гмикає) піар-менеджерів, як ви.

⁵⁷ Рекет – вимагання із застосуванням погроз, насильства, взяттям заручників.

⁵⁸ Смішна ціна – дуже дешево (фразеологізм).

⁵⁹ «Гербалайф» – міжнародна компанія, що продає товари для збалансованого харчування, контролю ваги й догляду за зовнішністю.

⁶⁰ Бакси – долари (розм.).

⁶¹ Стакато – спосіб грати на музичних інструментах. На клавішних: швидко натискають на клавіші й негайно прибирають пальці з клавіатури.

⁶² Бейлербей – чиновник високого рангу в мусульман.

Зала гуде, як роздратований вулик. Однак я цього вже не чую. Бо, «ущасливлена» крутим поворотом подій, більш не химерую собі казна-що. Все видко й без ліхтаря: хтось до зарізу прагне, як виделкою, скористатися живим ресурсом нужденних людей. Досить з мене гендлярства! Мерщій звідси! Я підхоплююся з марно нагрітого місця й сутужно чалапаю геть.

Зовні сіється боягузливий дощик. Він вимальовує на мокрому асфальті тремтливі калюжі з бульбашками й віддзеркалює будинки-велети докруз. Як добре, що я здогадалася вдягти свій непромокальний бузковий плащ!

Біля ринви туркотять сизі голубі, і я, відкинувши дорослість, плигаю до їхньої тижби. Здається, це набагато приємніше, ніж долучитися до безсоромного клану шахраїв.

Проте одну зі своїх рожевих мрій я все ж таки здійснюю: діставшись додому, готую горнятко збіжжевої⁶³ кави, картинно вгинаюся в крісло й сама собі бідкаюся, що дуже втомилася.

Глава 14

ПЕРЕДЧАСНІ ВЕСЕЛОЩІ

На годиннику – за десять дев'ята. Я ледве встигаю оговтатися після вчорашнього невдалого пошуку роботи для своєї подружки, як руладами заходить дверний дзвінок. Ангеліка! Давненько ж ми з нею, від позавчора, не бачилися.

Обидві руки її обтяжують чималенькі торбини. А на її потьмянілому личку застигла справжня ієреміада⁶⁴. До слова, її торбини часто-густо доводиться тягати й мені. Прикладом, коли ми здійснюємо оздоровчу ходу, тобто намотуємо круги докруз ставку зі скандинавськими палицями.

О, неперевершені нордичні палі! Осанна⁶⁵ й респект фінським умільцям

⁶³ Збіжжевий – виготовлений із зерен хлібних злаків.

⁶⁴ Ієреміада – скарга, нарікання (за іменем біблійного пророка Єремії, що оплакував падіння Єрусалима).

⁶⁵ Осанна – хвала.

за цей файний спортивний винахід! Здавалося б, що тут особливого? Звичайна прогулянка, яка чимось нагадує зимове пересування на лижвах. Однак як вона збадьорює, та ще й допомагає схуднути, позбавитися від зайвих кілограмів!

Ми з Ангелікою домовилися: половину маршруту на палях долає вона, половину – я. Тож і торбини тарганимо навпереміну.

Абсурдність цієї безглуздої тяганини налаштовує мій мозок на напружені роздуми. Раптом я знаходжу-таки шпаринку в цій безвиході: а що, як упродовж дня Ангеліка зачинятиме свої торбини в камері схову «Великої Кишені», «Велмарта», «Фори», «Сільпо», «Новуса», «Варуса» чи «Ашана»? ⁶⁶ Супермаркети – вони ж скрізь і всюди.

– Малушо, так! – Ангеліка піднесено схвалює мій «геніальний» винахід. Тож іншим разом завітає до мене лишень з невеличким елегантним клатчем. Я недовірко зазираю їй за спину й переконуюся, що жодних важезних торбин там немає. Тож схвально плескаю в долоні й висловлюю їй свою радість.

Сама ж Ангеліка землі під собою не чує⁶⁷. Вона простягає до мене рученята з хризопразовою каблучкою на вказівному пальці і крутить долоньками, показуючи, що вони геть порожні. Тим часом, як вона зізнається, обидві її велетенські торбини надійно замкнені в комірці найближчої продуктової крамниці.

Проте радіємо ми передчасно. Інформатори, які цього разу трансформувалися у схожого на місяць дідиська-курдупеля та його довготелесу онуку в окулярах (зворушливий взірєць старечого маразму й дитячої дурості), спритно доповіли Очманілому Маніякові про нові кумедні витівки моєї подружки. Не минуло й двох кількох днів, як шельмуватий тандем призвичаївся позичати в охоронців магазину дублікати ключів. Ганебні «вартові порядку» залюбки погодилися чинити такий злочин. Адже їх з усіма тельбухами перекупив за чималу купу грошей Очманілій Маніяк, розв'язавши свого капшука.

⁶⁶ Назви різних мереж супермаркетів.

⁶⁷ Землі не чути під собою – перебувати в радісній ейфорії (фразеологізм).

Тож щоразу, коли Ангеліка зачиняла свою поклажу на зберігання, підступні дідисько й дівчисько відмикали комірку, прудко витягали торбини й видобували з них її речі. Затим вижо впорскували в зубну пасту, крем для обличчя, гель для душу й шампунь для волосся – ту саму, що роз’їдає внутрішні органи, кислоту.

Ой, леле! Мені стає моторошно не на жарт. А що, як наразі Очманілий Маніяк нишпорить десь поруч, вивищуючи свої жилисті плечі прямо за мою спиною й гаряче дихає мені в потилицю? Невже відтепер, крокуючи вулицями міста, мені за кожним перехрестям увижатиметься його темна постать в безформнім пальті?

Відверто кажучи, боягузтво – філософія невдах. Тож я завше намагаюся за скрутних обставин відганяти від себе душевну слабкість і, щойно забачивши небезпеку, спрямовувати на неї свій немиготливий сталевий погляд. Однак що більше ми з Ангелікою докладаємо зусиль, то ясніше усвідомлюємо, що змагатися з Очманілим Маніяком нам не до снаги. Це все одно, що шукати п’ятнадцятий камінь у саду Рьоан-дзі в Кіото⁶⁸. Той легендарний сухий сад уявляє собою чітко спланований хаос з п’ятнадцяти брил чорного каміння, розкладених по білому піску. З якого б місця не розглядати композицію, п’ятнадцятий камінь завше перебуватиме поза лінією зору, бо його загороджуватимуть сусідні. Зробиш крок убік – і знову очам відкриваються лишень чотирнадцять брил. Той п’ятнадцятий, що раніше ховався, – тепер постає перед очі, та натомість зникає інший. Ще крок, і геніально спланований хаос вкотре міняє свою конфігурацію. Через цю дивну властивість сухий сад Рьоан-дзі слугує ідеальним майданчиком для чернечих медитацій⁶⁹.

– А може й нам варто долучитися до споглядання? – блиснула в мене думка. – Накопичити грошей і відвідати магічну Японію!

Однак Ангеліка категорично заперечує мою таку звабливу пропозицію. Шкода, вона змалку потерпає від аерофобії⁷⁰. Тож не випадає нам доля

⁶⁸ Кіото – місто в Японії.

⁶⁹ Медитація – самоспоглядання для досягнення духовного прозріння.

⁷⁰ Аерофобія – боязнь польотів на літальних апаратах.

потрапити до Країни Вранішнього Сонця.

Глава 15

РАПУНЦІ У КВІТЧАСТИХ ХУСТИНАХ

Дочекавшись вихідних, я вирушаю на свою дачу, маючи намір хочби трошки відволіктися від Ангелікіних справ. Опинившись у своєму «пряниковому будиночку», щонайперше вмикаю «Sabbath»⁷¹, щоб поринути у sabbath⁷². Однак щойно я встановлюю на ломберний столик овальний таріль із персиками, витягаю з фольги й розламую на дрібні шматочки плитку чорного пористого шоколаду, затишно влаштовуюся у вольтерівському кріслі, підібгавши ноги й раптово підхоплююся за апельсиновим соком, який забулася на веранді, як істерично дзвонить смартфон. Холера ясна, це – Ангеліка! Тремтячим від хвилювання голосом вона благає мене... негайно їхати до неї.

Матка Боска Ченстоховська⁷³! Я пересмикую плечима, намагаючись відхреститися від такої невчасної і небажаної пропозиції. Невже я не заслуговую хоч на днинку затишного спокою!

– Малушо, заклинаю! Знайди для мене хвилинку! Приїжджай! – гугняво волає у слухавку моя подружка. Звуки «ж-д-ж» неприємно дзижчать і мої вушні раковини відлунюють їх, начебто кіннотний чвал. Славбо, відлуння завше буває на порядок тихіше від самого гуку.

Ангеліка примудряється так майстерно обґрунтувати доречність перетягнення мене з дачної місцевості до міської, що я таки вимушена дати їй відчіпного⁷⁴. І причина ця мене ошелешує, як грім серед ясного неба: моя подружка одружується! Тож мені дійсно конче потрібно негайно повернутися до міста без жодних заперечень!

Не минає й десяти хвилин, як я збираю сумку й, захлинаючись пішою

⁷¹ «Black Sabbath» – британська рок-група.

⁷² Sabbath – відпочинок (англ.).

⁷³ Матка Боска Ченстоховська – ікона Богородиці, яку написав євангеліст Лука.

⁷⁴ Дати відчіпного – виконати з неохотою чієсь настирливе бажання, прохання (фразеологізм).

ходою, лижними кроками поспішаю до автостанції. Мало не скрутивши шию, ускакую в рейсовий автобус. Чортопхайка рушає з місця, і стрічка хуторянських хат за вікнами починає з прискоренням відповзати назад.

Я влаштовуюся серед безлічі плетених кошиків, верейок та козубів і, трясучись поміж квітчастих сільських хустин, в піввуха прислухаюся й дивуюся колоритному містечковому діалектові (коли замість «я піду до неї» кажуть: «я піду до йой»).

Коли повновида сестра моєї бабусі Ксени, Цофія, справила собі супермодний брючний костюм зеленаво-морського кольору, мені, тоді ще підліткові, спало на думку, що невзабарі допотопні бабці у квітчастих хустинах з її покоління відійдуть у минуле. Чом ні? Адже з усіх усюд насувався науково-технічний і естетико-культурний прогрес. Натомість, бабці начебто уклали таємничу змову квітчастих хустин.

Якось, повертаючись з відрядження, мені довелося зупинитися в нічліжці при місцевому ринку, позаяк усі готелі були переповнені, а квиток на потяг вдалося купити лишень на наступний день. Надвечір у барак з довгим рядом залізних ліжок, покритих брудними смугастими матрацами, набилися перепочити базарні бабці у квітчастих хустинах, аби з першими променями вранішнього сонця знов зайняти місця за своїми торговими рядами.

«Невеличка користь, – подумала я, – зрештою дізнаюся, що саме ховають вони під своїми квітчастими хустинами: рідке, злипле волосся, облісілі голівоньки чи довгі осяччі вуха? А мо' всі вони – принцеси Рапунцелі⁷⁵ з каскадом пишного волосся, що його треба сором'язливо ховати під квітчастими хустинами, бо де ж це бачено, щоб базарні бабці – і раптом Рапунцелі?»

Того вечора я так нічого й не дізналася, адже базарні бабці вляглися спати... не знімаючи своїх квітчастих хустин. Тож я виміркувала собі, що квітчасті хустини просто приклеєні (чи прибиті цвяхами?) до їхніх голів.

Рапунцелі спали, сопучи та хрпучи, підклавши під голови понівечені

⁷⁵ Рапунцель – дівчинка з довгим волоссям з однойменної казки братів Грім.

мозолями долоні, а я все вдивлялася в їхні зморшкуваті личка. Кожну з них уявляла собі маленькою, чарівною дівчинкою з руськими чи білявими кучериками, затим нареченою з розкішною товстою косою, потім вже миловидною жінкою з копицею волосся, що струменем спадає з пліч.

Правду кажучи, волосся значно прикрашає будь-яку жінку, хоч довгоносу, хоч криву, хоч незграбну. Коли ж настає той самий час «Ч»⁷⁶, коли сільська жінка бере клей і жирним шаром змащує квітчасту хустину, по-єзуїтському приклеюючи її до своєї головоньки? І потім вже не знімає ні вдень, ні вночі, ні в спеку, ні в холод, ні за повені, ні за пожежі, ігноруючи геть усі прогресивні зміни в розвитку людства: Великий Адронний Колайдер⁷⁷, Bluetooth⁷⁸, Google Glass⁷⁹ ...

Навіщо вони це роблять?

Глава 16

ПРИНЦ НА БІЛОМУ ОГИРІ

Галаслива балаканина пасажирів повільно пливе повз мене, аж ніяк не привертаючи моєї уваги. Ще б пак! Усі мої думки зосередилися на карколомній новині від моєї подружки, чие життя, славайсу⁸⁰, зрештою переломлюється на вдачу. Адже вона одружується! Примчався її принц на білому огирі, склав уста пуп'янком для зтяжного цілунку. В моїй уяві виникає солодка, прихована гра закоханих поглядів, пускання бісиків очима⁸¹, таємничі напівтони в інтонаціях, щасливий дзенькіт поділеного навпіл сміху, польові квіти, припасовані круг жіночого стану, усмішки, що тануть на личках, бо заважають цілуватися, зрештою, пісня пісень – слова любові. І насамкінець шлюб, ця ювелірна операція зшивання двох істот в одну. Як там йдеться в апостола Павла: «Най

⁷⁶ Час «Ч» – момент, коли настає час якихось рішучих дій.

⁷⁷ Великий Адронний Колайдер – найбільший у світі прискорювач елементарних частинок.

⁷⁸ Bluetooth – технологія бездротового зв'язку.

⁷⁹ Google Glass – дисплей доповненої реальності, що кріплять до голови як окуляри.

⁸⁰ Славайсу – Слава Ісусу (викривл.).

⁸¹ Пускати бісики очима – кокетувати (фразеологізм).

стануть двоє – єдина плоть»⁸².

А затим ще медовий місяць – пристрасні гарячі обійми, що приховують вулкан неприборканої сили, розцяцькована зірками ніч, шорсткий морський пісок під ногами, золоте плетиво китайської цитри й неперевершена насолода любовців поміж веселоців!

Я так запалююся своїми приголомшливими думками, що губи мимоволі починають шепотіти:

*...Гей, ви, зорі ясні!
Тихий місяцю мій!
Де ви бачили більше кохання?
Я для неї зірву Оріон золотий.⁸³*

Не хочу хитрувати: я маю в цій радісній події в житті моєї подружки і свою користь. Адже з появою Ангеліки моє буття напучнявіло якимись надокучливими подіями, обліпилося халепами й негараздами різного стибу. І що більше я рву жили задля своєї подружки, то міцніше мене засисає щоденна пустотлива метушня. Тож сподіваюся, що відтепер я отримаю довгоочікуваний заслужений спочинок.

А ще мені кортить дізнатися, чи насмілиться Очманілий Маніяк і надалі нівечити Ангелікине життя, якщо відтепер вона, як запопадлива господиня, з рання до смерку тупцюватиме на кухні, жонглюючи каструлями й пательнями на догоду вовчому апетитові свого неперевершеного, з рельєфними кубиками преса на животі, мачо? А мо' незабаром вони ще й накуплять всіляких льольпелюшок, брязкалець та бубонців для своєї найліпшої у світі, жаданої малечі.

Від таких думок в мене вселяється бравурний настрій. Тож коли ліфт, брязкаючи і дзвякаючи, зрештою підіймається на сьомий поверх і я переступаю поріг своєї квартири, то на всю гучність вмикаю Бахівську⁸⁴ C-dur. Під звуки улюбленої прелюдії кружляю од стіни до розчахнутого вікна. Поряд зі мною, начебто живий графічний малюнок, пересувається моя тінь.

⁸² З Послання до Ефесян Святого Апостола Павла, глава 5.

⁸³ Рядок з вірша В. М. Сосюри, українського письменника, поета-лірика (1897-1965).

⁸⁴ Йоганн Себастьян Бах (1685-1750) – німецький композитор, творець світової музичної класики.

О, неперевершена чаклунка – симфонічна музика! У жодному разі не викреслюю її зі свого життя, хоч завантажена з Інтернету сучасна «моднява» пісенька здається і простішою, і зрозумілішою. Та все ж саме симфонія дарує серцю ні з чим не зрівняне піднесення, ні на що не схожу крилатість.

Глава 17

ФІАСКО З М'ЯЗИСТИМ МАЧО⁸⁵

Перебуваючи на вкрай натхненій ноті, я телефоную Ангеліці та починаю бурно привітати її зі значною подією. Однак з її плутаних пояснень з'ясовую, що постать блискучого штангіста з переможною зовнішністю, трепетно виплекана у моїй голові, ... не має нічого спільного з реальною дійсністю. Дідько вхопи! Вмить усі мої далекоюсяжні припущення розсипаються на друзки. І справа не в тім, що той чи інший невдаха-залицяльник дістав одкоша⁸⁶ від моєї подружки. А в тім, що жодної кандидатури, навіть наймізернішої, для заміжжя вона не має. Те, що верзла мені у слухавку, вмовляючи повернутися до міста – лишень шумовиння, гірлянда вдаваних мрій, примарних ілюзій, плеканих утопій і химерних марень.

Тож в мене немає іншої ради, як відкинути марні сподівання й попроситися з любим моєму серцю, однак міфічним мачо. Я роблю це в ностальгійний спосіб: щільно затуляю муслінові фіранки, запалюю канделябр і вмикаю «Прощальну симфонію» Гайдна⁸⁷, яка за давньою традицією має виконуватися при лойових свічках.

Я схрещую руки на грудях, заплющую очі й начебто потрапляю до театральної оркестрової ями. Як жваво мерехтять жовтогарячі вогники на щопітрах перед кожним музикантом! Скупий, енергійний жест диригента – і народжується стрімка, бентежна, незвичайна мелодія.

⁸⁵ Мачо – всепереможний чоловік.

⁸⁶ Дістати одкоша – завдати невдачі, отримати відмову (фразеологізм).

⁸⁷ Франц Йозеф Гайдн (1732-1809) – австрійський композитор, один з основоположників симфонічного музичного жанру.

Вгору-вниз злітають численні смички. Музики поспішають висловити все, що мають повідомити, допоки тремтить полум'я свічок. У примхливих відблисках повільно коливається журливий менует вісімнадцятого сторіччя. Аж не віриться, що ця симфонія народилася майже два з половиною століття назад. Вона здається такою натхненною й такою рідною, щемкою.

Йозеф Гайдн народився в Австрії. Понад тридцять років служив капельмейстером у палаці угорського князя Міклоша Естергазі. Саме тут написав більшість своїх опер, квартетів, сонат, симфоній, якими й досі захоплюється людство. Тоді ж з'явилася й славнозвісна «Прощальна симфонія», упродовж виконання якої музики одне за одним залишають сцену. Оркестр стихується, а затим завмирає.

Ось перший гобоїст і другий валторніст нечутно підводяться зі своїх місць, гасять свічки біля пюпітрів, забирають інструменти і зникають. Ще кілька музичних тактів – щезає фаготист, перша валторна і другий гобой, затим змовкає контрабас. Одна по одній гаснуть свічки, темрява густішає, а золота тасьма мелодії, яку наразі ведуть дві останні скрипки, все стоншується, перш ніж остаточно розтанути. Зрештою на сцені залишається лишень диригент. Якусь мить перед ним безпорадно коливається полум'я єдиної свічки. А мелодія тепер бринить лише в уяві розчулених слухачів.

Глава 18

ПАНОПТИКУМ ВІРТУАЛЬНИХ ЖЕНИХІВ

Я з подихом відкриваю шафу й переодягаюся в синій спортивний костюм з позитивним написом «Прогрес» по периметру. Збираюся трохи прибрати у квартирі, проте моя подружка вже теленькає у дверний дзвінок.

Моє уражене самолюбство не дозволяє докоряти її за бздурні жарти щодо її весілля, котрого немає. Крім того, гадаю, що інколи не слід не сварити, а варто спробувати зрозуміти парсуну, яка злегковажила вільним часом і спокоєм іншої людини. Тож я красно запрошую Ангеліку до вітальні.

Ми проходимо до кімнати та всідаємося на дзиглики з кривими ніжками побіля делікатного столика з мозаїчного скла. Я виношу з кухні полумисок з двома солідними куснями смаженої риби з хрусткою скоринкою, і ми натхненно припадаємо до смачної потрави. Затим насолоджуємося золотисто-зеленим чаєм з моїм улюбленим шербетом. Лагідне сонячне світло, переломлюючись у шибці, виблискує на порцеляні наших вінтажних⁸⁸ горняток.

Зрештою ми завершуємо бенкет магараджів⁸⁹ і переміщуємося до комп'ютера, щоб зануритися в інтернет-сайти знайомств задля того щоб знайти там для Ангеліки чоловіка її мрії, упокорити й узалежнити його від неї. Робимо це, як змовники, голова до голови. Та з перебігом дорогоцінного, безповоротно витраченого на потенційних женихів, часу, наші жваві й зацікавлені усмішки тануть і смутніють.

Передивившись майже всі пропозиції віртуального паноптикуму⁹⁰ чоловіків, я, як великий Архімед⁹¹, а Ангеліка – як геніальний Ісак Ньютон⁹², несподівано для самих себе й незалежно одна від одної виводимо новий Закон Паркінсона⁹³ – стали закономірність потягу одне до одного людей протилежної статі. І закономірність ця полягає в тому, що всі мостиві вельможі поважного віку воліють любитися тільки з зухвалими молодими панянками. Натомість перезрілі, бальзаківські⁹⁴ «мадами» (серед них й Ангеліка) прагнуть мліти від палких обіймів виключно «жовторотих»⁹⁵ паничів. І щоб над верхньою губою останніх рясно сіявся лебединий пушок, а не, бороньбо⁹⁶, цупка наждачна щетина.

Збагнувши це, я знічуюся: ну, і як тут всім догодиш? Посилаючись на здоровий глузд, намагаюся переконати Ангеліку, що обираючи маскуліно, вона,

⁸⁸ Вінтажний – стилізований під старовину.

⁸⁹ Магараджа – індійський князь.

⁹⁰ Паноптикум – музей, колекція різноманітних незвичайних предметів (наприклад, воскових фігур).

⁹¹ Архімед (287-212 до н. е.) – давньогрецький математик, фізик та інженер із Сіракуз.

⁹² Ісак Ньютон (1643-1727) – видатний англійський фізик і математик.

⁹³ Закони Паркінсона – жартівливі емпіричні спостереження щодо закономірностей життя.

⁹⁴ Бальзаківський вік – вік жінки від 30 до 40 років (за іменем французького письменника XIX ст. Оноре де Бальзака).

⁹⁵ Жовторотий – молодий (фразеологізм).

⁹⁶ Бороньбо – боронь боже (викривл.).

феміна⁹⁷, мусить бути розсудливою й орієнтуватися на свій, а не молодший віковий ценз. Однак моя подружка настрахано зиркає на мене волошковими очима, комизиться, начебто упертий віслик і повторює, мов накрутна лялька: «Малушо, ні!».

Так ось вона, «загадчина розгадка», чому люди зрідка знаходять свою половинку, хоч і докладають до пошуку неабияких зусиль: вони просто не можуть пропорційно зіставити власні суб'єктивні дані з об'єктивними реаліями життя.

Глава 19 ПУСТУЙТЕ, НЕБОЖАТА

– А нумо ми, поки справа з твоєю велелюдною «свайбою» дещо застрягла, вставимо тобі новий замок у вхідні двері? – пропоную я перше, що спадає на думку.

У відповідь Ангеліка по-дитинному радіє, начебто сірник загоряється моїм, своєчасно підкинутим, задумом! Упродовж наступного дня вона пуцьввірінком⁹⁸ гасає господарськими магазинами, телефонуючи мені з кожного прилавка, з кожної ятки, обмірковуючи та обговорюючи той чи інший варіант. Однак, який з мене порадник, коли я ні в клямках, ні в колодках нічогісінько не тямлю. Кращим дорадником у цій справі міг би прислужитися Наум Хаєвич Пишний. Шкода, що Ангеліка розірвала з ним всілякі стосунки. Щось не дуже мені віриться, що він за намовою Очманілого Маніяка впорснув у її флакончик з анісовими краплями – ту саму, що роз'їдає внутрішні органи, кислоту.

Втім, коли день вже добігає до кінця, Ангеліка його нарешті купує – здобуває в «Епіцентрі» на Кільцевій – найпрестижніший врізний сувальдний замок⁹⁹ з високим ступенем безпеки. Вивалює за нього солідні гроші, бо палко

⁹⁷Маскуліно і феміна – чоловік і жінка (викривл. італ.).

⁹⁸Пуцьввірінок – пташеня (розм.).

⁹⁹ Сувальдний замок – пристрій, в якому секретна частина складається з набору пластин (сувальд) з фігурними вирізами, які підштовхують виступи на борідці ключа, коли замок

бажає отримати наднадійний прилад. Того ж вечора вона викликає установника від фірми «Майстер-ключ», і той намертво врізає її новий запірний пристрій у полотно вхідних дверей.

Отак все й вирішується малою кров'ю¹⁰⁰! Даремно я хвилювалася! Відтепер Ангеліка, вперше за стільки місяців і навіть років, зможе невимушено й розкуто, як гордовита пава, прогулюватися вулицями рідного міста без своїх стопудових торбин. Зможе також завантажити свій багатостраждальний холодильник будь-якими харчами, купуючи все, що їй заманеться. І куховарити собі смачненьке «за примхами душі». Приміром, спагеті з італійським соусом «Маринара», а не обридлий, швидкого приготування, «Доширак». А надранок, як усі нормальні люди, вона простуватиме до ванної кімнати чистити зуби, не придивляючись та не приношуючись, чи не упорснули всередину тюбика тоненькою голочкою, насадженою на штрикавку, – ту саму, що роз'їдає внутрішні органи, кислоти.

Втім... хіба можна забити цвях потилицею? Недовго ми з Ангелікою тріумфували через новий замок. Передчасно дуділи в труби й били в литаври. Не промайнуло й двох днів, як, нагостривши горезвісну відмичку і скориставшись з відсутності моєї подружки, до квартири знов просочився Очманілий Маніяк. І, матері його ковінька, влаштував вкрай руйнівний, навіть мстивий, хамський бешкет!

Попервах він порізав оббивку канапи на бахрому. Затим дбайливо поробив зачіпки на всіх жіночих колготках. Вискубав з череп'яних вазонів квіти. Спиляв підбори на босоніжках. І навіть (який сором!) повитягував гумові тасьми з трусів. Цією наругою він начебто висловлював Ангеліці своє обурення: «Де ж це бачено: маріонеткам закортіло стати лялькарями!» Та насміхався: «Пустуйте, небожата, допоки татко не прийшов!».

Одне слово, не вдалося нашому теляті та й вовчика з'їсти.

Глава 20

відкривають.

¹⁰⁰ Малою кров'ю – без серйозних втрат (фразеологізм).

КАРАЛЬНЕ КОЛЕСО САНСАРИ

Мені невтямки, чим і перед ким так завинила моя подружка? Начебто потрапила поміж шпиці карального Колеса Сансари¹⁰¹, що обертається, не пускаючи людину до щастя, якщо та грішна. Хто знає, мо' саме через це життя Ангеліки всуціль напхано неприємними подіями.

Однак трапляються й набагато гірші речі. Мені згадується приклад Мігеля де Сервантеса¹⁰², який упродовж життя зазнав безліч невдач, негараздів і поневірянь, однак не позбавився велетенської сили духу, завше підтримуючи віру й надію в собі і в інших.

Достеменно невідомо, коли народився цей видатний іспанський письменник. Офіційною датою вважають 9 жовтня 1547 року. Його сім'я походила зі збіднілих дворян. Мігель був четвертим дітваком з семи.

1570 року його арештували за участь в дуелі з одним знатним іспанцем, якого він примудрився поранити. Та парубок втік з-під арешту. П'ять років маршував в іспанських військах в Італії й показав себе відчайдушним воякою. Особливо відзначився в морській битві при Лепанто, де отримав три вогнепальні поранення, тож його ліва рука назавше втратила працездатність.

Згодом Сервантесові довелося приміряти на себе шкуру раба, коли його захопили корсари й продали до Алжира в рабство. Він мав при собі кілька рекомендаційних листів, адресованих королю, тож його прийняли за вельбучну особу й запросили непомірну суму викупу, яку батьки збирали впродовж довгих трьох років.

Побував Сервантес і в Севільській в'язниці за звинуваченням у приховуванні коштів.

Особисте життя письменника також не склалося. У 37-річному віці він одружився з 19-річною Каталіною де Саласар-і-Паласес, та вона невзабарі постриглася в черниці.

¹⁰¹ Колесо Сансари – колесо людської долі (у східних релігіях).

¹⁰² Мігель де Сервантес Сааведра (1547-1617) – всесвітньо відомий іспанський письменник, автор неперевершеного роману «Премудрий ідальго Дон Кіхот з Ламанчі».

Помер Сервантес через водянку. Полишив світ бідним, як церковна миша¹⁰³, тож ховали його на благодійницькі кошти. Місце його останнього притулку довгий час залишалося невідомим. Втім, його безсмертний твір про Лицаря Сумного Образу посів друге місце у світі після Біблії за кількістю виданих тиражів. Книгу перекладено всіма європейськими мовами.

Глава 21

ЯК ВЗЯТИ НЕГІДНИКА ЗА ЗЯБРА

Наступного дня, не гайнуючи часу, Ангеліка кидається до адвокатської контори, щоб проконсультуватися з юристами з приводу того, як їй впоратися зі своїми негараздами. Однак за консультацію заломлюють таку силу силенну грошей, що хай йому грець¹⁰⁴! І бідоласі ніц не залишається, як чимчикувати до поки ще безплатної бібліотеки.

У книгозбірні моя подружка сумлінно досліджує стоси юридичних довідників, опановує низку законів і достеменно переконується в тім, що несанкціоноване проникнення до чужого житла і псування майна тлумачиться як кримінальний злочин. Головне – застукати вишкребка на гарячому! Взяти негідника за зябра¹⁰⁵.

Начитавшись, до зірок в очах, потрібних (і не дуже) документів, Ангеліка склала хитромудрий план і знов виникла на порозі моєї квартири, щоб втаємничити в свою задумку й мене. Ще з перших слів її бурхливої розповіді, я від жаху ледве не захлинаюся ананасовим соком. В означений «Час Ч» моя подружка планує рвучко гримнути вхідними дверима, голосно попрощатися з сусідами й демонстративно піти геть зі своєї домівки. Через деякий час повернутися назад, але вже інкогніто¹⁰⁶, тобто змінивши коротку куртку на

¹⁰³ Церковна миша – дуже вбога людина (фразеологізм).

¹⁰⁴ Хай йому грець! – воно того не варте (емоційний вислів, лайка).

¹⁰⁵ Взяти за зябра – обмежити в діях (фразеологізм).

¹⁰⁶ Інкогніто – невпізнаним.

довгий плащ, поношені ванси – на витончені велінгтони¹⁰⁷; з напнутою на голову кошлатою перукою й капелюхом з широкими крисами чи тем-о-шенгер¹⁰⁸ з помпоном; піднятим сторч штивним коміром, ще й у темних окулярах, начеплених на носа. Така собі вимушена машкарада.

Опинившись вдома, вона навшпиньки прокрадеться до своєї опочивальні й навкарачки заповзе якнайдалі під канапу або сховається у платтяній шафі. Зачаїть подих і чатуватиме наосліп, не вмикаючи світла. І головне – не ворушитиметься. Жодного поруху, навіть якщо через невиконану позу нестямно затерпнуть суглоби. Рано чи пізно настане мить, коли в замковій шпарині вхідних дверей повільно повернеться злодійська відмикачка й до напівтемного коридору злочинно ковзне сіра тінь.

– Отут я нахабу і шпурну! Прищикну дверима та як заціджу йому прямо в щелепу!

–Тисяча дзяблук! Ти що, сподіваєшся вполювати вепра? – Я знесилено притуляюся до краєчка буфета. Мої пальці мимоволі жмакають шовкову тканину піжами в жовто-червоних кетягах горобини, бо ж Ангеліка щойно підняла мене з ліжка.

Я починаю обережно, начебто лікар пацієнта, відмовляти свою подружку від цього небезпечного й заздальгидь програшного плану. Адже вона, най подивиться на себе у люстро, усього-на-всього тендітна, боязка, слабка й беззахисна жінка. Чи варто їй на рівних змагатися з Очманілим Маніяком? Раптом йому заманеться її штовхнути, вщипнути, уперіщити чи взагалі скалічити обценьками? Або навіть вбити! Між її задумом та його втіленням пролягає бездонне провалля.

Поки я денервую, Ангеліка живиться рибним карпачо з мого холодильника. Затим, відкривши морозильну камеру, дістається до суничного фламбе. Проковтнувши останню ягідку, кидає на мене безтямний погляд, вже без інтриги в очах. Тож зрештою в усьому зі мною погоджується.

¹⁰⁷ Велінгтони – короткі чобітки.

¹⁰⁸ Тем-о-шенгер – шотландський берет.

Замість безглуздої витівки із власноручним затриманням Очманілого Маніяка я уговтую її кудись поїхати. Прикладом, на коротку гостину до її молодшої сестри Павці, що живе у Скалеватці, за Ведмежою Яругою. Я втокмачую своїй подружці, що лишень в такий спосіб вона зможе хоч на крихту відволіктися від своїх «ківшів лиха» і вдарити ними об землю¹⁰⁹, відпочивши й відігрівшись біля родинного вогнища.

Мало-помалу личко Ангеліки проясняється. Я полегшено зітхаю: схаменулася! І тихцем осміхаюся: от і файно: поки вона відпочиватиме од Очманілого Маніяка, я, в свою чергу, відпочину від неї.

Але ж не з моїм щастям!

Глава 22

Я НАЗВАЛА ЙОГО ФОНЗАТКО

Скільки чортів можуть водночас вміститися на кінчику звичайної швейної голки¹¹⁰? Гадаю, що безліч, адже ці підступні потвори здатні зменшуватися, змінювати форму, з'являтися і зникати безслідно. Чи не з їхньої братії походить Очманілий Маніяк? А мо' він не такий вже й жахливий, і на перевірку виявиться абищо паперовим тигром¹¹¹?

На вулиці – новий день і я, занурена у свої роздуми, крокую асфальтом до супермаркету. Там, поміж продуктовими прилавками, мене зненацька спіткає неприємна пригода. Це коли я раптом помічаю, що з мого плеча вже не звисає невеличкий чорний клатч¹¹². Серце одразу обривається долу, однак, виховуючи в собі нордичний характер, я починаю, начебто кінострічку, прокручувати плівку з нещодавніми кадрами: біля яких яток затримувалася, які саме обирала продукти, хто на мене поглядав, хто товкся поруч.

¹⁰⁹ Поєднання двох фразеологізмів: Випити ківш лиха – зазнати горя, прикроців. Вдарити лихом об землю – не зважати на негаразди, не журитися.

¹¹⁰ Запитання щодо кількості чортів на кінчику швейної голки – предмет сперечань середньовічних мислителів-схоластів.

¹¹¹ Паперовий тигр – те, що здається грізним й агресивним, але не має реальної сили й не становить небезпеки (фразеологізм).

¹¹² Клатч – жіноча сумочка-конверт, яку зазвичай носять під пахвою.

У моєму клатчі майже нічого не було: лишень ключі од квартири, триста гривень і електронний проїзний квиток. Втрата ключів означає: прощай домашній затишок, заповітне дочитування книжки, спілкування з приятельками у Фейсбуці¹¹³. Прощай і гаряча картопелька з салатиркою¹¹⁴ маринованих груздів до обіду. Натомість на мене очікує жалюгідне животіння побіля власного під'їзду, сльозливі дзвінки квартирній хазяйці (добре, що хоча б мій смартфон перебуває в кишені, а не в клатчі), яка все одно їх не почує, оскільки до зелених віників¹¹⁵ сидить на дачних грядках, тоді, як її чоловік десь на річці ловить здоровезних лящів.

Втім, невзбарі я знаходжу свою пропажу. Просто я, перебуваючи в купівельному ажіотажі, машинально сунула клатч до споживацької торбини й поступово закидала його різними продуктами. Втямивши це, я відчуваю, як мене накриває велетенська хвиля щастя.

*...І простяглась пустиня навкруги.
Сідлать коня! Гей, у погоню швидше!
Це щастя! Щастя! –
Я приліг до гриви,
Я втис у теплі боки остроги.* ¹¹⁶ –

писав класик, і з його «кіннотним» динамічним щастям я цілковито погоджуюся.

Та це ще не всі мої придибенції¹¹⁷. Повертаючись додому, запримічаю щось незрозуміле неподалік будівельної огорожі. Мене ошелешують забруднені ніжки-обрубки, які безпорадно стирчать зі сміттевої купи. Я за інерцією рухаюся далі, але мозок наказує: «Повний назад»! І тоді я стишую ходу, зупиняюся, повертаюся і, все ще вагаючись, нахиляюся над сміттям й обережно, кінчиками пальців, тягну за обрубки. Позавчорашні смердючі недоїдки та недопалки розсовуються й на поверхні з'являється огидний заплямований тулуб з ущент розплющеним личком, начебто хтось тупцював по

¹¹³ Фейсбук – найбільша у світі соціальна мережа.

¹¹⁴ Салатирка – салатниця, біла черепляна миска (діал.).

¹¹⁵ До зелених віників – дуже довго (фразеологізм).

¹¹⁶ Рядки з вірша українського поета М. Т. Рильського «Шопен».

¹¹⁷ Придибенція – пригода (розм.).

ньому в кованих чоботах.

Відсахнувшись, я відкидаю бридоту й поспіхом озираюся довкруг: чи не бачить хто, чим я займаюся. Від мого поштовху страховисько завалюється на бік. Його побляклі очі не висловлюють ані жалю, ані болю, натомість, випромінюють суцільну безвихідь, і це чомусь нестерпно ятрить мені душу. Схоже, чудовисько пройшло так звану точку неповернення¹¹⁸ і якимось чином гірко усвідомлює це.

І тоді я... забираю неоковирну знахідку до дому.

Тяжкі сумніви гризуть мене, коли я в семи водах балії споліську недоріку. Ну з якого лиха притарабанила такий непотріб? Найбільше мене непокоять сковані рученята істотки з намертво пришитим до них клапотом, що був лілейне-білим мо' років сто тому. На вщент брудному полотнищі ледь проступає знущальний напис: «I love you». Я з подивом пересмикую плечима: це хто ж такий і кого любить? Якщо колишній хазяїн – іграшку, то навіщо піддав її нарузі, сплюндрував і спотворив? Якщо іграшка – хазяїна, то ось вона, полюбуйтеся, жорстока відплата людини за безкорисливу та безвинну любов до неї ганчір'яного, набагато слабкішого створіння.

Я беру ножиці з шухляди і двома точними рухами визволяю рученята від брудної шмати. Зрештою мій ляльковий бегемотик, а це саме «гіппопо», просихає на балконі, у променях навскісного сонця. Затим я ретельно розпрямляю й розчісую його тулуб і розминаю личко, надаючи йому належної форми.

– Що з тобою сталося, малеча? Яких кораблетрощів зазнало твоє беззахисне життя?

Я беззвучно ворущу губами, припускаючи якусь невеселу розповідь м'якої іграшки. Затим урочисто садовлю свого нового приятеля на буфет. Там він і перебуває, безтямно втупившись в одну точку. Почуття образи і приниження ще довго душитимуть його ганчір'яну сутність. Але чомусь я

¹¹⁸ Точка неповернення – критична точка (риса, кордон), після переходу якої неможливо повернутися до вихідного стану (фразеологізм).

впевнена, що зрештою мені все ж таки вдасться відіграти його маленьке зацьковане серце.

Я назвала його Фонзатко. Здається, йому це подобається.

Глава 23 ФІОЛЕТОВИЙ КОШМАР

Наступного ранку я вирішую відвідати сеанс лікувального аюрведичного масажу, бо почуваюся, як розладнана укулеле¹¹⁹, Однак вийти з дому не встигаю, бо Ангеліка вже без соромливо гримає в двері. Вона перебуває у стані тяжкої фрустрації¹²⁰.

Я накриваю стіл цератою й мовчки показую їй стілець. Накладаю в ринку м'ясо з рум'яною скоринкою (я щойно витягла деко з духовки). Додаю равіолі¹²¹ й краю хлібину на скибки. Навіть просуваю декілька серветок у срібні кільця задля аристократичного декору. Спостерігаю, як моя подружка спритно набиває пельку, не помічаючи ні чарівного запаху, ні вишуканого смаку. Вона одним хилом поглинає послужливо піднесений їй абрикосовий «Белліні»¹²² з келиха, що нагадує перевернуту спідницю танцівниці.

Перегодивши, Ангеліка повідомляє: поки вона «тьопала й шльопала» по магазинах, міняючи дверний замок, її сестру перекупив... Очманілий Маніяк! Тож щойно моя подружка переступила поріг сестриної оселі і пішла мити руки, як злодійка добралася до її дорожнього наплічника та пирснула в ополіскувач для ротової порожнини – ту саму кислоту, каламутну рідоту, що вщент роз'їдає внутрішні органи! Ангеліка розпізнала зраду по сторожкому погляду і шахрайських оченятах, бо звіряче чуття моєї подружки завжди їй підказує, звідки дме вітер. І вона не стала мовчати. Навпаки: хльостко, не соромлячись міцних слів, вилаяла сестру, дорікаючи, що та втратила останній глузд і сором.

¹¹⁹ Укулеле – чотириструнний щипковий музичний інструмент.

¹²⁰ Фрустрація – негативний психічний стан, що виникає, коли бажання не збігаються з можливостями.

¹²¹ Равіолі – італійські макаронні вироби з тіста з різною начинкою.

¹²² «Белліні» – коктейль.

– Ти тільки збагни, на яку потвору перетворилася моя кумедна крихітка Павця, яку я бавила брязкальцями й гойдала в дитячій колисці! – моя подружка кладе в тарілку ще одну букату м'яса. – Отак зчаста і буває: ти їм робиш добро, а вони сунуть тобі ніж у ребро!

Ангеліка так розхвилювалася, що негайно розвернулася і чкурнула назад, до міста. Ні хвилини не залишилася в тенетах зрадництва, запродавства й віроломства своєї сестри! А вдома, як вона й передбачала, на неї чекав черговий фіолетовий кошмар. Очманілий Маніяк, не гаючи часу, здійснив справжній шарварок. Він зробив рваний проріз уздовж кокетливої дамської сумочки побіля пряжки; заломив у коридорі килимок для ніг, розтягнув бранзолетку з різноколірного бісеру, розсипав харчову соду по всій кухні, закинув подушку, що наполеонівським трикутником височіє на тахті. Та найгірше – кудись заховав паспорт. Моя подружка перетрусилася всю квартиру до останньої нитки, однак своєї ксиви¹²³ так і не знайшла.

Усі свої прикрощі й негаразди вона довго й надсадно, повторюючи й уточнюючи, вкладає в мої вуха, які вже ледь не репаються від напруги. Зупинити цей плив теревенів я не спроможна. Тож, не маючи іншої ради, я споліскую над мийкою брудні тарелі, потайки шкодуючи про не відвіданий аюрведичний масаж, який мені мали робити на розпиленому стовбурі дерева зі спеціальним заглибленням для тіла, змащуючи спину життєдайною кокосовою олією.

Глава 24

НІКОЛИ НЕ ВДИРАЙСЯ ДО ЖІНОЧОЇ РОЗДЯГАЛЬНІ

Зізнатися, мені вже геть «остофранцузів»¹²⁴, надокучив і зав'яз у зубах¹²⁵ цей вічний жид¹²⁶ і навіжений Невловний Джо¹²⁷ – Очманілий Маніяк. Зрештою

¹²³ Ксива – посвідчення особи.

¹²⁴ «Остофранцузів» – набрид (жарг.).

¹²⁵ Зав'язнути в зубах – стати об'єктом постійних розмов, думок (фразеологізм).

¹²⁶ Вічний жид – герой середньовічних оповідок, гебрей-блукач, якого Бог засудив на вічне

чавунний казан мого невдоволення, безупинно підігрівний на вугільних жаринах, сягає точки кипіння. Тож я набираю повітря в легені і рвучко зупиняю ремствування своєї подружки:

– Ангеліко! Все! Досить! Скільки мусимо терпіти? Невже ми ніяк не можемо дізнатися, довідатися: хто він такий, Очманілий Маніяк?!

Господні шляхи годі збагнути. Хто б міг подумати, що втямивши сутність мого відчайдушного запитання, Ангеліка здується, як повітряна кулька, і змовкне, а згодом відповідь рівним, притишеним і підкреслено-спокійним, начебто з глухого підземелля, голосом:

– А тут нема чого досліджувати. Я його знаю, як нікого іншого. Ця справа нехитра. Його ім'я – Епіметей Пантелійович Шапіро. – Обличчя моєї подружки хмурніє. – Він завідує складом центрального залізничного депо. Тепер ти обізнана незгірше за мене.

Після цієї, так прозаїчно виголошеної конкретики, у мене від спантеличення відвисає нижня щелепа, очі викочуються з орбіт, а брови ластівками злітають попід чоло. Як римує за таких обставин мій колишній приятель, Наум Хаєвич Пишний: «Оце рахуба! Щоб дав я дуба!»

Виявляється, що триклятого звироднілого Очманілого Маніяка вже давно запеленговано¹²⁸! Він неякийсь там ім'ярек¹²⁹, не інкогніто чи абстрактний псевдонім. Оце так неймовірна удача! Адже отримана інформація докорінно полегшує і зрештою розв'язує всі накопичені проблеми! Тепер можна запросто навідати Епіметея Пантелійовича на його службі й поставити питання руба, поціляючи прямо в його маніячний твердий лоб:

– Це ж наскільки у вас, зухвальцю й посміховисько, немає більш гідних справ у вашому мізерному й нікчемному житті, що Ви роками безсоромно чіпляєтеся до самотньої беззахисної жінки?

– Малушо, так!!! – імпульсивно вигукує Ангеліка, – я саме цього й

життя.

¹²⁷ Джо Невловний – персонаж широковідомого анекдоту про американських ковбоїв.

¹²⁸ Запеленгувати – визначити місце перебування об'єкта за допомогою пеленгатора.

¹²⁹ Ім'ярек – хтось.

благаю! Вломитися до нього в будь-який день, будь-який час. Хоч завтра, хоч через тиждень, або прямо зараз! Загнати в тісний кут¹³⁰ і запитати: «Навіщо ти переслідуєш невинну людину, клятий хейтере¹³¹? Чом не даси їй спокою? Коли зрештою відчепися від неї й поринеш у пекло?»

Зі схвильованої розповіді моєї подружки я дізнаюся про те, що кілька років тому вона працювала бухгалтером у тому самому центральному залізничному депо. Роботу свою обожнювала: охайне робоче місце, дружний колектив, гідна зарплатня. А ще – простора тренажерна зала, де в обідню перерву можна розім'яти кісточки на спортивних знаряддях. Гріх було не скористатися нагодою!

Якось, коли жіночка перевдягалася після тренування, двері до гардеробної прочинилися і крізь вузьку щілину з цікавістю витріщилося чиєсь стороннє чоловіче око.

Ангеліка так і залякла топлес¹³², безпорадно стискаючи в руках свій мереживний ліфчик. Пізніше вона зіставила факти й дійшла логічного висновку, що належало зацікавлене око завідувачу складського господарства депо –Епіметею Пантелійовичу Шапіро.

Чи то делікатні пружні груди моєї подружки, чи то апетитні округлі стегна призвели до дивних метаморфоз: у похмурому, неговіркому, пересипаному нафталіном «конторському комірцеві» зненацька піднісся ... Очманілий Маніяк.

З того самого дня, збившись на слизький шлях, Шапіро заповзявся переслідувати жіночку скрізь і всюди. Зрештою їй навіть довелося звільнитися з роботи. Та Очманілого Маніяка це тільки підбурило. Згодом він долучився до чорного бізнесу – перепродажу наркотиків, щоб було чим розраховуватися з найманцями-спостерігачами за Ангелікою. Коли вона перебувала поза межами свого житла, він призвичаївся просякати туди, щоб псувати хатнє майно й розхитувати нервову систему своєї жертви. А ще й отруйна кислота!

¹³⁰ Загнати в тісний кут – змусити людину діяти, як вам потрібно (фразеологізм).

¹³¹ Хейтер – ворог, недруг (від англ. hate – ненависть).

¹³² Топлес – з оголеними грудьми.

– Як це чудово, Малушо: невже ти мені справді допоможеш витурити з життя цей «фіолетовий кошмар»! Від надміру почуттів моя подружка заходиться сльозами і втикається вологим личком у мою картату флісову камізельку.

Мене ж після почутого охоплює палке бажання битися, кінно й оружно, не знаючи поразки, до повної перемоги. Тож я присягаюся Ангелиці, що невдовзі влаштую Очманілому Маніякові таку *dolce vita*¹³³, що буде йому, мерзотнику, повний абгемахт¹³⁴!

Глава 25

БОСОНОГИЙ ДІВЧУК З РОЗПАТЛАНИМИ КОСЕНЯТАМИ

– Не гайся, не барись! – виховую я себе, та, коли наступного ранку дивлюся на черговий листок настінного календаря, похмуро усвідомлюю: субота. Неробочий день. Тобто, нам з Ангелікою доведеться відкласти наші відвідини Очманілого Маніяка аж до понеділка.

«Допоки людство пристосовуватиметься до вихідних, а не вихідні – до людства»? – запитую я сама себе, немовби вправляючись в риториці. Попереду на мене очікує зайвий, геть нічим не завантажений, день. І тоді я скидаю обшиті атласом домашні пантофлі, натягую джинси (до слова, з останньої колекції Лагерфельда¹³⁵), наопашки накидаю лапсердак та неквапом виходжу на вулицю, бажаючи, як у дитинстві, помандрувати світ за очі. Перетнувши пожвавлену автомагістраль, повільно спускаюся крутим узвозом і потрапляю до безмежної царини з незвичайною назвою Ширма, що розкинулася на мальовничих пагорбах побіля Совської балки.

Краєзнавці подекують, що назва цієї місцини пов'язана з широким привільним простором між лісовими масивами, що існували тут ще з давніх давен. За іншою версією, це слово означає хащі, які колись ставали заслоном

¹³³ *dolce vita* – солодке життя (італ.).

¹³⁴ Абгемахт – кінець (німецьк.).

¹³⁵ Карл Лагерфельд (1933-2019) – німецький модельєр.

або «ширмою» перед подорожнім чи ворогом. Також існує думка, немовби на цьому терені квітували прекрасні сади ясновельможного пана Ширми. Яблуневих дерев вже немає, а от назва зберіглася. Наразі тут розташувався чималенький приватний житловий сектор. Довкіл пагорбів, що залишилися, тісняться занедбані, прецінь ще заселені хатини. На кожному обійсті з-під паркану бовваніє допитливий ніс бешкетного котиська чи оциряється зубата паща плямистого гавкуна.

Крок за кроком, на осонні, я неквапно верстаю путь у своє обране «невідоме». Під стріхою чиєїсь невеличкої домівки товчеться купа горобців. З розчинених вікнин іншої хатини чутно шурхотіння, начебто хтось перегортає сторінки. Мене захоплює мандрівка. Я цілком розчиняюся в самій вулиці, переймаючись її ритмом і настроєм. Зрештою шлях повільно збочує донизу. Зненацька, побіжно кинувши погляд у просвіт ліворуч, я вбачаю краєвид, гідний пензля художника: незграбні похилені халупи, за ними – шарувате урвище, а далі, на тлі переламаного обрію, – велична панорама білокам'яних хмарочосів-новобудов у сизуватому серпанку. Хіба можна пройти повз і не зважити на таку різнопланову красу?

Я риюсь у сумочці, дістаю смартфон, вмикаю камеру і тільки-но збираюся зробити кілька кадрів собі на згадку, як раптом чую позаду себе тихий, начебто шелест, лагідний голос:

–Доброго дня, шановна паня. Дозвольте поцікавитися, що саме привернуло Вашу увагу?

Я озираюся і з подивом вдивляюся у зморшкувате личко, попелясте волосся й збляклі очі, які, втім, ще випромінюють енергію життя. Переді мною стоїть скромна літня жінка.

Я звикла шанобливо ставитися до старих. Тож привітно відгукуюся:

–Роблю світлину, бо неземна краса цього ландшафту буквально впадає в око¹³⁶! До слова, можу «увічнити» й Вас.

Жінка усміхається й погоджується. Вона ретельно пригладжує руками

¹³⁶ Впасти в око – привернути увагу (фразеологізм).

вицвілу хустину, опоряджає комір куцого пальта.

Я натискаю на сріблясту кнопку вмонтованої у смартфон фотокамери. Затим роблю ще два-три контрольні знімки.

–А куди ви така чимчикуєте? – знову цікавиться стара. – Вибачте, зроду-віку до подорожніх не чіплялася, але ж ніде не буваю і потрохи дичавію.

Її запитання заганяє мене в глухий кут, адже я не маю на нього адекватної відповіді. Не можу ж я розповісти сторонній людині, що забрела до цієї глушини випадково й просто марную час, чекаючи понеділка, щоб зустрітися... з Очманілим Маніяком. Тож ябовкаю перше, що спадає на думку:

–Я... працівниця соціальної служби. Вирушаю до своєї підопічної, яку мушу привітати... з... ювілеєм.

Я й не здогадуюся, чим обернеться отака моя легковажна, «барон-мюнхгаузенівська»¹³⁷ байка.

–Вибачте, але ж і я теж – іменинниця. Завтра мені виповнюється рівнесенько дев'яносто років! Торік моїй сусідці, бабі Килині, на день народження подарували постіль. Хотілося б і мені отримати таку.

Моя співрозмовниця шаріється, в її немиготливих підсліпуватих очах загоряється водночас струмочок віри, озерце надії, океан туги й водограй невитравних сподівань.

–А ви ... розкажіть мені трошки про себе, – поблажливо заохочую я. – Бачу, що дитина війни, – по-зрадницькому щемить у горлі.

Раптом я розпізнаю в цій сором'язливій літній жінці – худорлявого, зголоднілого босоногого дівчука з косенятами, що неслухняно в'юняться з-під квітчастої хустини.

–Не хочу й згадувати про тих нелюдів, – перетерпіла всі жахи німецької окупації, ой лишенько, – глибока зажура ховається в її померклих очах. – Затим майже п'ятдесят років віддала колгоспові. Наразі мешкаю на Ширмі. А пенсія жалюгідна. То ... чи можу я розраховувати на постіль?

¹³⁷ Барон Мюнхгаузен – герой відомого роману Рудольфа Ерика Распе «Пригоди барона Мюнхгаузена». Він уславився своїми вигадками, тому це ім'я стало прозивним для людей, що розповідають неймовірні історії.

– Без білизни не залишимо! – почуваючись одночасно легендарним Робіном Гудом¹³⁸ і славетним Устимом Кармалюком¹³⁹, рішуче запевняю я. Витягаю з сумочки невеличкий нотатник, – диктуйте домашню адресу!

Старенька зворушливо ніяковіє та сплескує руками. Затинаючись, повідомляє, що звать її Ганя. А мешкає неподалік, у провулку Фірцака. В її погляді миготить щось побожне. Закрадається думка, що якби мені вдалося побачити себе її очима – напевно перед нею замість мене наразі стояв би щонайменше Фу Сі¹⁴⁰.

На тому ми й розходимося. Кожна вирушає своїм шляхом, щиросердо усміхаючись і ворущачи губами. Баба Ганя – леліючи мрію про те, що отримає жаданий подарунок. Я – про те, як презентую цій довоєнній дівчинці – комплект постільної білизни.

Глава 26

КОМПЛЕКТ ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ

– Скажіть, добродію, чи ви насправді забезпечуєте ювілярів безплатними постільними наборами? – цікавлюся я у представника районної соціальної служби.

– Славний був почин, та весь вийшов, – поглядає на мене через прогресивні лінзи окулярів та розводить руками сивочолий, шляхетний на вигляд, чоловік. – Річ у тім, що наразі в державі хронічно бракує грошей на нашого брата-пенсіонера.

– Ет, не пощастило. – Я виходжу і щільно зачиняю двері громадської установи.

– Невже Ви газет не читаете, радіо не вмикаєте і про нинішній стан справ ніц не обізнані? – чую навздогін.

¹³⁸ Робін Гуд – благородний керманіч лісових розбійників з англійського народного епосу.

¹³⁹ Устим Кармалюк – український національний герой, керівник повстанського руху на Поділлі (1813-1835).

¹⁴⁰ Фу Сі – легендарний перший імператор Китаю, божество, повелитель Сходу.

Та все ж у піднесеному настрої я повертаюся додому. Маленька Ганя мріє про таку невеличку дрібничку – постільну білизну. І не даремно! Адже не пізніше, як завтра за моєї участі в її житті станеться таке звичайнісіньке диво! Хто з нами не співає! Тож, наступного дня, у неділю, я вирушаю до найближчого магазину білизни. Затим прочісую ринок. На ятках – безліч постільних комплектів, але я втелепаю, жодного з них не можу придбати, бо необачно позичила Ангеліці всі свої гроші «до понеділка», а в клатчі залишилася лишень дрібнота.

Вдома я вивертаю всю свою комоду і, допоки в навушниках співає неперевершена Мілен Фармер¹⁴¹, знаходжу поміж власної білизни новісіньку (щоправда, з причіпною биркою десятирічної давності) підковдру, дві накрохмалені (шкода, різномасті) пошивки з тонким запахом штучної свіжості й уже напевно нове (білосніжне, хрустке) простирadlo. Упаковую все в ошатну, розцяцьковану квітами, полотняну торбинку.

Решту дня довго й ретельно збираюся. Мене відволікають якісь, геть недоречні, телефонні дзвінки. Начебто змовившись, саме сьогодні телефонують всі, хто не згадував про мене щонайменше сто років. Тож вирушаю до своєї маленької іменинниці надвечір, коли ледь починає сутеніти. Ще й скрапує легкий дощик, славно, не ляпавиця, вітряниця чи буревій, бо моя парасолька залишається на гачку в коридорі.

У бравурному настрої, під гукання птахів, прямую лабіринтом приватних поселень, уздовж зелених гілок доходжалої бузини, крізь зарості кінського щавлю, розшукуючи провулок Фірцака¹⁴². Дорікаю собі, що анічогісінько не знаю про цього персонажа. Напевне, людина гідна. Подумки обіцяю собі невзабарі обов'язково щось дізнатися про його життєвий шлях.

О ті, хто «колесив» численними згірками й пагорбами урочища Ширми! Його пустельними кривулястими вуличками й вузькими завулками з

¹⁴¹ Мілен Фармер (1961) – французька співачка, композиторка, акторка й поетка.

¹⁴² І. Ф. Фірцак (1899-1970) – український борець, боксер, боєць вільного стилю, силач, артист цирку. 1928 року був визнаний найсильнішою людиною планети. Деякі силові трюки Івана Фірцака досі ніхто не може повторити.

напівзруйнованими «лежачими» хатинами, під концертне валування сторожових псисьок, повз безнадійно перегорілі ліхтарі, щомиті ризикуючи перечепитися об ту чи іншу опуклу купину.

Чи зрозуміє хтось мене, авантюрну мандрівницю-невдачу, яка перетворилася на заручницю власної вигадки? Яка раптом до самих кісток¹⁴³ усвідомила, що безнадійно заблукала. І наразі стоїть собі, озираючись, на якомусь дикому глухому перехресті, судомно стискаючи в руках вже геть непотрібну подарункову торбинку. Лишень тріщить під ногами костриця. А хутка темрява вже владно й невблаганно вступає у свої законні права.

Глава 27

ДІСТАЛА ОБЛИЗНЯ?

Кажуть, що коли потрясти жіночу сумочку, то з неї може витруситися все, що завгодно. Натомість у своїй невеличкій торбині, як на лихо, я не знаходжу ані ліхтарика, ані запальнички, ані сірників. Смартфон, яким можна було б щось собі підсвітити, розрядився через мою ж недбалість. Залишилося, як шахрайський тать, крастися вздовж парканів, намацувати опуклі номерні таблички на хвіртках (на декотрих іржавіли застереження про злостивих собак) і щосили вдивлятися в намальовані на них цифри.

Зрештою я все-таки знаходжу заповітний номер 5/2. Відчувши прилив сил, зупиняюся побіля огорожі, тому що твердо знаю: на мене по-дитинному, відчайдушно чекають; що весь свій довгий іменинний день худорлявий, зголоднілий босоногий дівчук, на ім'я Ганя, з косенятами, що неслухняно в'юняться з-під квітчастої хустини, притиснувши до себе ганчір'яного арлекіна¹⁴⁴, вартує, прилипнувши чолом до завітнілого скельця. Як собі знаєш, а вона у жодному разі не має залишитися ошуканою мною!

Через парканець бачу невеличку хатину, у порожніх вікнах якої ледь

¹⁴³ До самих кісток – остаточно, цілком, повністю (фразеологізм).

¹⁴⁴ Арлекін – традиційний персонаж італійської «комедії масок».

жевріє сиротливе світло. Через нещільно запнуті мусліновими фіранками вікна проглядає ажурна тінь кособокого, з кокетливими френзелями й китичками, китайського абажура, що скидається на святковий торт.

Моє серце сполохано тьохкає, а руки нетерпляче обмацують хвіртку. Вона наглухо зачинена й у двір не поткнутися. Не знаходячи дзвінка, починаю стукати. У відповідь з гіллястих яворів з карканням знімається чорне гайвороння. Звідусюди бурхливо відкликаються сусідські собацюри. Вони влаштовують вакханальний лемент. Лавина гавкоту наростає; хвостаті сторожі розперізуються ще дужче. Натомість за парканцем моєї малої-старої ювілярки чатує лишень гнітюча тиша.

– Чому вона не відчиняє? Який гедзь її вкусив? – дивуюся я.

Переконавшись у повній неефективності фізичного стукання, я переходжу до «голосового виклику». Набираю в легені більше повітря і щосили гортанно гуду:

– Ге-ге-ге! Пані Колесниченко! Ганно Григорь-но!!

У відповідь – суцільний «кар-р» і навіжений, знавіснілий «гав-в». Ще й, чую, лилики¹⁴⁵ стривожилися десь там, на горищі. Зрештою вбачаю легке погойдування фіранки і якійсь непевний силует, що ковзає за нею.

Моє становище стає напрочуд пікантним. У моїй родині ще ніхто не рачкував, втім, не гамселити ж мені п'ястуком до світанку. І тоді я переходжу до «тяжкої артилерії»: сідаю навпочіпки, нишпорю по бруківці, шукаючи невеличкого камінчика, затим випрямляюся й різко жбурляю його в шибку.

– Дзен-н-нь!

Влучно трафила!

Чула, що в старовину пустотливі сільські парубчаки викликали на побачення сором'язливих дівчуків саме в такий спосіб. А що, як Ганя перестане німувати та «дзьобне» саме на таку наживку?

І вона «дзьобає»! Однак у безнадійніший для мене спосіб: вимикає з переляку своє кособоке китайське абажурне сяйво. Невже гадає, що з вулиці її

¹⁴⁵ Лилик – кажан.

страхає хоха? Жахлива хоха, яка, як колись лякала мамця, несподівано схопить її і з'їсть.

Над Ширмою стугонить шпаркий вітер, здіймаючи пил, а я все переминаюся з ноги на ногу, спершу – смертельно пригнічена, затим – розгублена й трохи просвітлена, невзабарі – маюча намір повернути назад свої голоблі¹⁴⁶. Я підстрибом вибираюся з лабіринтів нетрища та, розсипаючись дурносміхом, поспішаю додому, широко розмахуючи ошатною, розцяцькованою квітами, полотняною торбинкою.

– Іронія, на поміч! – закликаю я, кепкуючи зі своїх пригод.

Скажете, дістала облизня? Ще б пак! Адже Ганечка у день свого народження фактично подарувала мені свою постіль!

Глава 28 БЕЗПОРАДНА КУЗКА

Нарешті настає понеділок – день, коли ми з Ангелікою мусимо вжити рішучих заходів, щоб вгамувати Очманілого Маніяка. Я денервуюся, тож прокидаюся завчасно, снідаю наспіх і ось вже принишло трясуча в задушливому автобусі. Їду на залізничний вокзал, бо саме там ми домовилася зустрітися зі своєю подружкою. Звідти вже разом вирушимо в депо, де в темному гамазеї сидить та плете свої недобрі наміри зашкарублій павучисько – Очманілий Маніяк.

Поруч зі мною на сидінні розташувалася вилицювата дівчина в рогових окулярах. Я скоса спостерігаю за нею. Ось вона відкриває елегантний клатч з шовковистої тканини, витягує невеличкий срібного кольору планшет і по самі вуха¹⁴⁷ занурюється в читання.

Автобус набирає швидкість, проте рухається плавно, наче ніжик ковзає по маслу. Сидячи побіля вікна, я не відразу помічаю, що поруч по склу важко

¹⁴⁶ Повертати голоблі назад – повертатися (фразеологізм).

¹⁴⁷ По самі вуха – повністю (фразеологізм).

видирається вгору сіренька комашка. У дитинстві ми називали таких кузками. Істотка крихітна, розміром з сірникову голівку, нічим, окрім джигунських вусиків, не примітна. Лялькові лапки деруться вгору й невтомно долають прозору скляну поверхню.

Вилицювата дівчина в рогових окулярах цього не бачить. Вона читає. Я потай дивлюся на її блакитний дисплей:

*«... Навесні і влітку смарагдова зелень конюшини і свинорію на газоні дуже вабила індиків і білих гусей, яким належало триматися на відведеній для них частині обійстя »...*¹⁴⁸

Свинорію?

Я морщу лоба, намагаючись уявити собі цю рослину. А примруженими очима механічно спостерігаю за діями кузки.

Помічаю на даху автобуса невеличкий отвір для циркуляції повітря. Однак, для крихітної сірої кузки він більше, ніж отвір, бо там, зовні, буває розкішний, приголомшливий світ. Аби нещасна комашка спромоглася дістатися до нього.

Цікаво, як бідака примудрилася просякнути в автобусний салон? І скільки їх, комашок, отак скніє собі у різному транспорті безквитковим «зайцем»? І скільки спливе часу, перш ніж «моя» кузка, знесилена, зневажить свій власний безглуздий рух, складе лапки й безнадійно впаде горілиць на денце, прямо під ноги пасажирів?

Раптом я замислююся над тим, що міради безпорадних «комашок-тарганяшок» щохвилини гинуть за тих чи інших обставин. Народжені на полях, у степах і ланах, вони, нетямущі, зазвичай залітають або заповзають туди, де їм перебувати не варто, звідки їм не вибратися нізащо, і немає звідкіль очікувати на найменшу поміч.

Залітають? А в кузки, між іншим, теж є маленькі, ледь помітні крильця. І коли автобус пригальмовує на повороті або, навпаки, додає руху, – нікчемній сіренькій комашці не вдається втриматися лапками на гладкому й слизькому

¹⁴⁸ Рядок з роману Маргарет Мітчелл «Віднесені вітром».

склі. І тоді вона, еквілібруючи, трохи злітає. Затим знову припадає до рятівного, як їй гадається, скла. О, санта сімпліцітас¹⁴⁹!

Якби кузка второпала злетіти вище хоч на вершечок, то побачила б напіввідкритий отвір, відчула б рух наскрізного потоку повітря й вилетіла б назовні. Однак, цього, на жаль, не стається. Тож недотепа приречена довіку повторювати свою второвану путь: повзти по гладкому склу, зриватися вниз, затим знову спрямовуватися вгору. Марнота марнот!

Втім, один шанс з тисячі у неї все-таки є. За умов, що автобус якийсь час рухатиметься плавно й не робитиме на повороті піруетів.

Я так заглиблююся у свої натуралістичні спостереження, що вже з непідробним зацікавленням стежу за драмою (чи комедією?), що поволі розгортається перед моїми очима.

От якби в кузки був напарник! Тоді можна було б влаштувати перегони, на кшталт іподромних, ще й нарубати чимало грошви¹⁵⁰. Хто першим видереться вгору? Ladies & gentlemen, робіть ваші ставки!

Власне кажучи, кілька разів «моя» кузка вже практично досягає верху. Та от неталан: скло оперезано захисним шаром товстої ребристої гуми. Для комахи така перешкода непереборна. І вона звично зривається, випурхує крильцятами, щоб не впасти, і вкотре починає свою свідомо програшну ходу. До країни Нігдеї. В нікуди.

Мене це засмучує? Мабуть, ні. Мабуть, так.

Раптом автобус трошки хитає, і я ледь не придавлюю ліктем комашку. Думка про те, що я тільки-но могла її знищити, перетворити на «мокре місце» нестерпна. Я рвучко відсуваюся від вікна й відчуваю на собі здивований погляд вилицюватої дівчини в рогових окулярах. Виявляється, віднайшовся таки спосіб відірвати її від читання.

Мені кортить терміново перерахувати кузкинi ніжки, щоб пересвідчитися, що вони цілі й неушкоджені. Що крихітну істотку не травмовано. Раптом я

¹⁴⁹ Санта сімпліцітас – свята простота (латин.).

¹⁵⁰ Нарубати грошви – заробити грошей (жарг.).

впадаю в паніку через те, що кузочка, напевно, не їв вже кілька днів. Що волею сліпого випадку її позбавлене елементарних земних радощів – безтурботно кружляти по степах і луках. Затим приземлитися в екстазі на медоносну квітку свинорію (я чомусь впевнена, що свинорій має саме медоносну квітку), відшукати поміж пиляків і тичинок неймовірну красуню, і відкласти разом з нею чортову дюжину яєчок, які невдовзі перетворяться на таких самих крихітних сіреньких і впертих кузок.

На смерку вся родина вишикуватиметься хорovým рядком на зеленому листочку й задержуватиме горлопанитиме:

*Жив на світі добрий чорний жук,
Були в нього крила і багато рук,
Він між квітами літав, тиху пісеньку співав:
Жу-жу-жу, жу-жу-жу, я у квіточці сиджу¹⁵¹.*

Глава 29

ОСЬ ВОНО, ЩАСТЯ!

Якось у школі, на уроці біології, нам, учням, розповідали про існування комах-одноденок. А бувають такі, що живуть лишень одну-дві години. Прикладом, ефемеріда – тендітний водяний метелик з прозорими блідо-блакитними крильцями. Свою назву він отримав від слова «ефемерний», тобто скороминущий, неміцний, швидкоплинний. Натомість, трапляються комахи, що топчуть ряст на землі упродовж місяців і навіть років. Співучі цикади, скажімо. Тисячі років живе секвоя. У порівнянні з іншими деревами вона – безсмертна.

А моя кузка? Прикро, що мені так ніколи й не доведеться дізнатися, ні як її звуть, ні до якого виду чи підвиду вона належить, ні який має життєвий цикл.

Задушливий міський автобус рухається далі, поступово наближаючись до потрібної мені зупинки. Все. Я майже приїхала. Наразі вийду у «великий світ», щоб знов зануритися до глобальних людських проблем. А моя кузка? Вона так і

¹⁵¹ Куплет з сучасної дитячої пісні «Жук». Слова Лариси Бегун. Музика Ігоря Білика.

залишитися у своїй пастці? Так і дертиметься далі вгору по склу? Так і буде зриватися і повзти, зриватися і повзти. До останнього зльоту. До останнього подиху.

Чомусь саме так влаштований наш недосконалий світ. Не тільки для жучків-павучків. Часом у «пастку» потрапляє й тварина. І навіть людина, хоч зовні вбачається такою невразливою.

Мені згадується один сільський пес на ім'я Малюк. Упродовж літа щенятко відчайдушно пустував на просторому обійсті. Коли ж трошки підріс, його посадили на сторожовий ланцюг, заклацнули нашійник. Прощавай, собача вольниця! Відтоді до Малюка ніхто з дорослих та дітей навіть жодного разу не підійшов. Не відв'язав, не почесав за вушком, не вивів на прогулянку. Так і скніло песеня у своїй будці-пастці, виттям виголошуючи свою тугу. І стільки було в тому витті болю й образи, що в мене ледь не зупинилося серце!

А ось ще один журний приклад. Якось я прочитала статтю про реаніматолога, якого прозвали Доктор М'ясо. Сукупністю медикаментозних засобів нехлюй не лікував, а винищував своїх пацієнтів. Він викликав серцевий напад чи інсульт у всіх, хто потрапляв на лікарняне ліжко, яке лікар-вбивця перетворив на пастку. Наразі його вже суворо засуджено законом.

Раптом мене пронизує думка. Пастка! Ось воно, ключове слово! Спершу Ангеліка потрапила до пастки, а ось тепер кузка! Що зазвичай відчувають ті, хто знаходиться поза пасткою? Байдужість? Розсудливе мовчання? Тремтяче боягузтво? Необтяжливий компроміс із совістю задля власного спокою? Осоружне сподівання «раптом обійдеться» у відношенні самого себе? Та хіба це мій власний метод?

Я гарячково риюся в сумочці, дістаю невеличкий нотатник. Вискубую чистого аркуша і згортаю його конусом. Мабуть, справляю дивне враження на вилицювату дівчину в рогових окулярах, яка вдає, що читає. Така собі її патологічна активна пасивність. Однак, мене хвилює лишень, аби не здригнулася рука, аби гранично точним виявився мій єдиний рух!

Від напруги я стискаю губи в безкровну нитку. Дбайливо підсікаю

широкою конусною сферою аркуша кузкинї лапки, і комаха ошелешено скочується на денце. Швидко закручую конус, поки маленькі крильця не спроміглися злетіти.

Здається, все в мене ладно вийшло!

Видершись з автобуса, я метушливо озираюся. Бачу неподалік трав'яну галявину з клумбою, всю в яскравих віночках синіх гусариків¹⁵². Не зволікаючи, прямую до неї.

Зачекай, любчику, не задушися! – нечутно шепочу своїй кузці.

Я обираю найбільшу квітку та схиляюся до неї, обережно розгортаючи аркушевий конус.

О, Вселенський Фобос і Демос¹⁵³! О, Мікрокосм і Макрокосм! Усередині зім'ятого папірця... ніц нікого немає! Прогавила! Катма!

Тобто це мені так спершу ввижається. Насправді ж крихітна сіренька кузка нікуди не поділася. Копошиться й відчайдушно перебирає собі ніжками по паперовій, із заломами, внутрішній поверхні. Та наступної миті, раптом відчувши, усвідомивши і зелень мурави, і синяву неба, і променисте дихання сонця, – жучок поводить джигунськими вусиками довкола, розправляє свої прозорі крила, і маленькими ніжками, начебто танцюрист, виконує справдешне антраша¹⁵⁴. Затим вертикальним гелікоптером зривається вгору. Його сіреньке тільце пестить вітерець. Комаха перетворюється на цяточку, що назавше розчиняється в блакитній безодні небес.

Я відчуваю всередині щем. Ось воно, щастя! Чи не задля такої миті вартує жити? Питання таке ж старе, як білий світ у порівнянні з людським буттям, і таке ж нове, як людське буття у порівнянні з білим світом.

Глава 30

ЕЛЕМЕНТАРНО, ВАТСОНЕ

¹⁵² Синіми гусариками в народі називають квітку дельфініум.

¹⁵³ Фобос і Демос – супутники планети Марс.

¹⁵⁴ Антраша – стрибок у балетних танцях, коли танцюрист б'є кілька разів ногою об ногу.

Попри липневу спекоту Ангеліка начепила на себе чорний шкіряний піджак, розшитий барвистою заполюччу. Вона розфарбувала свої губи отруйно-пурпуровою помадою, ще й добряче запізнилася. Мені це не дивно, бо за законом Паркінсона, людина, яка мешкає неблизько, завше приїздить раніше за ту, що живе неподалік.

Зустрівшись на платформі залізничного вокзалу, ми непримітною стежкою простуємо вздовж запасних колій. Лискучі сталеві рейки, немов змії, розповзаються врізнобіч.

Мене з дитинства вабить вокзал (попри усюдисущих кишенькових злодюжок) з його непередаваним запахом перону, припливом і відпливом пасажирів та щемким відчуттям того, що легковажні потяги приїзять і від'їзять, а сповнений відповідальності вокзал залишається терпляче на них чигати.

Пробираючись то манівцями, то навпростець, нам з Ангелікою доводиться перестрибувати реп'яхи з волохатими бузковими кульками, що ростуть побіля забризканих нафтою рейок. Хоч би не перечепитися об залізну колоду! Моя подружка щось торохтить собі без угаву. Я слухаю одним вухом, відповідаю невлад, бо вся зосереджена на майбутньому спілкуванні з Очманілим Маніяком. Майже роздвоююся поміж рішучістю й пострахом, начебто рухаюся (чого ніколи не може дозволити собі потяг) протилежними рейками водночас.

– Найголовніше в нашій справі – увімкнути детектива-психолога, – голосно напучую я чи то себе, чи то Ангеліку. Вчора надвечір я опрацювала купу тестів на розшукову кмітливість з добірки «Елементарно, Ватсоне». Тож розповідаю один з коротких епізодів своїй подружці:

– *Що з Вами сталося? – звертається до заплаканої жіночки черговий поліціант, обходячи річковий пляж.*

– *Щоб засмагла рука, я зняла бранзолетку й задрімала. Коли ж розплющила очі – побачила, що моя коштовність кудись зникла.*

Охоронець порядку ретельно обстежує пісок: навколо потерпілої, крім її

слідів, немає жодних інших. Неподалік відпочивають під «грибочками»: чоловік у ластах, хлопчак з вудками й дівчина з надувним матрацом. За мить поліціант вже складає протокол, адже точно знає, хто з них скоїв злочин.

– Хто, хто, – роздратовано бурмоче Ангеліка. – Ну, не кінь же в манто! Ясна річ: бранзолетку поцупив ... Очманілий Маніяк! (Правильна відповідь: хлопчак з вудкою).

Поступово до нас починають долимати приглушені виробничі звуки. Я нащулюю вуха¹⁵⁵. Ми наближуємося до своєї мети, і я замислююся, як поводитися б у скрутних ситуаціях славнозвісні Шерлок Голмс, міс Марпл і Еркюль Пуаро¹⁵⁶. Напевно, вони шпарко вивели б злодюжку на чисту воду!¹⁵⁷

Що мені вчинити, щоб Очманілий Маніяк виклав перед нами всі свої карти¹⁵⁸? Безпрограшним варіантом було б залишитися з ним наодинці. Контактувати віч-на-віч, сам на сам, тет-а-тет. Та хіба це безпечно, якщо твій співрозмовник – Очманілий Маніяк?

Втім, як напучував мене у дитинстві дідусь Оксен: якщо справу розпочато, й відступати нікуди, залишається єдине: куку – в руку, барабан – на пуп.

На всякий випадок я захопила з дому невеличкого ножа з литою ручкою. Спеціально не обрала складаний ніж, щоб у критичний момент не гаяти часу на його розкладання. І наразі лезо причаїлося напоготові. Я відчуваю його при кожному русі, адже поклала холодну зброю до кишені з клапаном моїх стильних cargo¹⁵⁹.

Глава 31

СЕСТРА БОГАТИРЯ

Неосяжна територія залізничного депо скидається на королівство

¹⁵⁵ Нащулити вуха – прислухатися (фразеологізм).

¹⁵⁶ Шерлок Голмс, міс Марпл і Еркюль Пуаро – літературні слідці з творів англійських письменників Конана Дойла й Агати Крісті.

¹⁵⁷ Вивести на чисту воду – розкрити справжній стан речей (фразеологізм).

¹⁵⁸ Викласти свої карти – зізнатися в чомусь (фразеологізм).

¹⁵⁹ Cargo – один з найбільш зручних видів штанів, головна особливість яких – наявність великої кількості кишень.

величезних, прокопчених вагонів, які попідвішували на ремонт. Поміж них снують робітники в промаслених сигнальних робах. Перед очима простягається безліч закіптюжених підсобних приміщень, переходів та отворів з нагромадженням рейок, злежнів, діжок та різного залізниччя. У вухах застрягають різнокаліберні перестуки й шипіння.

У пошуках завідувача складського господарства я зазираю до ангара, під височенним склепінням якого луною розходиться неймовірний гул: верескливий скрегіт локомотивів, скрипуче брязкання коліс і різноголосе галайкання людей. Звідкись нудотно тхне цигарками.

Я суворо наказую Ангеліці чатувати зовні. Отримавши від неї карт-бланш¹⁶⁰, просочуюся всередину ангара. Ступаю м'яко і скрадливо, як лисиця, сподіваючись самотійно, не звертаючись ні до кого за поміччю, відшукати дороговказ.

Зграйка не вельми привабливих, трохи підпилих злежнеукладників виринає начебто нізвідки. Їх як навмисно дібрано: жилаві, кремезні, цибаті, з руками, мов дубовими корчами. Замість відповіді на моє запитання, вони підхоплюють й тягнуть мене уздовж якоїсь улоговини. Мені нічого іншого не залишається, як, відсапуючись, долати з ними темні вузькі прогони, кружляти залізними гвинтовими сходами, крастися підсліпуватими коридорними переходами. Десь заледве бубонить радіо. Відверто кажучи, я плутаюся, як муха в павутині, і вже не на жарт страхаюся, чи зможу колись самотійно вибратися назовні.

Зрештою, тільки-но я при звичаююся до півтемряви, як мене підводять до старезних облущених дверей і я бачу, що їх лутку шашель поточив вщент. Табличка стерлася, тож прочитати напис на ній я не маю ніякої змоги.

«*Alea jasta est*»¹⁶¹, – згадую вислів великого полководця. – Відступати нема куди. Всі мости спалено¹⁶².

¹⁶⁰ Карт-бланш – необмежені повноваження, повна свобода дій.

¹⁶¹ *Alea jasta est* – «Жереб кинуто» – фраза, яку промовив Юлій Цезар, перетинаючи прикордонну річку Рубікон на півночі Апеннінського півострова.

¹⁶² Спалити мости – знищити всі путі до відступу (фразеологізм).

Мої супровідники хитро зичать мені гарного дня і немовби розчиняються у спертому повітрі, тож я залишаюся перед дверима сама-одна. Задля перестороги спочатку намагаюся зазирнути в замкову шпарку. Однак її щільно забито тирсою. Мабуть, довгенько ніхто не потикав носа в таке занепале місце. Раптом чую (чи мені здається?) по той бік тяжке дихання та глухе шемрання. Мордор¹⁶³ не дримає: саме там причаївсь Очманілій Маніяк.

Ой, леле! Моє волосся здіймається сторч. Суцільною хвилиною серце охоплює страх, щось різке забиває дух, перед очима мерехтять гострі склярусні блискітки. Я спантеличено озираюся довкруг, намагаючись запам'ятати, що двері, побіля котрих я стою – саме треті ліворуч від сходів, аби не переплутати, якщо доведеться втікати звідси щодуху.

Усе ще стою, вагаючись – увійти всередину чи все ж дременути навтікача, щоб припинити це неприродне й ненормальне дійство, схоже на дегустацію смерті. Раптом у голові здіймаються генетичні спогади, які змушують мене відкинути хвилину слабкості, зміцнити волю й згадати про свою породу: «Я – Малуша! Сестра доблесного богатиря Добрині Микитовича¹⁶⁴! Я живу в обіймах сонця й не тягну на себе біди!» – зціпивши зуби, як мантру, проговорюю я.

За складом натури я ближча до героїки, ніж до боягузтва. Тож, остаточно одкинувши жах, закакую рукави й без попереднього стуку штовхаю лискучі двері, прочиняючи їх в свою ймовірну погубу. В голові калатає і спливає, не пам'ятаю чия, але цілком доречна наразі цитата: «*Хоч ратних подвигів він не здійснив, загинув він, йдучи на подвиг*».

Щодо етики службових стосунків, зроблю невеличку ремарку: в офіційних установах стукати зігнутих пальцем перед тим, як увійти – не комільфо¹⁶⁵. Проте, бувало й навпаки, коли непрошених візитерів поливали

¹⁶³ Мордор – вигадана країна Пітьми з книжки англійського письменника Джона Толкієна «Володар пернів».

¹⁶⁴ Малуша Любечанка – молодша сестра билинного богатиря Добрині Микитовича (близько 940-944-1020), другого за популярністю після Іллі Муромця богатиря, що перебував на службі у князя Київського.

¹⁶⁵ Не комільфо – не за правилами етикету.

водою через замкову щілину з гумової клізми.

Глава 32 НА ГРАНІ ФОЛУ¹⁶⁶

Я прочиняю двері й потрапляю в потойбіч. Та замість очікуваного невеличкого кабінету опиняюся в квадратурі неосяжного зором складського приміщення. Скрізь тхне начебто змоченою в гасі ганчіркою. Перше, що завважую – крихітну, наполовину осклену конторку, що притулилася ліворуч.

Усередині конторки, за службовим столиком, у куфайці з защепнутими гудзиками й допотопних нарукавниках сидить і погойдується на ніжках обшматаного крісла – посивілий, змарнілий, скулений, але, як кажуть, із залишками колишньої краси, прегарний і неперевершений... Ален Делон¹⁶⁷. Перед ним вивищуються комірні книги й навіть допотопний каламар. Складається враження, що конторник тільки-но ревно рився у своїх численних зшитках й наразі зібрався щось нотувати.

Я спрямовую на нього чіпкий погляд і раптом усвідомлюю, що він – «той самий». Тобто саме він – Очманілий Маніяк. Пильно роздивляюся його тьмяне, відчужене личко, на якому чомусь майже не залишилося яскравих барв життя. Усередині очей зачаїлася тінь скорботи, в журливо складених губах застигнув аристократичний біль. Новоявлений Ален Делон скидається на заморську квітку, яка спочатку прив'яла, а затим і зовсім зійшла на ніщ. Схоже, що життя не раз показувало йому звірячий вискал.

Очманілий Маніяк очікувально глипає крізь скло своєї, засидженої мушвою, конторки. Втуплюється в мене своїми, єдиними на весь світ, сірими в цяточку очима зі смоляними агатами зіниць. А я стовбичу як бовдур, милуючись його напрочуд принадною вродою, допоки з жахом не усвідомлюю, що геть утратила ту саму мотузку, якою збиралася плести канву нашої

¹⁶⁶ На грані фолу – на межі помилки.

¹⁶⁷ Ален Делон (1935) – французький актор театру й кіно, кінорежисер, сценарист і продюсер. Кінозірка й секс-символ 1960-1980-х рр.

майбутньої розмови. Зрештою вичавлюю з себе ватяним голосом:

– У вас є наразі трохи вільного часу?

– Для ділового відвідувача або серйозного співрозмовника – так, – усміхається він.

– Це... саме ваше місце роботи?

– Неодмінно і безперечно – моє, – густий баритон Алена Делона наближається до напрочуд оксамитового баса.

– А... ви тут здавна працюєте... вагарем?

– З регулярністю вечірнього експресу (мій опонент начебто не помічає моєї, викликаного хвилюванням, хиби: ну, який він вагар?). – Відтоді, як мені після аварії на товарній станції Бробрюслинівка протезували обидві ноги.

Я вирячуюся на нього немиготливим поглядом. Здається, пан штукар бере мене на кпин. Це вмить знімає полуду з моїх очей, тож я випалюю гучно, начебто прорваний фурункул:

– Ница брехня! Не вирікайтеся, мосьпане, адже не знаєте, на кого натрапили! Справа в тім, що я проводжу журналістське розслідування щодо вашої негідної діяльності, тож гарантую вам неймовірний шкандаль! Бо ніякий Ви не вагар! І не тягар, і не гонтар, і навіть не ліхтар. Ви – ніхто інший, як Очманілий Маніяк!

Почувши мій збуджений «спіч»¹⁶⁸, Очманілий Маніяк буряковіє, поривчасто схоплюється з-за свого хиткого службового столика і ледь не перевертає його догори дригом. Наступної миті він заходиться сновигати вздовж своєї конторки як бенгальський тигр у клітці (знаю, що порівняння заяложене, але точніше не скажеш). Бурхливо розмахує руками й волає щось несусвітнє і безглузде. Не людина, а Єрихонська рура¹⁶⁹ якась місцевого гатунку. Отак необачно я запалюю справжню пожежу всередині його, покритого сажею, серця.

З громохкого ревища, яке вчиняє Очманілий Маніяк, до мене долинає:

¹⁶⁸ Спіч – промова (англ.).

¹⁶⁹ Єрихонська рура – гучний, трубний голос.

–І-і-і, що творять! Що тварюки творять! Журналюгу нацькували на мене! Зізнайся, писако, скільки грошви тобі обіцяли за остаточну розправу зі мною?

Краєчком ока я помічаю, що у глибині приміщення-велета походжають, розпорошені окремими купками, залізничні службовці. Що, як вони почують неадекватний лемент, що роздається із середини перехнябленої конторки, і, наполохані, злетяться до нас «з усіх усюд»? Навіщо ж Ален Делон так нехтує своїм реноме?¹⁷⁰

Втім, в тому, що сталося, радше винна я сама. Бовкнувши нісенітницю, я на дрібні друзки потрошила корабель, що мав довести мене до тріумфу, обрала не той напрям, не той галс. Тож наразі борсаюся на грані фолу, поміж молотом і ковадлом¹⁷¹, між Сциллою і Харібдою¹⁷². І якщо негайно не викину якесь колінце¹⁷³, не вдамся до якоїсь непередбаченої ескапади¹⁷⁴, не розтягнуся у психологічно-смисловому шпагаті, – прощавай довірлива, щиросерда бесіда сам на сам, віч-на-віч, тет-а-тет.

Глава 33

ВИВОДЯЧИ НА ЧИСТУ ВОДУ

Своїм фальстартом¹⁷⁵ я, мабуть, нагадую дівча, яке зібралось нафарбувати губки, але натомість забруднило личко. І наразі єдине, що мені залишається, це вибачитися перед Аленом Делоном й безславно позадкувати з його так званого кабінету. Однак я чиню достоту навпаки: по-бичачому роздуваю ніздрі і з цирковим «алле!»¹⁷⁶ зриваю з петель хирляві двері хисткої конторки. На підлогу гепасться іржавий цвях зі службовою дощечкою, а зі стіни лупою сиплеться тиньк.

¹⁷⁰ Реноме – репутація.

¹⁷¹ Між молотом і ковадлом – у безвихідному становищі (фразеологізм).

¹⁷² Між Сциллою і Харібдою – крилатий вислів. За міфами давніх греків, на скелях по обидва боки Месіанської протоки жили два чудовиська – Сцилла і Харібда, що нападали на мореплавців і пожирали їх.

¹⁷³ Викинути колінце – здійснити щось несподіване (фразеологізм).

¹⁷⁴ Ескапада – екстравагантний вчинок.

¹⁷⁵ Фальстарт – передчасний, неправильний початок.

¹⁷⁶ «Алле» – команда артистів цирку, що означає «вперед».

Опинившись усередині конторки, я стрибаю вперед й опиняюся «ніс до носа» з Очманілим Маніяком. Але... що це? Ой, леле! Його одежа начебто просочена березово-дъогтьовим духом (напевно, сорочка випрана з доданням відповідних пахоців). І це мій улюблений запах! І він миттєво збиває мене з пантелику й відбирає останній розум. Ще один вдих, – і я пропаду назавше.

Лютячись на саму себе, я гучно випалюю, грізно заламуючи дашком брови й жаско вирячивши очі:

– На якій щоці вія?

– По-по-по-вія? На-а... лівій, – начебто загіпнотизований, ватяним голосом відповідає Очманілій Маніяк.

Кажуть, коли хочеш збрехати, кажи правду. Я шумно вбираю в легені повітря, й округливши щоки, дую йому прямо в лице.

Є така прикмета: якщо вгадаєш, на яку щоку впала з ока вія (інколи таке трапляється), – загадуй бажання, і воно неодмінно має здійснитися.

Від мого стрімкого подуву Очманілій Маніяк щулиться й мружить майже по-дитинному. Я потай тріумфую, бо бачу: загнуждала! Відтепер моє буде зверху! Мені це вдалося! В мене все вийшло! Віднині буду бавитися з Аленом Делоном, як шабля з ляльковим генералом, як конвоїр на зоні – з арештантом-перволітком.

Користаючи з хвилинної розгубленості мого опонента, я значно сміливішаю:

– А тепер зрозумійте, упертюх навіжений: ми з вами знаходимося не на різних, а на одному боці барикад! І я потрапила сюди лишень задля того, щоб захистити вас!

Таврування Очманілого Маніяка як навіженого упертюха минає мені безкарно. Він дещо заспокоюється і стишується, що дає мені змогу рішуче розвернути його за плече й усадовити на стілець в його ж обшматане крісло, на ніжках якого він безтурботно погойдувався уприутул до моєї появи.

Проте... ой, леле! Приголомшена його неземною красою, я начебто геть втрачаю останній глузд, вдивляючись в єдині у світі, сірі в цяточку очі з

чорними агатами зіниць. Мене охоплює денервова напруга. Спадає на гадку улюблена сентенція: *«Невротик – не той, хто тарабанить пальцями по стільниці, а той, кого це дратує»*. Втім, як розібратися, хто з нас наразі «тарабанить», а хто дратується – я чи Очманілий Маніяк?

– Пропоную подолати почуття взаємної недовіри, вивести агресію в нуль, вийти на «нейтралку» й вдатися до розумних цивілізованих перемовин, – звертаюся я до свого співрозмовника. Принагідно повідомляю, що він – викопаний двійник Алена Делона, можна сказати, сіамський близнюк¹⁷⁷, тож, у будь-якому випадку шалі терезів неодмінно перехилитимуться на його бік.

Очманілий Маніяк мало що розуміє, втім спохмурніло погоджується замінити безапеляційне «ні» на дипломатичне «так». Понервувавшись, він взагалі трансформується на якусь підталу снігову бабу, або на забутий під шафою, майже здутий, гумовий м'ячик, або на безнадійно збіднілий за зиму картопляний лантух. Втім, стоячи навпроти нього і вдивляючись в його личко з залишками неземної чоловічої краси, я ні на дешицу не сумніваюся, що за «золотих часів» його минулого життя йому ніц не бракувало мужності й чеснот. І шляхетним був, і доброчинним, і дженджуристим. Не ліз за словом у кишеню¹⁷⁸, кепкував з неприємностей і найбільше за все полюбляв сипати дотепами. Не паркетний джигун і не верхогляд. Улюбленець муз, грацій і поезії, скажімо, Сергія Ігумнова¹⁷⁹. А як танцював бугі-вугі¹⁸⁰! Ет, був кінь, та весь з'їздився. Однак, чомусь я впевнена, що він і тепер, при гарній нагоді, міг би на всю горлянку заспівати пісню про «Німецького годинникаря».

Під моїм пильним поглядом щоки Очманілого Маніяка підступно шаріють, і це лишень підкреслює загальну блідість його артистичного личка. Несподівано він розщібає барсетку, зосереджено риється в її нутроцах (мене це дещо нашорошує) і зрештою витягає назовні невеличку склянку з піпеткою. Напевно корвалол або валокордин. Славбо, не зловісні маніячні знаряддя –

¹⁷⁷ Сіамські близнюки – двійня, що має зрощення частини тіла одного близнюка з частинами тіла іншого.

¹⁷⁸ Не лізти за словом у кишеню – бути дотепним у розмові (фразеологізм).

¹⁷⁹ С. М. Ігумнов (1864-1942) – український земський лікар, поет.

¹⁸⁰ Бугі-вугі – танець, що з'явився наприкінці 1940-х років і виконувався під рок-н-рол.

тесак¹⁸¹, «перо»¹⁸² чи бензопила, що нудотно верещатиме, розбризкуючи довкруг мою венозну та артеріальну кров.

Очманілий Маніяк нетерпляче відраховує певну кількість серцевих крапель у гранчак, додає води з пласкої карафи, збовтує і одним довгим ковтком вихиляє ліки. Тим часом я розглядаю його скромний светр кольору житнього хліба, стоптані черевики та жилаві руки. І дивуюся: ну ніяк не збігається цей непоказний вигляд зашуганої людини – з соціально-психологічним портретом бруталного гнобителя Ангеліки й повсюдного гендляря кумарною наркотою¹⁸³.

«Ой, леле! Як би мені прислужилася наразі мудрість княгині Ольги¹⁸⁴ чи королеви Лібуше¹⁸⁵!» – зітхаю я подумки. Коли ж ми починаємо бурхливо спілкуватися з Очманілим Маніяком, з нетерплячкою скарбошукачів перебивати промови одне одного й безладно перескакувати з однієї теми на іншу, – то несподівано знаходимо багато спільного. Ба більше: мало не перетворюємося... на друзів.

Зрештою я дізнаюся з перших вуст дещо цікаве, небачене, нечуване й надзвичайно важливе. І раптом переді мною постає зовсім інша, неприхована правда! Виявляється, що ось уже шостий рік поспіль скромного, немолодого, душевно вразливого і фізично нездорового завідувача складу центрального залізничного депо, Епіметея Пантелійовича Шапіро переслідують ... Очманілий Маніяк.

І цей Маніяк – не хто інший, як ... Ангеліка, моя нерозлучна подружка!

– ????????????????????

Моє неймовірне здивування загравою відбивається на його безвинному личку.

Глава 34

¹⁸¹ Тесак – холодна зброя з двосічним клинком.

¹⁸² Перо – ніжик у злочинців (жарг.).

¹⁸³ Кумарний – той, хто відчуває наркотичний позов.

¹⁸⁴ Княгиня Ольга (893/920-969) – правителька Київської Русі.

¹⁸⁵ Королева Лібуше – розумна правителька (у чеських легендах).

«МОВЧАННЯ ЯГНЯТ»¹⁸⁶

Усе почалося того лиховісного дня, коли, переплутавши двері чоловічої й жіночої роздягальні, Ангелікин співробітник, завідувач складу центрального залізничного депо, якого з нею пов'язувало лишень «шапкове» знайомство, ненароком просунув носа у трикляту щілину. Якби він знав, як ця дрібна оказія окошиться на усьому його подальшому житті! Адже тієї самої миті в голові моєї подружки щось перемикнуло. Стріха, як то кажуть, поїхала. Відтоді їй стало привиджуватися, начебто чоловік пантрує за нею. Евклідова¹⁸⁷ геометрія Ангелікиних почуттів розділилася на любов і ненависть. Згодом все це перетнулося, змішалось, сплуталося в грудку і зрештою призвело до самого справжнього казусу беллі¹⁸⁸.

Збурена власними домислами і припущеннями, моя подружка дійшла до абсурду і кінець кінцем навіть звільнилася з улюбленої роботи. Та на той час, як їй здавалося, Очманілий Маніяк вже залучив до стеження за нею цілий полк (або дивізіон) інформаторів, щедро підживлюючи їх валютними ін'єкціями від злочинної торгівлі наркотиками.

За клятвеним присяганням Ангеліки, Очманілий Маніяк призвичаївся матеріалізуватися в її власній квартирі. Чом ні? В історії бували й не такі випадки! Наприклад, у фільмі «Мовчанні ягнят», де серійний вбивця навчився зникати навіть з надійно замкненої камери у в'язниці. Вдало відтворившись в іншому місці, він обирав чергову жертву, вбивав (і навіть з'їдав), після чого без перешкоджань повертався до місця свого тюремного перебування – рум'яний, енергійний і всім цілковито задоволений.

За уявними ствердженнями Ангеліки, Очманілий Маніяк користав з її відсутності, аби без найменших докорів сумління плотолюбно і славно псувати, ламати, шматувати і знищувати всі її *«полумиски, ложки та сережки, застібки,*

¹⁸⁶ «Мовчання ягнят» – американський трилер (1991), який зняли за мотивами однойменного роману Т. Гарріса.

¹⁸⁷ Евклід (близько 300 року до н. е – до 265 року до н. е.) – давньогрецький математик.

¹⁸⁸ Казус беллі – формальний привід для оголошення війни.

намиста і мережки», ще й впорскував в її косметичні засоби – ту, що роз’їдає внутрішні органи, кислоти.

І тоді Ангеліка вирішила, що єдиною стратегією і тактикою в ситуації, що склалася, є рішучий перехід від дефензиви – до офензиви¹⁸⁹. Тож і сама перетворилася на повсюдного невловного месника. Вона заходилася щовечора пантрувати за Очманілим Маніяком після роботи. Кралася за ним назирці тихими темними вуличками. Ховалася за широкі спини пасажирів метро. Як ганчір’яна лялька бібабо¹⁹⁰ несподівано висовувалася прямо перед його носом з-за якогось крислатого дерева чи закамарку. Вискакувала навперейми з кривулястих вуличок та підворіть, де завше дує пронизливий протяг, розмахуючи руками як млин чи вітряк. Випинала очі, трясла своїми пергідрольними кучерями, тицяла йому під ніс свого маленького гострого п’ястука і вчащала: *«Попався-попався, той що кусався!»*¹⁹¹ Диви мені: в багнюкі втоплю!»!

ГЛАВА 35

РОЗСАТАНІЛИЙ ЯНГОЛ

Розповідаючи мені свою неймовірну історію, Очманілий Маніяк ще більше знічується та марніє, начебто за віком сам собі стає власним батьком. Він скрушно зізнається, що ніколи й гадки не мав, що одного дня так забрудниться, запаскудиться й зіпсується його спокійне та розмірене життя, а сам він перетвориться на безправного і безсловесного попихача¹⁹². Божевільна бестія присмокталася до нього смоляним опудалом-чуперадлом: як замастився – то й не одліпишся. Так він з того часу й животіє, тамуючи спалахи душевного відчаю й безнадії. Навіть вже затинається, коли розмовляє з іншими людьми.

¹⁸⁹ Перехід від дефензиви до офензиви – перехід від оборони до наступу.

¹⁹⁰ Бібабо – лялька, що складається з голови й сукні на рукавичці. Голова має отвір під вказівний палець, а великий і середній слугують для жестикуляції руками.

¹⁹¹ «Попався, той що кусався!» – дитяча казка сучасного українського письменника Г. Б. Остера (1947).

¹⁹² Попихач – той, ким зневажливо розпоряджаються.

Якось клінічна психопатка Ангеліка вигулькнула перед ним прямо з-під попівської ряси під час богослужіння в церковному соборі, ледь не перетворивши бідаку на жалюгідного заїку, що страждає на енурез¹⁹³. Відтоді він страхається кожного шарудіння, цей змарнілий, вразливий, зацькований і нашорошений Ален Делон з прогресуючим дефіцитом кальцію у м'язах. В його скуленій душі оселився тваринний, підсвідомий жах, особливо коли після багаторазових Ангелікіних наклепів ним таки зацікавилися і судові органи, і поліція, і прокуратура.

– Поводячись янголом при сторонніх, ця жінка насправді так розсатаніла, що навіть усі на світі «очінаші»¹⁹⁴ не допоможуть. – журливо зітхає Епіметей Пантелійович. Холодний піт зрошує його порцелянове личко.

Я мимоволі осміхаюся. Дедалі більше цей розтривожений чоловік нагадує мені анекдотичного черв'яка, якого «запросили» на рибалку. Або злочасного Дон Жуана, перед яким предстала кам'яна статуя командора і простягла йому руку для потиску.¹⁹⁵

Я силувано стримую усмішку, щоб вона не розповзлася по всьому моєму обличчю, бо Епіметей Пантелійович може запідозрити мене в лукавстві й лицемірстві. І тоді наша бесіда втратить щиросерду тактовність, урветься й зійде нанівець.

Завершуючи розповідь, охоплений спонтанною довірою до мене, Очманілий Маніяк складає руки човником, начебто у молитві:

–Даруйте, я не саїтник! І не якийсь залиганий бичок! Ніколи не пас задніх¹⁹⁶ ні на службі, ні вдома. Одружений майже сорок років поспіль, я упродовж усього свого життя кохаю тільки свою дружину. Надвечір з роботи начебто на крилах лечу. Ще б пак! Адже вдома, попри інше, на мене чекає двійко онуків – бешкетників і пустунів.

При останніх словах його личко випромінює сяйво. Скажіть, хіба

¹⁹³Енурез – нічне нетримання сечі.

¹⁹⁴ «Очінаші» – молитва «Отче наш» (викривл.).

¹⁹⁵ «Дон Жуан або Кам'яний гість» – комедія французького письменника і драматурга Ж. Б. Мольєра (1622-1673).

¹⁹⁶ Пасти задніх – відставати (фразеологізм).

можливо так безмежно брехати?

Шопенгауер¹⁹⁷ порівнює людину з вогнищем: заблизько підйдеш – згориш, задалеко відйдеш – замерзнеш. Тож кожен сам визначає оптимальну відстань між собою та іншим. Я відчуваю, що моя відстань між Очманілим Маніяком просто відсутня, і наразі я згодна згоріти цілком і сповна!

Глава 36

СКРИНЬКА ПАНДОРИ

– А чому це, *Ваша Екселенціє*¹⁹⁸, Ви маєте таке дивне ім'я? – цікавлюся в Очманілого Маніяка, приміряючи на себе роль Червоної Шапочки¹⁹⁹ на тій сторінці казки, де вона допитує Вовка, коли він прикидається бабцею.

– А це запитання, перепрошую, адресуйте моїй матері, яка все життя проходила в постолах²⁰⁰, а сина назвала так, як тільки напівбоги одне одного кличуть. Через її недалекоглядність я й тягну на себе всі біди й ніяк не можу перехитрувати власну долю, – мій співрозмовник розпачливо зводить плечима.

– Все почалося з того, що мій тетка, Епіметей, якщо Ви хоч трохи знаєте міфи Стародавньої Греції, одружився з Пандорою.

– З Пандорою? Тією самою жінкою, яку створив Зевс²⁰¹ на кару людям за Прометейв вогонь? – уточнюю я.

– Саме так, – Епіметей Пантелійович безнадійно змахує рукою. – Якось Пандора не стрималася: сунула свого довгого носа у скриньку, яку підступно подарував їй Громовержець і випустила на світ божий усі зачинені в ній людські лиха.

Я дипломатично замовчую, що в «нашому» випадку аж ніяк не Пандора, а саме він, завідувач складом, встромив цікавого носа, і не до Зевсової скриньки,

¹⁹⁷ Артур Шопенгауер – німецький філософ-іраціоналіст (1788-1860).

¹⁹⁸ *Ваша Екселенціє* – почесний титул, стиль звернення до аристократів.

¹⁹⁹ Червона Шапочка – персонаж однойменної казки французького письменника Шарля Перро.

²⁰⁰ Постоли – м'яке селянське взуття з цілого шматка шкіри без пришивної підошви, яке зазвичай носили з онучами, прив'язуючи до ніг мотузками.

²⁰¹ Зевс – Верховне Божество у стародавній Греції.

а в прочинені двері жіночої роздягальні. Загнала його спокуса на слизьке, тож і пожинає наразі її терпкі плоди. Адже почасти саме цей його необачний вчинок і викликав у Ангеліки денервовий розлад, до якого він, хоч лівим гудзиком правої поли свого шлафроку²⁰², а все ж таки причетний.

Правду кажуть, що чоловіки «всіх часів і народів» в усіх мирських гріхах завше звинувачують жінок і тільки жінок, і не дайбо самих себе, праведників. Втім, і їм іноді не завадило б спокутувати свою провину.

– А хоч якийсь песик у Вас вдома є? – раптом цікавлюся.

– І гавчук у нас є! – личко Алена Делона вмить розпогоджується. – Ладний такий спанієлько на прізвисько Барон. Тобто Циганський Барон. – Срібний дзвінкий сміх об'єкта мого обожнювання намистинами розсипається довкруг.

Ой, леле! Отак би я з ним до смерку й сиділа! Та, як не бере хіть, – настає момент (і не зважати на це немає найменшої змоги), коли все ж такі доводиться завершувати нашу невимушену бесіду.

– Ну, а вас-то як величати: фрекен²⁰³ чи ханум²⁰⁴? – похоплюється Очманілий Маніяк. Його очі продовжують випромінювати сяйво.

– Кличте мене скромно: «Ваше Високосте». І якщо це для Вас не завеликий клопіт, – опустіться, будь ласка, на одне коліно! – у доброму гуморі пирскаю я. – І наостанок. Відкрийте, мосьпане, ще одну важливу таємницю: що ви загадали, коли я здунула вію з Вашої щоки?

– Задумав, якщо ви не проти, наступного разу запросити Вас на партію у сквош²⁰⁵. Як Ви знаєте, у нас тут чудовий просторий спортзал.

Я мрійливо зітхаю...

ГЛАВА 37

БЗДУРА!

²⁰² Шлафрок – домашній халат.

²⁰³ Фрекен – поважне звернення до знатної дами в Норвегії.

²⁰⁴ Ханум – пані (тюрк.).

²⁰⁵ Сквош – ігровий вид спорту з м'ячем і ракеткою у закритому приміщенні.

Вилузвавшись зрештою із лабіринтів залізничного бункера, я мружуся від денного світла, що хлине звідусіль та, озираючись на всі боки, дивуюся шаленству відкритого повітря. Побіля ангару, начебто послужливі швейцари, стоять на варті височенні явори. У їхньому верховітті шемрає вітерець. Цікаво, скільки пташиних гнізд зачалось у зелених гілках? Скільки маленьких допитливих голівок, начебто з театрального балкона, наразі визирає з них?

Неподалік запримічаю свою подружку, що переминається з ноги на ногу. Стоїть, якась собі набурмосена. Мабуть, дещо втомилася чекати на мене. Однак завдання, виконане «на відмінно», цілковито мене виправдовує! Я наближаюся до неї, сповнена найшляхетніших порухів душі, волюючи ось прямо зараз переорієнтувати на позитивне все її життя, «перепрошити»²⁰⁶ на тріумфальне всю систему її координат. Тож урочисто промовляю:

– Прийшов час заспокоїтися, Ангеліко! Все, що з тобою коїлося упродовж останніх шести років – лишень прикра помилка. На щастя, відтепер її виправлено! Гепі енд!²⁰⁷ Непорозумінню й розбрату покладено край!

У відповідь на мої бравурні запевнення моя подружка зойкає і, як підрубаний стовбур, валиться на ближню лаву. На її щоках загоряється нездоровий рум'янець, що нагадує холодний вогонь, якщо не гарячий сніг.

Втім, я й далі продовжую виконувати свою надзвичайну місію, і на одному подиху випалюю:

– Погодсья, моя люба, що насправді Очманілий Маніак мешкає лишень у твоїй уяві. Насправді Епіметей... він же – писаний красень! Небачений розумака, лицар без страху й ганджі²⁰⁸, зрештою – справжнісінький Алєн Дєлон! І заприміть: його зовнішня краса освітлена красою внутрішньою. Щиро дякую тобі за те, що зазнайомила мене з ним.

– Бздура! – Ангеліка підводиться з лави і зненацька боляче шарпає мене

²⁰⁶ Перепрошивка – модифікування програмного забезпечення, усунення в ньому хиб (комп. термін).

²⁰⁷ Гепі енд – happy end (англ.).

²⁰⁸ Лицар без страху й ганджі – людина високих моральних чеснот (фразеологізм).

за плече. – Не варто було відпускати тебе до лігвища того босяцюги гемонського саму-одну! Не дивно, що він своєю безсоромною брехнею геть чисто замилив тобі очі. А ти й купилася! Ще й підчепила стокгольмський синдром²⁰⁹!

– О, всевладний Кагуцуті²¹⁰! – видихаю я, намагаючись захиститися від несподіваного й несправедливого натиску. Втім, Ангеліка напосідає ще більше, начебто дегустуючи на смак конфлікт, який вона сама ж і спровокувала:

– Завчи, зазубри, зарубай собі на носі, наївна моя розтелепо: ніякої дружини, дітей та онуків у Очманілого Маніяка геть чисто немає! І ніколи не було! І, сподіваюся, ніколи не буде. Невже ти насправді вважаєш, що на запитання, чи він не маніяк, скурвий син зашаріється червоним рум'янчиком, потупить долу свої безсоромні свинячі баньки, вітально шаркне ніжкою і, колупаючи нігтем стіну, сором'язливо зізнається: «Ви праві, я – маніяк»?

В Ангелікиних очах палахкотить хворобливе завзяття. Вона поводить як буйвіл, який хоче буцатися, навіть, якщо в тому немає найменшої потреби. Її овеча маска зсунулася, виказуючи вовчий вищир. Вона жахтись так, начебто довкруг нас розташована не східноєвропейська місцина, а принаймні спекотний Занзібар. Був би в мене глек з холодною водою – так і хлюпнула б на неї з жерстяної кварти.

Глава 38

ВСЕ ШКЕРЕБЕРТЬ

Мушу зізнатися, що тяганина з Ангелікою мене дратує й обтяжує чимраз більше, і навіть вже обриває. Я усвідомлюю, що упала в біду, начебто курка в борщ²¹¹. Адже саме після нашого знайомства все моє життя пішло шкереберть. Моя подружка постійно знаходить привід, щоб «хоч опудалом, хоч тушкою»

²⁰⁹ Стокгольмський синдром – психологічний стан, коли заручники раптом починають симпатизувати й навіть співчувати своїм поневолювачам.

²¹⁰ Кагуцуті – бог вогню в давньояпонській міфології.

²¹¹ Упасти в біду, як курка в борщ – потрапити в неприємну ситуацію (фразеологізм).

постійно знаходитися в радіусі моєї уваги. Для мене ж навпаки: її присутність перетворюється на сталеве гартування нервів. До того ж я відчуваю невитравну тугу за втраченим часом, який ніхто ніколи не поверне навспак.

Спілкуючись з Ангелікою, ми як і раніше, обговорюємо кулінарні рецепти, перетираємо на язиках зачіски, сукенки та інші, суто жіночі, ванільно-мереживні дрібнички. Однак неодмінно настає момент, коли вона під будь-яким соусом²¹² знов затягує мене до розмови про Очманілого Маніяка. Просторікує докучливо, настирливо, заяложено, сотні разів обсмоктуючи найменшу абищицю. Зчаста злоститься, тупає ніжками й обливається пекучими сльозами, що ятрять мені душу. Втім, всі її витівки я вже вивчила на зубок²¹³.

Останнім часом я серйозно замислююсь, чи не відвела мені Ангеліка роль подружки лишень для того, щоб підживлюватися енергетично, обтираючи об мене свій божевільний язик? Чи не хитрує вона задля того, щоб завше мати під рукою чийсь вуха, куди можна, коли заманеться, зливати обмови й заштовхувати наклепи про мого незрівнянного Алена Делона? Але ж я спромоглася за коротку годину уважно вислухати його і зрозуміти, і, якщо хочете, полюбити.

Та найбільше мене непокоїть те, що Ангеліка, зовні така собі безвинна, слабка жіночка з пергідрольними кучериками, ховає у своєму ридикюлі заряджений електрошокер. І це ще не все! У внутрішній кишені її курточки очікує свого часу казна-де роздобудете справжнісіньке шахтарське кайло²¹⁴. Як передбачити момент, коли в її гарячковій голові раптом щось замкнеться, і моя подружка, аби помститися (адже я гаряче заступилася й виправдала її лютого ворога) мимохідь розрядить електрошокер об мою шию, а затим спокійно проломить мені голову кайлом? Хто знає, який дідько лисий нею товче?

Отака підстава!

Глава 39

²¹² Під будь-яким соусом – в тому чи іншому вигляді (фразеологізм).

²¹³ Вивчити на зубок – дуже добре вивчити (фразеологізм).

²¹⁴ Кайло – вигнутий і загострений металевий молоток для відбивання гірської породи.

ПІДСТАВА

Втім, якщо замислитися, – все життя, що його проживає людина, багато в чому скидається на переплетення різноманітних підстав²¹⁵. Починаючи з ненависного риб'ячого жиру й гарячого молока з бридкою пінкою в дитячому садочку. Уникнути підстав практично неможливо, бо саме в них закладений таємний казус нашого буття.

Існує побутова підстава. Приміром, це коли ПрАТ «Водоканал»²¹⁶ без попередження вимикає воду саме тоді, коли ти старанно намилюєш у ванні шампунем власну макітру²¹⁷.

Підстава електронна – це коли ти помилково додаєш реквізити свого шефа до загальної електронної розсилки для колег по роботі, де саркастично критикуєш його чергове маразматичне доручення.

Підстава грошова – це коли ти просуваєшся до каси супермаркету з повними торбинами продуктів. І коли більшість товарів на касі вже пробито, апельсиновий джус²¹⁸ відкрито й майже випито, а позаду звивається агресивна черга шопоголіків²¹⁹, ти раптом згадуєш, що твоя платіжна картка залишилася удома, в іншій куртці.

Підстава туристична – це коли з першого дня захопливої мандрівки тебе згинає в три погібелі розлад шлунку, який минає якраз після повернення з подорожі додому.

Підстава пішохідна – це коли ти емоційно розмовляєш зі своїм приятелем, не помітивши, що він вже хвилин п'ять як відстав і загубився десь у багатоликому натовпі перехожих.

Підстава автомобільна – це будь-яка підстава, що трапляється з жінками, за автомобільним кермом: закінчився бензин, випарувалася рідина для миття лобового скла, ось уже пів години поспіль не вдається вимкнути виття

²¹⁵ Підстава – притичина, перешкода, капость.

²¹⁶ ПрАТ – Приватне Акціонерне Товариство.

²¹⁷ Макітра – голова (жартівл.).

²¹⁸ Джус – сік (англ.).

²¹⁹ Шопоголік – людина, що має пристрасть до купівлі.

сигналізації, спустилося заднє колесо тощо.

Торік я й сама стала винуватицею підстави в мережі Інтернет, закрутивши романтичну інтрижку на форумі з такою собі Ванессою, екзальтованою валторністкою з Верхньої Гарбузівки. Не було написано й десяти постів²²⁰, як ця діваха примудрилася закохатися в мене по самі вуха²²¹, адже я придумала собі доблесний чоловічий нік²²² – Warrior²²³.

Нашу пристрасть підживляли романтичні вірші. Ось такий я склала закоханій в мене особі:

*Жила собі Ванесса, замріяна принцеса
Обожнювала море, птахів і дзеркала,
Заслухавшись сонетом, вподобала поета.
Його приворожила і з розуму звела.*

*Вона звалася баскою²²⁴ і уявлявся казкою,
І шурхіт оригамі²²⁵, і мелодійний блюз.
Поет нашів віршами і, здогадайтесь самі,
Наскільки був несхитним їх зоряний союз.*

*Втім, третього куплету бракує у сонету
Його іще не склали принцеса і поет.
Він може бути серйозним, журним або курйозним,
Це поки що таїна, загадка і секрет.*

Ще трохи – і я, піддаючись чарівності вигадки, і сама б захопилася перспективою нашого спільного, безтурботного сімейного життя. Отут мене і спіткала підстава: Ванесса в ультимативній формі зажадала, щоб я підключив відеосеанс і вийшов (тобто вийшла, тобто все ж таки вийшов) у скайп, вайбер, вацап чи телеграмм для комфортнішого живого спілкування.

І тоді я вчинила те, що єдино правильно можна було вчинити в цій ситуації: я її кинула! Кинула так, як зазвичай чоловіки кидають жінок:

²²⁰ Пост (в інтернеті) – повідомлення в соціальній мережі.

²²¹ По самі вуха – дуже сильно (фразеологізм).

²²² Нік – особисте, переважно, вигадане, ім'я, яким називають себе користувачі інтернету в різноманітних чатах, форумах, месенджерах.

²²³ Warrior – воїн (англ.).

²²⁴ Баски – народ, який живе в Басконії (або Країні Басків), на півночі Іспанії.

²²⁵ Оригамі – мистецтво створення витворів шляхом використання схеми геометричних згинів і складок паперу.

каверзно, підступно й безнадійно. Чим вкотре довела, що у вирішальний момент чоловіки завше підставляють ніжку²²⁶ жінкам. І що чоловіки ні на йоту не варті кристально чистих, праведних жіночих сліз.

Глава 40 ЖАДЕТТА

Синоптики обіцяли спечний день, натомість з ранку за шибками – мерзлякувата злива. Тож я приймаю гарячу ванну, додаючи, як завше, три краплі жасминової олії до гелю для душу. Зваривши горнятко кави з кардамоном, автоматично натискую пускову кнопку телевізійного пульта й раптом потрапляю майже на початок французького фільму, назву якого так і не дізналася.

За сюжетом фільму, головна героїня, Жадетта, приваблива дівчина, щаслива від своїх молодих літ, щоранку бере мольберт і фарби й вирушає на пленер²²⁷. Художниця ставиться до будь-яких реальних подій як до матеріалу, який можна творчо обробити, додавши трохи фантазії. Зазвичай їй вдається, користаючи з пензеля і фарби, майстерно зображувати красу навколишньої природи, нанести світлотіні відблисків сонця та відтворити різні колористичні контрасти. Найбільше їй подобається малювати Сену²²⁸, спостерігаючи, як неспішно й велично несе ця ріка «хліб по своїх водах»²²⁹.

Коли ж художниця, дещо стомлена, але в доброму гуморі після улюбленої праці повертається додому, її щораз підстерігають прикрі речі. Якось вона забуває закрити кран у ванній і влаштовує справжній потоп. Іншим разом не зачиняє вікно в опочивальні, і від шаленого пориву вітру розбивається на друзки фамільне овальне дзеркало на комоді. Затим, за її відсутності, у кімнаті зривається зі стіни громіздка полиця, на якій красувалася старовинна китайська

²²⁶ Підставити ніжку – нашкодити (фразеологізм).

²²⁷ Пленер – робота художника над живописним полотном на свіжому повітрі.

²²⁸ Сена – назва річки, на берегах якої стоїть Париж, столиця Франції.

²²⁹ «Пускайте свій хліб по водах – і він до вас повернеться» – одна з основ християнської етики.

ваза з вогнедишними драконами. Зрештою Жадетта не вимикає праску і її улюблена сукенка зотліває вщент.

А ще в дівчини постійно обривається вішалка в коридорі, відвалюються підбори на босоніжках, перегорять лампочки у люстрі. А з хлібниці, якщо її рвучко відкрити, – віялом драпають таргани, А в ванній незрозуміло чому розплодилися і на всі боки розповзаються огидні слимаки.

Згодом через усі ці неприємності цілеспрямована, енергійна і впевнена у собі красуня перетворюється на засмикану, затуркану, спантеличену і всуціль роздратовану істоту.

Я занурююся до перебігу кіноподій, які жваво нагадують мені історію моєї подружки Ангеліки. Поглинаю очима екран, аби не пропустити жодного кадру, пильно стежу за тим, що відбуватиметься далі.

Щосуботи Жадетту традиційно відвідують тіточка, дядечко і вуйчаник²³⁰ з дружиною та їхнім дев'ятирічним сином. Вони родинно обіймаються у передпокої. І це ще бог милує, бо у французів заведено по чотири рази (це не помилка!) цілуватися під час зустрічі й розставання.

Родичі, як правило, приносять пісочне горіхове печиво до чаю, яке купують в найближчій цукерні. Вони поводяться чемно й доброзичливо. Згодом, всі комфортно розсідаються за скляним овальним столиком у вітальні.

Жадетта, щоб їх не непокоїти, замовчує всі свої негаразди. Однак тільки-но вона відлучається на кухню за серветками, щипчиками для цукру й розетками²³¹ для суничного джему, як тіточка прудко вискакує з-за столу, кидається до її сумочки, витягає акуратно складені платіжні квитанції і рве їх на дрібні шматочки. Дядечко виймає із внутрішньої кишені сурдута невеличку пилочку, опускається на коліна і стрімко підточує ніжку крісла біля серванта. Вуйчаник, майже брат, відкриває етюдник своєї майже сестри й «художньо» заливає альбомні сторінки соєвим соусом з салатника. Вуйчаникова дружина набирає слини й плює Жадетті в тарілку, під котлету. А їхній спритний синаш

²³⁰ Вуйчаник – двоюрідний брат з боку матері.

²³¹ Розетка – блюдечко.

підбігає до вікна, видирається на табуретку, приспускає штанята й напоює керамічний вазон з гліцинією концентрованим струменем дитячої сечі.

– Ціхо! – нашорошуючи вуха, раптом промовляє він. Тож коли Жадетта повертається до кімнати зі смугастим рушником і кавником у руці, – всі її родичі безгрішно сидять довкруг стола, занурені в обговорення амурних перипетій шостої серії десятого сезону поточного мильного телесеріалу.

ГЛАВА 41

ДОРΟΣЛІ ЗАВШЕ ЗНАЮТЬ, ЩО КАЖУТЬ

Вглядаючись в личко небогі, тіточка сплескує руками й облудно журиться:

– Ти маєш кепський вигляд, моя люба: згаслі очиці, земляста шкіра.

– Тож ти потребуєш негайного обстеження у лікарні! – підхоплює огрядний дядечко.

– У мене є знайомий психіатр, який проконсультує зовсім недорого, – вкрадливо шепотить кузен.

– Та чому саме психіатр? – бентежить Жадетта та раптом відчуває, що у неї по-зрадницькому калатає серце, трусяться руки, а дихання частішає й стає переривчастим.

– Думаю, що на своє легковажне запитання ти знаєш відповідь сама, – пихато цідить вуйчаникова дружина, застібаючи гудзика на своєму єнотовому манто.

– Жаде, Жаде! – кидається Жадетті в обійми й заливається крокодилячими сльозами пубертатний²³² нащадок, – прислухайся до порад! Дорослі завше знають, що кажуть!

Під тиском «дбайливих» родичів Жадетті нічого іншого не залишається, як погодитися на психіатричне обстеження. Ось так, день за днем, таємно проникаючи до її квартири і влаштовуючи погроми, злодії імітують

²³² Пубертатний – підлітковий.

забудькуватість своєї жертви і змушують повірити в те, що вона страждає на провали пам'яті і взагалі є страшенно хворою.

Психіатр, залучений до підступної змови, поводить з дівчиною лагідно, як травнева троянда, і співчутливо, начебто рідний татусь. Його останні докори совісті струнко вишикувалися й відступили на «зимові квартири»²³³ в ту мить, коли пильне лікарське око примітило товстелезну паку грошей на краєчку стола. Зібравши аналізи й поверхово обстеживши пацієнтку, ескулап поставив діагноз: параноїдальна шизофренія. І виніс вирок: довічне перебування у психіатричній лікарні закритого типу. Хай хвора ще віддячить за те, що в її випадку обійшлося без гамівної сорочки!

А тим часом сердешні родичі вже готують теку документів, щоб заявити права на розкішну квартиру, розташовану в самому центрі Парижа, яка дісталася Жадетті у спадок від матері.

Воістину, яких тільки підступних людисьок не народжує наша багатостраждальна планета Земля! Деякі з них готові підпалити світ – аби зварити на його вогнищі яйце на м'яко.

Втім, ця історія все ж таки має щасливий кінець.

Якось, працюючи з мольбертом під палями моста, Жадетта познайомилася з Дені, який став вчащати саме на це місце. Дівчина привабила його з першого погляду.

Буяла весна. Крізь холодні мармурні плити навалюно пробивалася усюдисуща мурава. Розмовляючи геть про все на світі, закохані переконалися, що мають багато спільного. Наприклад те, що коли задовго дивитися на полум'я чи споглядати стрімку воду, – душа неодмінно потрапляє під магічний вплив цих суворих природних стихій.

Слово по слову, художниця зізналася Дені в своєму прикрому недоліку: забудькуватості й неувважності, що постійно доводили її до лиха.

Якось Жадетта намірилася написати портрет Дені вуглинкою на полотні. І він погодився, адже зацікавився тим, як зі звичайних ліній і штрихів

²³³ «Зимові квартири» – казармове розташування військових частин (на відміну від табірних).

поступово проявиться його личко. Однак дівчина не прийшла, як домовлялися. Не з'явилася вона ні наступного дня, ні наступного тижня. Наречений прожогом кинувся на пошуки. Йому довелося провести справжнє розслідування, виявити кмітливість, витримку, терпіння й навіть хитрість, перш ніж грішне виплило назовні й було покаране, а праведне – перемогло.

Минають останні кадри, і раптом я усвідомлюю, наскільки влучно цей фільм висвітлює ситуацію, що склалася між Ангелікою й Аленом Делоном, тобто Епіметеєм Пантелійовичем Шапіро, тобто Очманілим Маніякам. Втім, до кінця я так і не можу збагнути, хто з них насправді жертва, а хто кат і хто кого намагається скрутити з глузду. Зрештою припускаю й таку версію: мо' в цій історії існує ще якась зацікавлена особа, тобто хтось третій?

Глава 42

РУХОМІ ВІКНА ОВЕРТОНА²³⁴

Напевно мелодрама, обіграна у фільмі про Жадетту, спирається на концепцію Рухомих вікон Овертона, названу так за прізвиськом її розробника, за фахом – соціолога. Вона є нічим іншим як технологічною маніпуляцією впливу на громадське мислення, за допомогою якої можна нав'язати суспільству будь-яку ідею. Не одразу, звичайно, а в декілька послідовних етапів.

Згідно з Овертоном, коли хтось висуває ту чи іншу проблему (зокрема й найабсурднішу), – відкривається так зване вікно певних можливостей, у рамках якого цю проблему спершу відкрито обговорюють, потім широко підтримують, затим масово пропагують і, зрештою закріплюють у законодавстві.

Вікна Овертона зрушуються повільно, спроквола, поступово змінюючи віяло можливостей, від стадії «немислиме» (тобто чужорідне суспільній моралі) до стадії «актуальне» (тобто впроваджене в людську свідомість і занотоване юридично). Ефективними їх робить послідовність та завуальованість застосування, коли самі «жертви» не помічають ніяких чинників впливу. Мета

²³⁴Джозеф Овертон (1960-2003) – американський соціолог.

самої технології – отримати новий, «потрібний» замовникові вектор розвитку того чи іншого явища.

Метод Рухомих вікон Овертона чітко простежується на прикладі гомосексуалізму²³⁵. Упродовж століть у багатьох державах існувало кримінальне переслідування за одностатеві стосунки. Завдяки запуску вікон Овертона, сприйняття суспільством цього явища поступово змінилося. Першою державою, яка скасувала 1790 року санкції щодо одностатевого сексу, стало князівство Андорра що знаходиться у Східних Піренеях. Через рік до нього приєдналася Франція. 1858 року – Туреччина. У США ще за колоніальних часів одностатевий секс карався смертю. Однак на зламі 1960-1970 років у більшості штатів кримінальну відповідальність за гомосексуалізм було також скасовано. 2003 року Верховний Суд США визнав неконституційними всі закони, що забороняють одностатеві стосунки.

З припиненням кримінального переслідування гомосексуалізм став сприйматися як допустиме явище, хоча й надзвичайне. Про нього непристойно було говорити в «пристойному середовищі», але його без вагань обговорювали в науковій спільноті, наприклад, на конференціях, симпозіумах чи за круглим столом. І поміж «вчених» під час дебатів знайшлися такі, хто визнали одностатеві стосунки якоюсь мірою прийнятними. Щоб вивести гомосексуалізм з розряду «радикального», «зادля суспільної згоди», «вчені» запропонували методи й форми його легалізації. А пропагандисти вже донесли «авторитетні» думки до масової свідомості. Тож починаючи з 1970-х років чимало країн стали толерантними до одностатевих зв'язків. Психіатричні організації (зокрема, Американська психіатрична асоціація) заповзялися крок за кроком виключати содомію²³⁶ зі списку психічних захворювань.

ГЛАВА 43

ПАРАД КОПРОФІЛІВ І НЕ ТІЛЬКИ

²³⁵ Гомосексуалізм – сексуальний потяг до осіб своєї статі.

²³⁶ Содомія – гомосексуалізм.

Поступово у демократичних країнах з'явилися офіційно зареєстровані ЛГБТ-спільноти²³⁷. Тобто відбулася легалізація того, що раніше вважали абсолютно неприйнятним. ЗМІ розгорнули палкі дискусії на захист безвинно дискредитованих гомосексуалістів, де йшлося про великі випробування та жертви, які принесли ці люди цього штибу на шляху до свого визнання. «Вчені» переконливо обґрунтували теорії гендерних відмінностей і «соціальної статі», згідно до яких соціально-психологічні відмінності між індивідами проголосили важливішими за біологічну різницю між чоловіком і жінкою.

На наступній стадії запланованого проекту в масову свідомість настирливо й методично почали впроваджувати думку, начебто представники ЛГБТ-спільноти – це доволі неординарні люди. Вони більш розкуті й обдаровані за інших, мають підвищений IQ²³⁸ й серед них зустрічається чимало непересічних особистостей. Для прикладу наводили імена відомих історичних осіб нетрадиційної сексуальної орієнтації. Паралельно «з'ясувалося», що більшість діячів із сфери шоу-бізнесу або самі належать до гомосексуалістів, або «приятелюють сім'ями» з ними.

Популярні співаки, виконуючи свої гіти, всіляко демонстрували належність до ЛГБТ-спільноти або принаймні висловлювали своє позитивне ставлення до неї. Гей-паради перетворилися на масові барвисті шоу, куди «повинен» був прийти кожен, хто вважає себе «демократом» чи просто толерантним.

У широкий кінопрокат вийшов фільм відомого режисера про нещасну одностатеву любов. До того ж він ще й завоював головний приз на міжнародному кінофестивалі.

Належність до ЛГБТ-спільноти підвищила шанси на успіх у просуванні службовими сходами. Бути гомосексуалістом стало престижно. І ось представників ЛГБТ-спільноти вже обирають мерами міст і депутатами

²³⁷ ЛГБТ-спільнота – суспільно-політичний рух осіб нетрадиційної сексуальної орієнтації.

²³⁸ IQ – коефіцієнт інтелекту.

законодавчих органів влади. Розпочинається підготовка правової бази, спираючись на підтримку соціологічних опитувань і цитування «авторитетних» думок. Спочатку ухвалюються закони про одностатеві шлюби. За ними йдуть укази про дозвіл для одностатевих сімей всиновлювати дітей. 2008 року Європейський суд з прав людини постановив, що гомосексуалізм не є причиною відмови в усиновленні. Тож усі країни-члени Ради Європи мусли підкоритися такому рішенню.

Водночас у багатьох країнах Європи розгорнулося справжнє цькування прихильників традиційних сімейних стосунків. Будь-яку згадку про усталені родинні цінності представники ЛГБТ-спільноти і їхні захисники сприймали як образу своїх почуттів і власної гідності. А такі близькі серцю кожної людини поняття як «мама» й «тато» стали, м'яко кажучи, некоректними; такими, що ображають почуття гомосексуалістів. Їх замінили поняттями «батько 1» і «батько 2».

Наразі на наших очах саме в такий спосіб легалізують не тільки гомосексуалізм, а й свінгерство²³⁹, педофілію²⁴⁰, інцест²⁴¹, евтаназію²⁴². Ось так технологія «промивання мозку», яку описав Джозеф Овертон, методом тихої сапи²⁴³ веде до повного розлюдення людей.

З цього невтішного приводу пригадується влучний анекдот:

–Джордже, що там за галас за вікном?

–Парад копрофілів²⁴⁴, сере.

–І чого вони хочуть?

–Вони обстоюють свої права на рівність, сере.

–Не зрозумів. Їм хтось не дає їсти вдома лайно?

–Але ж вони хочуть їсти його не тільки вдома. Вони вимагають, щоб на

²³⁹ Свінгерство – обмін сексуальними партнерами в сімейних парах.

²⁴⁰ Педофілія – сексуальний потяг до дітей.

²⁴¹ Інцест – сттєвий зв'язок з родичами.

²⁴² Евтаназія – погоджене з лікарями умертвіння безнадійно хворої людини.

²⁴³ Метод тихої сапи – нишком, потай (фразеологізм).

²⁴⁴ Копрофіл – людина з відхиленням сексуальної поведінки, коли статеве збудження досягається через маніпуляції з калом партнера, від спостереження за дефекацією до поїдання фекалій.

вулиці можна було купити кольорове лайно на паличці, без проблем замовити його в ресторані.

– Але це ж гидотно, Джордже.

– Ну чому ж, сере? Природа нараховує безліч прикладів копрофільства. Собаки, морські свинки й інші тварини споживають лайно та сприймають це нормально. Нічого дивного, що людину це теж стосується, як складову тваринного світу.

– Джордже, я правильно розумію: якщо вони доможуться свого, то мені зранку замість кави з полуничним суфле принесуть лайно у вафельній обгортці?

– Так точно, сере.

– Джордже, припини, я зараз блюватиму!

– Як ви можете таке казати, сере? Це не толерантно! За подібні слова Вас принаймні оштрафують, а то й посадять у в'язницю.

– За що?

– За засудження копрофільї, сере.

На мою думку, Рухомі вікна Овертона ідеально екстраполюються²⁴⁵ на халепу, в яку потрапила Ангеліка (чи імплементаються²⁴⁶ в неї?). Втім, дефініція²⁴⁷ – це діло двадцять восьме²⁴⁸. Найголовніше – я впевнена, що наразі я зрештою майже впритул наблизилася до розгадки прикрої «манечки»²⁴⁹ своєї подружки.

Глава 44

КРАЙНОЩІ СПРИЧИНЯЮТЬ КРАЙНОЩІ

Вночі мені привиджується тригонометричний сон про змову гіпотенузи й

²⁴⁵ Екстраполяція – перенесення висновків, які отримують, спостерігаючи за одним явищем, на інше.

²⁴⁶ Імплементація – впровадження.

²⁴⁷ Дефініція – визначення того чи іншого поняття.

²⁴⁸ Діло двадцять восьме – щось не дуже важливе (фразеологізм).

²⁴⁹ «Манечка» – дивна поведінка (жарг.).

катетів проти кола трикутника.

– Малушо, ти спиш? – це о шостій ранку вже солов'їться з телефонної слухавки бадьорий, «невмирущий» голос Ангеліки. Моя подружка позиціонує себе «жайвором», тож ніколи не зважає на потреби своїх антиподів «сов», які на вагу золота поцінують кожную вранішню хвилину благословенного сну²⁵⁰.

Я щосили приховую своє невдоволення. Навіть не вказую на абсурдність запитання своєї подружки: «Ти спиш?», бо хіба ж людина уві сні здатна відповісти: «Так, сплю»? Навпаки, розмовляю з нею стримано-привітно. Замість докорів за ранній дзвінок переказую нещодавно почутий анекдот про жіночку, що вирішила схуднути, тож, замість того, щоб з'їсти чотири котлети – просто взяла й випила їх.

Однак Ангеліка хутко знаходить аргументи, що цілковито виправдовують її ранній дзвінок: вона знайшла-таки засіб назавше позбутися Очманілого Маніяка! Коли вона втямила, що не в змозі розв'язати проблему на тому рівні, на якому сама її створила, вона вирішила звернутися до ... найманого кілера.

– Ангеліко, ні! – схвильовано зойкаю я й починаю гаряче відмовляти свою подружку від божевільного задуму. Але від зростаючої тривоги мені просто бракує слів. Зрештою випалюю десь чуте на істеричній нотці:

– *Навіщо витрачати сили на помсту, якщо можна спокійно заждати, коли ворога понесуть повз у цинковій труні?*

Проте Ангеліка ніц не збирається прислуховуватися до моїх доводів і вперто сповідує три «н», щодо здійснення своїх подальших дії: наполегливість, невгамовність, невідступність.

Найманий кілер повільно натягує на руки чорні лайкові пальчатки та ховає своє підборіддя в крилатий комір коверкотового²⁵¹ бурнуса²⁵², застебнутого наглухо, начебто тюремні ворота. Він має порубцьоване лице з такими гострими рисами, що мабуть можна порізатися об нього, і спрямовує на

²⁵⁰ «Сова» і «жайвір» – два поширені типи людей. «Сови» пізно лягають і пізно встають, а «жайвори» рано лягають і рано встають.

²⁵¹ Коверкотовий – густа вовняна тканина для верхнього одягу

²⁵² Бурнус – широкий плащ.

Ангеліку безпристрасний суворий погляд. Його сірувато-блідавими щоками, начеб жорнами, ходять жовна. Ніхто не може просочитися за лаштунки його зовнішньої непроникності. Годі тільки уявити, скільки він вигубив чесного люду! Офіційно працюючи вагарем пункту приймання вторинної сировини від населення (макулатура, пластикові пляшки, метал, ганчір'я, брухт), він соває туди-сюди блискучу залізну шальку й записує цифри в накладну, коли в тому є потреба.

Кілер неуважно дослуховується до несамовитого Ангелікиного харамаркання, що супроводжується сяканням у мереживний носовичок і бурхливим виливом туди ж її крокодилячих сліз. Він довго жує зібгані безкровні губи, пильно дивлячись сталевими немиготливими очима повз. Зрештою скрипучо промовляє, причому його лице смикається від хворобливого тику:

– Ви мене переконали. Я допоможу. Але ... (нервові губи витончуються в нитку, на горлі судомно здригається борлак) напевно Ви чули про мої методи?

– Так-так, обізнана й на все згодна, – долаючи тваринний жах і відчуваючи солодку гіркоту в нутрощах, хапливо хитає головою моя подружка.

– Тому й звернулася саме до Вас. – Шкіра її обличчя дрібними зморшками брижиться побіля вилиць.

Несподівано кілер заходиться хрипким реготом. Його очі випромінюють гарячковий блиск, а з-під вуст, як у песиголовця, вишкірюються білі ікла.

ГЛАВА 45 ВИР БОЖЕВІЛЛЯ

Після телефонної розмови з Ангелікою мені б ще раювати в ліжечку, принаймні додивитися свій чудернацький тригонометричний сон про змову гіпотенузи й катетів проти трикутника. І нехай на стіні вже хитаються жовтаві плями вранішнього сонця – засмикнувши муслінові фіранки, можна цілковито абстрагуватися від них та разом й від усього іншого, тлінного.

Однак замість відпочинку мене підкидає догори як пружину. Волосся підіймається сторчма. Серце панічно калатає від занепокоєння за безпеку Алена Делона.

– Де ти, дідусенко? – розгубленим дитинним голосом кілька разів поспіль тягуче проговорюю я, начебто перетворюючись на одного з малих онуків Епіметея Пантелійовича.

А «дідусенко» тим часом лежить з проломленим черепом на смердючому сміттєзвалищі за містом. І його мужнє, навіки застигле обличчя покриває величезна пляма запеклої темної крові. Жах!

– Що робити? Що робити? – це скаламучене запитання, начебто накрутним ключем, болюче повертається в моєму мозку. До поліції звертатися – марна справа. Я наперед знаю все, що ті поліціанти скажуть:

– Чого це Ви, громадяночко, так метушитесь? Адже злочин поки ще не скоєний. І не факт, що його взагалі вчинять. От коли вб'ють – тоді й приходьте.

А я отак не можу! Достоту відомо: не можу!! Ну не можу я жити й просто скніти під небом²⁵³, коли над безвинною й ні до чого не причетною людиною збираються чорні хмари! *Най ніщо не спокусить нас великі вчинки замінити малими*, якщо те саме висловити високим штилем.

Я подумки підхоплююся з ліжка, назадгузь²⁵⁴ натягую на себе першу, що випадає з шафи, сукенку й біжу щодуху до залізничного вокзалу. Звідти, перечіпаючись, по бетонних шпалах, перестрибуючи металеву колію, топчучи шпичкуватий реп'ях з бузковими кульками-квітами, потрапляю зрештою до складської контори центрального депо. Ламаючи руки, кидаюся до Епіметея Пантелійовича:

– Благаю вас, мосьпане, негайно тікайте геть звідси!!!

Ну а затим – що? Яким чином та в який спосіб відведе від себе небезпеку, тобто загибель, цей боязкий, делікатний Аленушко Делон, який і без всіляких кілерів час від часу хапається за своє серце?

²⁵³ Скніти під небом – бути бездіяльним (фразеологізм).

²⁵⁴ Назадгузь – задом наперед (діал.).

Раптом квартирну тишу, начебто пострілом, сполохує телефонний дзвінок. Невже знов невгамовна Ангеліка? Та ні, цього разу на протилежному кінці дроту – Наум Хаєвич Пишний, який теж навіщось долучився до шматування мого дорогоцінного вранішнього спокою, позаяк на годиннику ще немає навіть сьомої ранку.

– Малушо, вибач, але мене осяяло прозріння! Відтепер я обізнаний, який само дідько лисий твоєю подружкою товче. Конкретизуючи: *зчаста люди потрапляють у залежність від креатур, які вони ж і створюють самі!*

Я не встигаю ні погодитися, ні заперечити, як мій приятель повідомляє, що він вже домовився з першокласним лікарем-психіатром на предмет обстеження Ангеліки та з'ясування першопричини її дивакуватої й розбурханої поведінки.

Мене проймає це до глибини душі. Ет, добродушний вусань! Як це зворушливо, коли доброчинна людина, попри спричинені їй образи, неприйняття й непорозуміння, не відступається, а навпаки, докладає максимум зусиль, щоб визволити іншу людину з виру божевілля, в якому вона загрузла по самі вінця.

Божевілля? Раптом мене начебто електричним струмом б'є. Я чітко усвідомлюю, що вихід – поруч. Ще один натужний мозковий штурм – і я все зрозумію. Збагну, як видертися із свого замкнутого лабіринту! І тоді врятуємося ми всі: Епіметей Пантелійович, Ангеліка, і я!

Глава 46

МАНІЯ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Я вмикаю комп'ютер, під'єднуюся до Інтернету й тремтячими пальцями вбиваю в пошуковий рядок «Гуглу» ключові слова: «манія переслідування». З завмиранням серця «поглинаю» інформацію з Вікіпедії:

«Той, хто страждає на цей психічний розлад, необґрунтовано переконаний, що хтось переслідує його з негативною, ворожою метою:

шпигує, мучить, знущається, замишляє заподіяти шкоду, обікрати, вбити. Така людина може підозрювати сусідів, колег по роботі, таємну організацію, уряд. Маячня може мати високу форму систематизації, тобто хворий повідомляє точну дату початку переслідування, його мету, засоби й результати. Люди, що страждають на манію переслідування, часто пишуть безліч скарг до різних установ».

Ой, леле! Я витираю солоний піт з чола, читаю далі:

«З плином часу манія переслідування посилюється. Коло «підозрюваних» розширюється. Хворі на цю форму марення не вважають себе недужими і втрачають здатність критично сприймати свою маячню, яку зазвичай викликає параноїдальна шизофренія».

Мене кидає то в жар, то в холод, тож я то вмикаю, то вимикаю вентилятор. То насовую на себе, то знімаю свою рожеву мохерову кофтину. Занадто все скидається на правду. Стримуючи подих, читаю далі :

«Не слід намагатися переконати хворого в тім, що він хворий, оскільки той може віднести вас до агентів «переслідувачів». В найважчих випадках хворий може становити небезпеку для всіх людей довкола».

Я виходжу з Вікіпедії й вимикаю комп'ютер. Я більш не читаю нічого, позаяк мені бракує часу. Мені наразі важить кожна хвилина. Адже мова йде не тільки про здоров'я й душевний спокій, а про рятунок самого безцінного життя.

Я панічно риюся в ридикюлі. Витягаю з його нутрощів вкрай важливий клаптик паперу з номером мобільного телефону молодшої Ангелікиної сестри – Павці, що живе у Скалеватці, за Ведмежою Яругою. Його моя подружка колись записала мені про всяк випадок. Не відкладаючи, телефоную і плутано пояснюю незнайомій жінці на протилежному кінці дроту, в яку халепу потрапила її родичка: через якісь нав'язливі думки і страхи нікому не довіряє й усіх безпідставно підозрює, тож її розум помиляється, а сама вона потребує негайної родинної опіки.

– Вам що, немає іншої турботи, окрім втручання в перипетії чужого життя? – галайкає хрипкий жіночий голос, і в слухавці лунають гудки на

закінчення розмови.

Вийшло класично, як у «Гамлеті»: «Що він Гекубі – і що вона йому?»²⁵⁵

ГЛАВА 47

НОВИЙ МЕЙНСТРИМ

Ой, леле! Я розгублено кліпаю очима. Якщо навіть рідні й близькі залишили Ангеліку напризволяще, то я й поготів від неї не відступлюся! Нізащо! Навіть за всі блага світу! Хіба я не Малуша, сестра Добрині Микитовича, доблесного богатиря? Я живу в обіймах сонця й не тягну на себе біди! Хіба я з полохливого десятку? Невже мені щось не до снаги? Чи не ганебно задкувати по-рачачому, коли йдеться про благополуччя моєї знедаланої подружки?

Блискаючи очима, я стрімголов розпочинаю ревізію особистого життя, викидаючи з нього все випадкове, незначне й наносне; самозабутньо прокладаючи новий мейнстрім²⁵⁶, у центрі якого перебуває Ан-ге-лі-ка! Я налаштувую себе на те, що відтепер стану для неї вірною подругою, ніжною посестрою, турботливою матір'ю. Своєю ненав'язливою, але наполегливою турботою зміню порочний патерн²⁵⁷ її поведінки. Не дозволю її свідомості зануритися у вир шизофренічної аберації²⁵⁸! Так, наразі нам доведеться ще більше бачитися та спілкуватися, частіше ходити в басейн, відвідувати музей, театр. Ласувати трюфелями, цукатами й бісквітами в цукерні «Карамелевий рай», як це колись вже було і де їй дуже сподобалося! А потім ми з нею поїдемо в африканську савану полювати з гелікоптера на волохатих вепрів! Що завадить?

Я бавитиму, балуватиму Ангеліку подарунками, як маленьку Puppchen²⁵⁹

²⁵⁵ Крилата фраза з трагедії Вільяма Шекспіра «Гамлет». Її застосовують до людей, які втручаються у справи, що їх не стосуються.

²⁵⁶ Мейнстрім – головний напрям.

²⁵⁷ Патерн – шаблон.

²⁵⁸ Аберація – відхилення від норми.

²⁵⁹ Puppchen – лялечка (нім.)

задля того, щоб розтануло, заспокоїлося, умиротворилося її хворобливе, поранене серденько. Подарую їй свою улюблену сукенку з фестонами²⁶⁰ і до неї – лілову перламутрову помаду. Й обов'язково подбаю, щоб свіжі фрукти й овочі не зникали з її харчового раціону. Куплятиму також молочний шоколад з горішками, щоб відновити клітини її пошкодженого мозку. А ще в мене є прегарні червоні сап'янці для моєї подружки.

Я робитиму так тому, що захист слабких і гнаних, якщо слідувати Сервантесу, є священним обов'язком кожної людини, вутіленням найвищих людських чеснот.

Глава 48 ТА ВНАДИВСЯ ЖУРАВЕЛЬ

– Дай спокій людині, що створює проблеми, і вона не втягне тебе в будь-яку халепу, – потай нашіптує мені підсвідомість. Однак, звинувативши себе в елементарному егоїзмі, я не залишаю найменшого шансу для своєї ретиради. Як казав Андре Моруа²⁶¹: *«Кожна людина отримує щонайменше десять можливостей на день змінити власне життя»*. То чому б мені не скористатися хоч би з однієї? До того ж Ангелікин день народження не за горами²⁶², тож моя підвищена увага і подарунки будуть доволі доречними й обґрунтованими.

Кажуть, якщо в жінки диявольський характер, не варто вітати її з Днем Ангела²⁶³. Цікаво, чи поширюється цей постулат²⁶⁴ на день народження чи іменини? Я переконую себе, що ні, не поширюється. В ідеалі мрію вручити своїй подружці витончений «Турбійон»²⁶⁵ з ремінцем зі шкіри алігатора, золотою застібкою й циферблатом з австралійського опалу. Шкода, що з фінансових причин це геть неможливо. І я обмежуюся тим, що купую своїй

²⁶⁰ Фестон – зубчаста облямівка по краю обробки жіночого плаття.

²⁶¹ Андре Моруа (1885-1967) – французький письменник.

²⁶² Не за горами – у недалекому майбутньому (фразеологізм).

²⁶³ День Ангела – день хрещення людини.

²⁶⁴ Постулат – твердження.

²⁶⁵ «Турбійон» – наручні жіночі часи.

подружці найдорожчий, хитромудро запакований гель для душу. Тож доведеться іменинниці доволі шурхотіти святковою обгорткою, щоб витягнути на білий світ це запашне диво!

Хіба могла я навіть уявити, що цей пригожий день вранішньої осені, її б'юздник²⁶⁶, підведе остаточну риску під всією нашою дружбою? День, коли ми безтурботно прогулюємося вулицями міста. Ангеліка захоплено, по-дитинному розмахує чималим подарунковим пакетом, куди разом з гелем для душу я вклала і свою улюблену сукенку з фестонами, і лілову перламутрову помаду в дерев'яній, інкрустованій самоцвітами рахві²⁶⁷, і кілька екзотичних плодів батату й маніоку²⁶⁸, які я купила на ярмарковій ятці, і чотири ласі молочні шоколадки з родзинками й кедровими горішками. І ще купу суто жіночого приємного дріб'язку.

Я з задоволенням спостерігаю, як личко моєї подружки розпогоджується, і вона більше не позирає на перехожих розпачливо і сторожко. Я відчуваю, що наразі вона по-справжньому щаслива. І сердечно радію, що мені без зайвих прикрощів вдалося взяти її під свою опіку. Від надлишку почуттів я згрібаю її в свої обійми. Ми безтурботно сміємося. Це не просто чудово, це – винятково чудово! Так би гуляли і гуляли, однак у променях вечірньої заграви нарешті розстаємося та роз'їжджаємося по домах.

Коли ж споночіло, Ангеліка передзвонює мені телефоном. Вона вже не лагідна, і не приязна. І ніц не вважає мене своєю найліпшою подружкою. Натомість, вона починає захлинатися від ненависті й ворожості, що виринаються назовні, начебто зловісний джин із пляшки:

– А я здавна стежу за тобою, підступна Малушо! Спостерігаю й розмірковую: в який саме день і за яку винагороду ти пожертвуєш Очманілому Маніякові нашу священну жіночу дружбу? І ось воно, дочекалася: саме у день мого народження ти не знайшла нічого ліпшого, як вприснути в подарунковий гель для душу – ту, що роз'їдає внутрішні органи, кислоту! Думала, що я не

²⁶⁶ Б'юздник – день народження (від англ. birthday, викривл).

²⁶⁷ Рахва – дерев'яна інкрустована кругла шкатулка.

²⁶⁸ Батат і маніок – тропічні овочеві коренеплоди.

зауважу? Розраховувала, що все пройде в тебе тишком-нишком? І байдуже тобі, що вся моя шкіра після купання виразками йде! Тож з мене стачить! Геть, зрадниця, з мого виднокраю! *Забирай свої манатки і чвалай без жодної оглядки!* Згинь, негідниця, в пекло і ніколи, чуєш, більш ніколи не потикайся на мої очі!

Ой, леле! Я відчуваю, що тетерію. Бо *зовсім все не так сталося, як мені мріялося й гадалося.* В голові починає кружляти якась конче недоречна, запальна пісенька, начебто я геть втратила здоровий глузд:

*«Та внадився журавель, журавель.
До бабиних конопель, конопель...
Ой, я тому журавлю, журавлю.
Києм ноги переб'ю, переб'ю!»²⁶⁹*

Мені й шкода того журавля, й не дуже шкода.

Не можу не погодитися з фантастичним подружжям Дяченків, які запевняють, що *«деякі сходи завше ведуть униз, як не намагайся ними піднятися»²⁷⁰.* Схоже, саме такими сходами я до Ангеліки й ходила.

Я знов відкриваю сторінку «Манія переслідування» у Вікіпедії, і вчитуюсь у рядки, які спершу не помітила: *«Хоч цей феномен вивчають вже доволі довго, – адекватне лікування манії переслідування в медицині й досі не знайдено».*

Мені залишається одне: побажати собі витримки, щоб прийняти ті речі, які я не можу змінити; сміливості – щоб змінити ті речі, які я можу змінити; і мудрості – щоб відрізнити перше від другого²⁷¹.

Глава 49

²⁶⁹ Рядки з української народної пісні.

²⁷⁰ Марина (1965) і Сергій (1945-2022) Дяченки – сучасні українські письменники-фантасти.

²⁷¹ Слова з молитви про душевний спокій, які приписують американському протестантському теологові Рейнгольду Нібуру (1892-1971).

ЗЕЛЕНИЙ НІС МИХАЙЛА ВРУБЕЛЯ²⁷²

Михайло Врубель приїхав до Києва, коли йому виповнилося 28 років. У перекладі з польської його прізвище означає «горобець». Однак ця обставина була не до душі молодому художникові. Найменше він хотів скидатися на сіреньку пташку, тому носив дивовижний одяг: короткі оксамитові штанці із застібкою під коліном (в Європі їх називали кюлотами) і таку ж куцу курточку. На ногах красувалися білі панчохи і штиблети. Вуличні перехожі озиралися на нього, адже таке вбрання було доречним хіба що в цирку або театрі.

Невзабарі живописець спантеличив столичних мешканців новим прикидом – демісезонною вдяганкою власного крою з сімома сукняними пелеринами в коричнево-зелених тонах. Врубель обійшов у такому наряді кілька кафе, привертаючи увагу до своєї незвичайної парсуни. Пальто з пелериною в ті часи носили лишень ксьондзи і швейцари Інституту шляхетних дівчат; дві пелерини надягав генерал-губернатор. Але щоб сім!

Вчорашній студент Петербурзької академії мистецтв, Михайло зчаста експериментував над своєю зовнішністю, маючи талант театрального декоратора. Він вбачав Київ своїм особистим помостом одного актора, тож постійно влаштовував ефектні виходи на публіку. У мистецтві епатажу він випередив навіть футуристів. Можливо, що вони навіть вчилися в нього. У всякому разі, розмальовувати фарбами обличчя Врубель став ще в 1880-х роках, коли ніхто й помислити не міг про такі екстравагантні примхи.

Якось, під час розписування орнаментів у Володимирському соборі, Врубелеві повідомили, що кінчик його носа забруднився зеленою фарбою. Той подивився в люстро й замість того, щоб зітерти пляму скипидаром, взяв з палітри зеленаву фарбу й ретельно покрив нею весь ніс суціль. Так і походжав містом. Художникові здалося, що він зробив справжнє відкриття: *«Якщо жінки фарбуються, то чому не робити це й чоловікам? Скажімо, розмальовувати носи в різні кольори, залежно від характеру й темпераменту. Одному пасує*

²⁷²М. О. Врубель (1856-1910) – український та російський художник– символіст.

жовтий, іншому – блакитний або червоний, третьому – ліловий. Мені, наприклад, личить зелений».

Одного разу, працюючи у Володимирському соборі, він написав на полотні образ Святої Богородиці й залишив просихати на мольберті. Картина викликала справжню сенсацію. Однак коли з'явилися колеги Врубеля – на полотні замість Богородиці гарцювала циркова амазонка на червоному коні. Друзі Врубеля накинулися на нього з докорами. «Нічого, нічого! – заквапився виправдатися художник. – Я напишу іншу картину, ще кращу за попередню».

Історія повторилася з «Молінням про чашу», яка була «посватана» кийівському меценатові Терещенку²⁷³. Врубель взяв з нього гроші, але вже розмальоване полотно залишив у себе, аби навести останні штрихи. Коли ж запрошені вирішили подивитися на остаточний варіант, то побачили, що на мольберті скаче на коні циркова вершниця в трико, коротеньких спідничках і величезному декольте, а на парапеті стоїть клоун і тримає величезний обруч.

Мешкаючи в Києві з 1884 по 1889 рік, Врубель безпричинно знищував свої цілком закінчені твори, поводився роззявкувато й неуважно. Проте саме під покровом чарівних каштанів він спромігся написати свою чудову «Дівчинку на тлі перського килима» і «Східну казку». Затим він захопився італійською вершницею Ганною Гаппо й разом з цирковою трупкою потрапив до Москви, де створив полотна так званого Казкового циклу – «Демон», «Пан», «Бузок», «До ночі», в яких проявилася його схоже на безумство натхнення. 1906 року дебютував в Парижі. Там сталася його заочна зустріч з молодим Пікассо²⁷⁴, який годинами простоював перед полотнами Врубеля, намагаючись розгадати таємницю його таланту.

Можливо, всі розлади й дивацтва Михайла Врубеля пояснюються спадковістю. Його дід по батькові страждав на алкоголізм, дід по матері був схильний до маніакальних нападів, сестра перенесла гострий депресивний стан і тимчасовий параліч. Михайлик ріс слабким, хворобливим хлопчаком. Ходити

²⁷³ І. М. Терещенко (1854-1903) – український підприємець (цукрозаводчик) і благодійник.

²⁷⁴ Пабло Пікассо (1881-1973) – іспанський художник, скульптор, графік, основоположник кубізму.

почав лишень у три роки. У дитинстві був лагідним і мовчазним, емоційно пригніченим, замкнутим, відчуженим, заглибленим у роздуми. З вісімнадцяти років вирізнявся різкими перепадами настрою. Напади заціпеніння змінювалися надмірною активністю.

Після одруження з оперною співачкою Надією Забілою в його житті ненадовго настала щаслива пора. Михайло Олександрович закохався заочно, по голосу на платівці. Він написав з дружини картину «Царівну-лебідь», яка презентує найбільш романтичний жіночий образ у всьому світовому живопису.

Перші симптоми хвороби з'явилися у Врубеля в сорока двох річному віці. Поступово він ставав усе дратівливішим, несамовитим і багатослівним. Дошкуляла мігрень, яку він долав, вживаючи знеболювальні таблетки у величезних дозах і не знімаючи з голови чорної шовкової шапочки. Наростали слабкість, психічне стомлення, щоразу більше порушувався сон. До того ж його невідступно переслідував образ демона. Еволюцію афективних станів художника можна простежити за його трьома зображеннями цієї пекельної істоти.

Маніакальна екзальтація досягла такого хворобливого ступеня, що Врубеля помістили до психіатричної лікарні. Коли стан його здоров'я дещо покращився, – виписали, ось тільки працювати він уже не міг – постійно плакав, ходив смурний, гостро відчував власну непридатність. Тяжка психічна травма, кончина сина Савочки, знову довела його до лікарні, де художника не вже полишали депресивні думки. Він стверджував, що жив у всі віки, на власні очі бачив, як у Києві наприкінці першого тисячоліття закладали Десятинну церкву. Розповідав, що разом з великими майстрами Ренесансу розписував стіни Ватикану. Його лікар вважав, що пацієнт страждає на «подвійне божевілля» – біполярний розлад.

«Я з Кирилівського розпочав, – Кирилівським і закінчу», – іронізував Врубель, маючи на увазі, що Кирилівська церква в Києві, де він починав творчий шлях, знаходилася на території лікарні для душевнохворих. У клініці художник провів останні вісім років свого життя. За два роки до смерті він

повністю осліп. Помер п'ятдесяти чотирьох річним, захворівши на пневмонію. Припускають, що він навмисне застудився, стоячи під кватиркою.

Тож зважаючи на викладене вище, мою подругу, Ангеліку Папарук, за сумним діагнозом її захворювання радше величати Ангелікою Врубель.

Глава 50

ПАРАД НЕСАМОВИТИХ ПАРСУН

Уперше термін «шизофренія» ввів до наукового обігу 1908 року австрійський психіатр Е. Бейлер. Він узагальнив цим словом поєднання таких якостей, як розщеплення волі, емоцій і способу мислення.

Так, наприклад, батько світового ракетобудування Костянтин Ціолковський (1857-1935 рр.) бачив у небі напис «рай», про що неодноразово повідомляв своїх колег.

Картини одного з найвидатніших сюрреалістів ХХ століття, каталонського художника Сальвадора Далі (1904-1989 рр.) здебільшого були результатом його внутрішнього маніакального бачення.

Німецький фізик-теоретик, лауреат Нобелівської премії Альберт Айнштейн (1879-1955 рр.) страждав на маніакально-депресивний психоз, чим доводив до відчаю своїх рідних та близьких.

Зчаста поринав у депресивний стан американський письменник, основоположник детективного літературного жанру, Едгар По (1809-1849 рр.). Його незмінними супутниками були: страх темряви, провали пам'яті, манія переслідування і галюцинації. Душевний стан письменника істотно погіршився через смерть його коханої дружини Вірджинії від невилікуваної хвороби.

Німецький філософ Фрідріх Ніцше (1844-1900 рр.) страждав на манію величності, затьмарення розуму, мігрень, неадекватну поведінку. У його медичній картці збереглися записи про те, як він пив з чобота сечу, вигукував

нерозбірливі звуки, вважав лікарняного сторожа за Бісмарка²⁷⁵, барикадував двері осколками скла, спав на підлозі, стрибав по-цапиному, гримасував і випинав ліве плече.

Американський письменник Ернест Гемінгвей (1899-1961 рр.) мав схильність до суїциду, страждав на манію переслідування, зазнавав нервових зривів. Він добровільно погодився пройти лікування у психіатричній клініці, переніс двадцять сеансів електрошокової терапії, але все намарно. Щоб припинити жахіття, що сповнювало його життя, він вистрілив собі в голову з рушниці, зарядивши обидві цівки.

Джонатан Свіфт (1667-1745 рр.), ірландський письменник, своїми «Мандрями Гуллівера» запровадив нову форму політичної сатири. Наприкінці життя він мав такі симптоми: запаморочення, дезорієнтація у просторі, втрата пам'яті, нездатність впізнавати людей і предмети, вловлювати зміст розмов аж до повного недоумства.

Французький філософ Жан-Жак Руссо (1712-1778 рр.) запропонував тодішньому суспільству передову педагогічну реформу. Йому, як параноїку, всюди вбачалися змови, тож він постійно мандрував, ніде не затримувався надовго, вважаючи, що всі його друзі, приятелі та знайомі щось чинять супроти нього або в чомусь його підозрюють.

Микола Гоголь (1809-1852 рр.), український письменник, вивів у своїх творах образ маленької людини (обивателя). Його власний діагноз: шизофренія, психоз. Симптоми: зорові й слухові галюцинації; періоди апатії й загальмованості (аж до повної нерухомості й нездатності реагувати на зовнішні подразники), які змінювалися нападами збудження; депресивні стани, клаустрофобія. Письменник вважав, що усі його внутрішні органи були зміщені, а шлунок – перевернутий «догори дригом». Смерть сестри його друга викликала в нього сильний напад іпохондрії. Гоголь поринув у молитви, відмовився від їжі, скаржився на слабкість і стверджував, що смертельно хворий, хоч лікарі не діагностували нічого, крім невеличкого шлунково-

²⁷⁵ Отто фон Бісмарк (1815-1898) – німецький державний і політичний діяч.

кишкового розладу. Якось письменник навіть спалив свої рукописи. Його стан погіршувався упритул до смерті, причини якої так і не з'ясували. Найімовірніше, письменник просто довів себе до повного нервового й фізичного виснаження.

Гі де Мопассан (1850-1893 рр.), французький новеліст, майстер несподіваного закінчення творів, страждав на прогресивний параліч мозку, що супроводжувався іпохондрією, схильністю до суїциду, нападами несамовитості, маренням, галюцинаціями. У стані крайнього збудження двічі намагався накласти на себе руки. 1891 року його помістили до психіатричної клініки, де він перебував у напівпритомному стані до самої смерті.

Вінсент ван Гог (1853-1890 рр.), голландський живописець, постімпресіоніст. Його творча манера (яскраві фарби, динамічні сюжети, гротескно спотворена реальність, атмосфера кошмарного або, навпаки, щасливого дитячого сну лягла в основу багатьох робіт художників-мультиплікаторів. Був шизофреніком. Страждав на зорові й слухові галюцинації, марення, прояви агресії, що змінювалися невмотивованим радісним збудженням. Під час одного з нападів відрізав собі ліву мочку й нижню частину вушної раковини (відрізаний фрагмент упакував у конверт і відправив своїй коханій як сувенір). Саме у період хворобливої напруги створив картини «Нічне кафе», «Червоні виноградники в Арлі», «Дорога з кипарисами й зірками», «Пейзаж в Овері після дощу». Зрештою художник смертельно поранив себе пістолетним пострілом.

На жаль, до цього реєстру безумців можна додавати все нових і нових осіб...

КОРОТКЕ ПІСЛЯСЛОВО

Якось до рук авторки цієї книги потрапив давній примірник журналу «Китай», на останній сторінці якого було розміщено нісенітну, на перший погляд, китайську народну приказку:

«Їсти виноград – не випльовувати виноградну шкірку,

Не їсти виноград – випльовувати виноградну шкірку».

Тут є над чим замислитися.

Авторка сподівається, що викладена нею історія підкаже читачеві глибинний сенс і сутність цієї приказки, що уособлює мудрість, переплетену з абсурдом, який, на жаль, зчаста трапляється в повсякденному житті.

Мо' це і є одна з головних особливостей та «цікавінок» цієї книги.

«Їсти виноград - не
випльовувати виноградну
шкірку,
Не їсти виноград -
випльовувати виноградну
шкірку».

ЗМІСТ

Глава 1. АНГЕЛІКА

Глава 2. ПОВНИЙ БЕРКИЦЬ

Глава 3. ОЧМАНІЛИЙ МАНІЯК

Глава 4. СІМ РАЗІВ НЕ ВІДМІРЯВШИ

Глава 5. МАРНОТА МАРНОТ

Глава 6. ГРИМАСИ НАШОГО ПРАВОСУДДЯ

Глава 7. У ПАСТЦІ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

Глава 8. ВУСАНЬ-ЗОЛОТІ РУЧКИ

Глава 9. АНІСОВІ КРАПЛІ ВІД КАХИКАННЯ

Глава 10. СВЯТИЛИЩЕ МЕЛЬПОМЕНИ

Глава 11. ЗІПСОВАНИЙ ТРУФФАЛЬДІНО

Глава 12. БЛАТНА РОБОТА

Глава 13. ЗДІЙСНЕННЯ РОЖЕВОЇ МРІЇ

Глава 14. ПЕРЕДЧАСНІ ВЕСЕЛОЩІ

Глава 15. РАПУНЦЕЛІ У КВІТЧАСТИХ ХУСТИНАХ

Глава 16. ПРИНЦ НА БІЛОМУ ОГИРІ

Глава 17. ФІАСКО З М'ЯЗИСТИМ МАЧО

Глава 18. ПАНОПТИКУМ ВІРТУАЛЬНИХ ЖЕНИХІВ

Глава 19. ПУСТУЙТЕ, НЕБОЖАТА

Глава 20. КАРАЛЬНЕ КОЛЕСО САНСАРИ

Глава 21. ЯК ВЗЯТИ НЕГІДНИКА ЗА ЗЯБРА

Глава 22. Я НАЗВАЛА ЙОГО ФОНЗАТКО

Глава 23. ФІОЛЕТОВИЙ КОШМАР

Глава 24. НІКОЛИ НЕ ВДИРАЙСЯ ДО ЖІНОЧОЇ РОЗДЯГАЛЬНІ

Глава 25. БОСОНОГИЙ ДІВЧУК З РОЗПАТЛАНИМИ КОСЕНЯТАМИ

Глава 26. КОМПЛЕКТ ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ

Глава 27. ДІСТАЛА ОБЛИЗНЯ?

Глава 28. БЕЗПОРАДНА КУЗКА

Глава 29. ОСЬ ВОНО, ЩАСТЯ

Глава 30. ЕЛЕМЕНТАРНО, ВАТСОНЕ

Глава 31. СЕСТРА БОГАТИРЯ

Глава 32. НА ГРАНІ ФОЛУ

Глава 33. ВИВОДЯЧИ НА ЧИСТУ ВОДУ

Глава 34. «МОВЧАННЯ ЯГНЯТ»

Глава 35. РОЗСАТАНІЛИЙ ЯНГОЛ

Глава 36. СКРИНЬКА ПАНДОРИ

Глава 37. БЗДУРА

Глава 38. ВСЕ ШКЕРЕБЕРТЬ

Глава 39. ПІДСТАВА

Глава 40. ЖАДЕТТА

Глава 41. ДОРОСЛІ ЗАВШЕ ЗНАЮТЬ, ЩО КАЖУТЬ

Глава 42. РУХОМІ ВІКНА ОВЕРТОНА

Глава 43. ПАРАД КОПРОФІЛІВ І НЕ ТІЛЬКИ

Глава 44. КРАЙНОЩІ СПРИЧИНЯЮТЬ КРАЙНОЩІ

Глава 45. ВИР БОЖЕВІЛЛЯ

Глава 46. МАНІЯ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Глава 47. НОВИЙ МЕЙНСТРИМ

Глава 48. ТА ВНАДИВСЯ ЖУРАВЕЛЬ

Глава 49. ЗЕЛЕНИЙ НІС МИХАЙЛА ВРУБЕЛЯ

Глава 50. ПАРАД НЕСАМОВИТИХ ПАРСУН

КОРОТКЕ ПІСЛЯСЛОВО